

›Digitala droger ›Julpyssel&Julnovell ›Spanska porträtt ›Knark i konflikter
INTERVJU Kristina Axén Olin **REPORTAGE** KLOSTERLIV I FÄNGELSET

accent

Tomten skriver på:

VIT JUL FÖR ALLA BARN

ALLA BARN
HAR RÄTT
TILL EN
VIT JUL

Över 65 år? Grattis!

Priset på din hemförsäkring är 40 % lägre!

SalusAnsvar har under nästan 70 år haft förtroendet att få samarbeta med IOGT-NTO-rörelsen. Tillsammans har vi utvecklat förmåner för att du som medlem ska ha så stor nytta som möjligt av ditt medlemskap. Som kund hos SalusAnsvar kan du därför känna dig trygg eftersom vi som företag är granskat och godkänt av förbundet.

Du kan bland annat teckna försäkringar för hem, bil och villa med både bättre innehåll och lägre kostnad än en vanlig försäkring. I försäkringarna ingår allt sådant som vi av erfarenhet vet är viktigt för att du ska känna dig trygg. Är du dessutom över 65 år är det bara att gratulera. Då är priset på din hemförsäkring hela 40 % lägre men innehållet är samma som tidigare.

Ring SalusAnsvar Kundcenter. Idag! 0200-87 50 30 eller besök **www.salusansvar.se/iogntno**

Om förfallodagen på din nuvarande försäkring är längre fram hjälper vi dig att bevaka så att försäkringen blir ändrad i tid.

IOGT-NTO

i samarbete med

SALUSANSVAR

IOGT-NTO-rörelsens samarbete med SalusAnsvar har en nästan 70 år lång historia.

SalusAnsvar har under hela denna tid stött rörelsens arbete inom alkohol- och narkotikafrågor.

EN VIT JUL - inte för alla barn

8 I FOKUS Julen är inte vit för alla. Närmare 400 000 barn lever i familjer med riskbruk. För många har barndomens jular satt spår som finns kvar många år efteråt. Fyra vuxna barn till missbrukare berättar om sina jular. Läs också om den hjälp som finns att få och om IOGT-NTOs kampanj Vit jul.

REPORTAGE

Klosterliv innanför fängelsemurarna

26 REPORTAGE Kåksnack är bannlyst. I stället är andlighet, meditation och goda samtal i förgrunden. En av dem som valt klostervägen ut ur fängelset är Christer Jägbeck. Livet som instängd har paradoxalt nog inneburit en befrielse för honom.

INTERVJU

Kristina Axén Olin

34 INTERVJU I april i år hoppade Kristina Axén Olin av som finansborgarråd i Stockholm. Sex månader tidigare hade hon fått behandling på Nämn-demansgården. Nu är hon på väg tillbaka – med lugna steg.

KULTUR

Spanska porträtt i samhällets utkanter

44 KULTUR Under ett år levde fotografen Pierre Gonnord med zigenare i spanska Sevilla. Nu ställer han ut sina porträtt på Kulturhuset i Stockholm.

OPINION

Välkommet rådslag om värdegrunden

4 LEDARE Under 2009 genomförs ett välkommet rådslag om IOGT-NTOs värdegrund. Alla medlemmar bör ta chansen att vara med och påverka.

Narkotika förlänger väpnade konflikter

20 ESSÄ Finansiering av väpnade konflikter genom narkotikabrottslighet gör att konflikterna förvärras och förlängs, skriver Klas Marklund, Institutet för säkerhets- och utvecklingspolitik.

AKTUELLT

Måste kamratstödet bli ett eget förbund?

6 DEBATT Kan IOGT-NTOs sociala arbete och kamratstödet fungera tillsammans eller måste kamratstödet bli ett eget förbund, skriver Nicklas Kartengren.

God man hjälpte Folke från att bli hemlös

20 I FOKUS När Folke Strömbergs liv gick utför hjälpte en god man honom att bromsa fallet. I Sverige finns idag 90 000 personer som har god man eller förvaltare.

I RÖRELSE

Wendelsberg siktar på 100 nya år

52 I RÖRELSE Wendelsberg fyller 100 år. Rektor Sven Östberg är övertygad om att skolan ska fortsätta att utbilda världsförbättrare och livsnjutare i minst 100 år till.

Jämställdhet upp på dagordningen

50 I RÖRELSE Debattens vågor går höga när lokalföreningen i Lund diskuterar kvinnors och mäns jämställdhet.

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	AKTUELLT	18	INTERVJU	34	FEM MINUTER	59
REDAKTION	5	TRE FRÅGOR	19	KULTUR	48	I RÖRELSE	60
INSÄNDARE	5	ESSÄ	20	HALLÅ DÄR	49	IOGT-NTO INFO	64
DEBATT	6	PRESSGRANNAR	20	KRÖNIKA	50	NÄSTA NUMMER	67
FORSKNING	14	GODA LIVET	33	KORSORD	51	POSITIVA SLUTET	68

OMSLAGSBILD
Foto: Tomteland

Under 2009 genomförs ett rådslag om IOGT-NTOs värdegrund. Alla medlemmar inbjuds att vara med och diskutera vad rörelsens grundsatser och program står för i dagens samhälle. Vad betyder orden för mig som medlem, för min förening och för vår verksamhet?

Ett välkommet rådslag

AV EVA ÅHLSTRÖM

Den som blir medlem i IOGT-NTO lovar inte bara att avstå från alkohol. Hon eller han lovar också att "göra sitt bästa för att främja IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program". Det är grundsatser som handlar om att "alla människor har rätt till frihet, personlig utveckling och lycka" och bygger på principen om alla människors lika rätt och värde.

Grundsatser och program beskriver IOGT-NTOs värdegrund. De har, även om formuleringarna ändrats något i takt med tiden, varit i princip desamma sedan organisationen bildades för snart 130 år sedan. Då var de i viktiga delar före sin tid. 1879 var det långt ifrån självklart att alla människor var lika mycket värda. Kvinnor fick till exempel inte rösträtt i Sverige förrän 40 år senare. Men IOGT, och lite senare NTO, slog redan från början fast att här var alla välkomna och hade lika mycket att säga till om oberoende av kön, etnisk bakgrund eller religion.

Det är ett arv som vi kan vara stolta över. Men det är också ett arv som förpliktar. Det är minst lika viktigt idag att inte bara lyfta fram de vackra orden i högtidstal utan också hålla dem levande och fundera över vad de betyder för dagens medlemmar.

Vad står orden för i Sverige på 2000-talet? Vad betyder IOGT-NTOs grundsatser och program för mig som medlem? För min förening och mitt distrikt? Hur kommer de till uttryck i möten och annan verksamhet?

I en ledare förra året skrev jag under rubriken "Det räcker inte att vara nykter" om en äldre medlem som inte ville se de nyktra alkoholisterna som fullvärdiga

medlemmar och om några som har svårt att acceptera människor med en annan religion eller som med hänvisning till sin egen religiösa övertygelse tar avstånd från andra medlemmars sexuella läggning. Många reagerade positivt och instämde i mitt krav att vi måste respektera varandras rätt att vara olika, men en medlem reagerade med att klippa sönder sitt medlemskort och skicka det till mig. Vad betyder grundsatserna för henne?

»Vad står orden för i Sverige på 2000-talet? Vad betyder IOGT-NTOs grundsatser och program för mig som medlem?«

Reaktionerna i våras på uteslutningen av en medlem visade ännu tydligare att det behövs en bred debatt om värdegrunden. En del av dem som då valde att lämna organisationen hade aldrig förstått att IOGT-NTO var något mer än en nykterhetsorganisation. Vi var flera som då efterlyste ett rådslag, där nya och gamla medlemmar skulle kunna mötas i diskussioner om en gemensam värdegrund för dagens och framtidens nykterhetsrörelse.

Nu inleds ett sådant rådslag. Med det här numret av Accent får alla medlemmar ett rådslagsmaterial med några få och avsiktligt öppna frågor om organisationens värdegrund. Rådslaget pågår under hela 2009, och alla kan vara med. Ett bra sätt är förstås att diskutera frågorna på ett medlems-

möte eller ordna en studiecirkel, men det går också att fundera över frågorna på egen hand och/eller debattera i ett mötesrum för medlemmar på IOGT-NTOs hemsida.

Förra sommaren beställde IOGT-NTO-rörelsens kongresser en översyn av grundsatser och program – inte för att ändra de grundläggande värderingarna utan för att göra det tydligare vad det står för. Den översynen är gemensam för alla förbunden inom IOGT-NTO-rörelsen, och den ska vara färdig till kongresserna 2011.

Rådslaget är alltså en möjlighet att påverka översynen av grundsatser och program – och det är gott om tid. Jag hoppas att många medlemmar utnyttjar möjligheten att vara med och fundera, diskutera och påverka. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

I allmänhetens tjänst?

SMUGGLING När Sveriges Television i Malmö skulle ha personalfest åkte festkommittén till Tyskland och köpte hundratals liter öl, vin och sprit. Det gällde ju att spara pengar åt licensbetalarna! De fastnade i tullen och dömdes att böta nära 150 000 kronor för smuggelbrott. Det vill till att fler betalar sin TV-licens.

Nyktra barnmorskor

AMNING Åtta av tio barnmorskor och distrikts-sköterskor fortsätter att råda nyblivna mammor att avstå helt från alkohol under amningsperioden, trots Livsmedelsverkets nya råd att mindre mängder alkohol inte skadar barnet. Modigt av barnmorskorna att våga lita på sin erfarenhet att omdömet är bäst nyktert.

Tro eller vetande

SKOLA Sprit- & Vinleverantörsföreningen har utvärderat sitt skolmaterial "Prata om alkohol" och berättar att en majoritet av lärarna tror att materialet hjälper till att skjuta upp ungdomars alkoholdebut. Om materialet verkligen har någon effekt är det ingen som vet. De har SVL nämligen valt att inte undersöka.

Citatet

»Beundransvärt. Vi behöver mer sådant i samhället idag.«

HANS-OLAV AUSTLI som hyllar barnmorskorna för att de står på sig angående amning och alkohol.

Jag måste ompröva stödet till IOGT-NTO

MEDLEMSKAP Det kommer en punkt varje år då man funderar över sitt medlemskap i olika organisationer. Denna punkt är för mig tiden då man ska betala medlemsavgiften. Frågorna jag ställer mig är: Behövs mitt stöd? Om så är fallet, vill jag ge detta stöd?

Då det kommer till IOGT-NTO blir svaret på den första frågan ett tveklöst JA! Det känns som det förebyggande arbetet aldrig har varit så viktigt som just idag. Man talar om att avskaffa Systembolaget samtidigt som alkoholkonsumtionen ökar i omfattning och kryper nedåt i åldrarna.

Vad blir då svaret på den andra frågan? Vill jag ge mitt stöd?

Under det senaste året har jag sett en sida från förbundsledningen som jag blivit mycket upprörd över. Det gäller uteslutningen av Åke Green. Jag har aldrig hört eller läst att Åke Green skulle ha sagt något ont om homosexuella överhuvudtaget utan alltid uttalat sig om homosexualitet och det är en enorm skillnad. Att inte alla förstår denna skillnad fullt ut kan jag ha förståelse för, men absolut inte när det gäller IOGT-NTO. Ser man inte denna skillnad betyder det att man inte heller kan se någon skillnad mellan alkoholism och alkoholister, och det är i allra högsta grad olyckligt.

Väljer nu förbundsledningen att inte dra tillbaka sin uteslutning och därigenom visa att man inte kan se skillnad mellan sak och person, kommer jag att göra dem som redan lämnat organisationen sällskap.

DAVID PERSSON

Barnmorskor rekommenderar ingen alkohol under amning.

FOTO: LENA MATTESSON

Modiga barnmorskor

HYLLNING Det gläder mig mycket att 8 barnmorskor av 10 i Sverige (enligt Sveriges Radios undersökning) vägrar att följa Livsmedelsverkets rekommendation om att ett par glas vin inte är skadligt när man ammar eller är gravid.

Livsmedelsverkets "enbenta" akademiska undersökning står inte för en helhetsbedömning, och därför är den en katastrof. Barnmorskorna har livserfarenhet och stort yrkeskunnande med sig i sitt arbete, och det är ovärderligt vid mötet med mödrar/föräldrar. Att de med stort civilkurage vågar stå på sig och ifrågasätta visar att de vågar hävda sin yrkeskunskap. Beundransvärt! Vi behöver mer sådant i samhället idag.

Att man måste dricka när man är gravid eller ammar visar bara på en stor egoism, utan tanke på barnets hälsa. Jag tycker att det är viktigt att även papporna är solidariska med sina kvinnor och avstår från att dricka alkohol under denna så viktiga period i livet, då man ska bli eller har blivit förälder.

HANS-OLAV AUSTLI, IOGT-NTO-KONSULENT

Jag skäms över medlemskapet

MEDLEMSKAP Läste inlägget "Språkligt bottenapp". Jag håller med insändaren, och skäms över att vara medlem i den här organisationen. Bilden är ju dessutom avskyvärd. När mitt medlemskap går ut i juni, kommer jag inte att förnya det. Jag går ännu längre än insändaren och frågar mig. Vad har ni i Pridefestivalen att göra?

ANITA NÄSLUND

Välsignat nykter bättre än djävligt

SPRÅKBRUK Först vill jag tacka Stefan Engström från Linköping för hans insändare i Accent nr 8/08. Det var bra skrivet. Tyvärr var inte "svaret direkt" i samma klass. Fortfarande efter två års medlemskap vet jag inte om jag ska vara medlem i IOGT-NTO. Är inte nykter tillräckligt bra

utan att förstärkas? Och alternativet "förbannat nykter" är ju knappast något som den uppskattar som tycker att "djävligt nykter" inte är korrekt. Många av oss som har blivit medlemmar på senare år tillhör ett kristet samfund. Jag är alltså välsignat nykter. Ett drygt halvår efter att jag blivit medlem fick som som bilaga till Accent en liten trycksak som sa att IOGT-NTO ska vara religiöst obundet. När blev djävulen religiöst obunden?

PER-ERIK BERNSPÅNG

TV har hittat kryphålen

REKLAM Televisionen är ett kryphål för alkoholreklamen. Det skålas belevat rakt in i våra soffor och talas om dryckernas kvalitet. Men inte ett ord om att dryckerna innehåller ett gift. Har IOGT-NTO någon strategi för att komma till tals med SVT, TV 4 med flera?

INGVAR NILSSON

REDAKTIONEN

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
25 november

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medarbetare detta nummer:
Nicklas Kartengren, Klas Marklund,
Anette Rimont, Anna Ågrahn, Hans Karlsson,
Katarina Sandström-Blyme, Majken Östlund, Åke Ericsson, Göran Billesson,
Nicklas Lantz, Josef Ström, Adam Haglund, Rose-Marie Byström, Rurik Zaitzewsky, Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå, Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@info reklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 45 000 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

LEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

Kan IOGT-NTO organisera det sociala arbetet så att det fungerar tillsammans med övrig verksamhet, eller måste kamratstödet bli en egen organisation för att få utvecklas på sina villkor? Frågan ställs av Nicklas Kartengren, som bland arbetar med utbildning i alkohol- och narkotikafrågor för föräldrar, personal och organisationer.

Kamratstödet åsidosätts

AV NICKLAS KARTENGREN

En starkt bidragande orsak till de senaste årens framgång för IOGT-NTO är utan tvekan vårt sociala arbete. Tack vare kongressbeslutet om att renodla vår verksamhet och på så sätt jämställa det sociala arbetet med det förebyggande och det alkohol- och narkotikapolitiska arbetet har organisationen utvecklats på ett fantastiskt sätt.

Vårt sociala arbete har bidragit till att många lokalföreningar fått nytt liv, att många av våra fastigheter sjuder av aktiviteter, att nya verksamheter har startats och att nya människor har kommit med i vår organisation. Vårt kamratstödarbete har gett organisationen välförtjänt respekt och status i samhället. IOGT-NTO är en viktig aktör i alkohol- och narkotikapolitiken, och vårt sociala arbete ger detta en extra tyngd. Och för alla dem som kommit till oss från ett tidigare liv i missbruk, kriminalitet och utanförskap är IOGT-NTO kanske rentav en fråga på liv eller död.

Är allt problemfritt? Nej, knappast.

På det flesta ställen där kamratstödet har utvecklats och vuxit har det stött på problem. De aktiva i kamratstödet värderas lite mindre, väljs inte in i distriktsstyrelsen lika ofta, får inte tillgång till lokalerna och får inte lika stor del av de ekonomiska resurserna. Så klart finns det lysande undantag, men jag är trött på att vi alltid ska behöva hänvisa till dessa "undantag" när det är självklart att kamratstödet ska ha rätt att utvecklas i sin egen takt och på sina egna villkor. Om det är så svårt att få det att fungera tillsammans, borde kanske kamratstödet bilda sin egen organisation?

Charles Handy har analyserat föreningar i England och menar att man utifrån

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

Kamratstödet, som en del av IOGT-NTOs sociala arbete, ger organisationen extra tyngd, skriver Nicklas Kartengren. Här renoverar Yngve Holmberg ett hus i Södertälje.

»Alternativet är att IOGT-NTO-rörelsen i framtiden består av fem förbund, där kamratstödet är ett eget förbund.«

verksamhetens karaktär kan man se tre typer av föreningar: tjänstelevererande, kampanjdrivande och för ömsesidig nytta. IOGT-NTO är en typisk kampanjdrivande organisation. Detta beskriver Christer Leopold i boken "Professionell Ideell – om att verka med ideell logik" (Sober förlag, 2006). Han skriver att var och en av de tre organisationstyperna kräver sin egen struktur för att lyckas. Verksamhetens karaktär

drar till sig olika typer av människor som vill jobba och organisera sig på ett visst sätt, och detta utesluter i sin tur vissa andra. De aktiva ser sällan själva dessa skillnader, och detta leder till konflikter och misslyckanden.

I kamratstödet samlas medlemmar med ett gemensamt "problem" för ömsesidig nytta. Att sedan kamratstödet på sina håll sysslar med socialt företagande och är tjänstelevererande gör inte saken enklare. Författaren menar att många folkrörelser försöker bedriva blandad verksamhet "men att i enskilda lokalföreningar blanda verksamhetslogiker går inte". Att lösa denna fråga är IOGT-NTOs stora utmaning den närmsta tiden.

Jag tycker att IOGT-NTO även i framtiden ska vara en kampanjorganisation. Men vi måste inse att för många medlemmar är vi en förening för ömsesidig nytta, och att vi har kompetens och möjlighet att vara en tjänstelevererande aktör. Jag tycker att vi är som bäst när vi driver politiska krav om en restriktiv alkoholpolitik samtidigt som vi genomför gruppverksamhet för barn till beroende och ger familjer med tidigare missbruk en möjlighet att träffas i våra lokaler. För att möjliggöra detta krävs en kongress som är medveten om skillnaderna i verksamheternas olika karaktär och behov och agerar därefter, till exempel genom att öronmärka mer resurser till lokalt socialt arbete. Då tror jag att IOGT-NTO även i fortsättningen kommer att ha ett väl utvecklat socialt arbete. Alternativet är att IOGT-NTO-rörelsen i framtiden består av fem förbund, där kamratstödet är ett eget förbund. ■

RESPONS

Ur Accent nr 8/08

Dags att återupprätta sexualitetens värde

RESPONS I en artikel i Accent nr 8/08 säger Ingrid Almén att det inte var Åke Greens uppdrag att "stå i kyrkan och skälla på homofiler".

Om Ingrid Almén hade brytt sig om att försöka förstå Green, hade hon nog förstått att han inte skällde

på homofiler, och i HD-rättegången berättade Green att han ett år tidigare hade känt nöd för den andliga situationen i Sverige och att det inte var hans egna åsikter som han predikade utan tankar inspirerade från Gud.

Åke Green är till 100 procent för alla människors lika värde. "Även om man ogillar synden, får man aldrig ser ner på människan", sa han i HD-rättegången. Det var av kärlek till och nöd för människor och vårt samhälle som Åke Green varnade för

Het debatt om alkohol och ammande mammor

MÅNADENS SNACKIS Alkohol eller inte under graviditet och amning har varit den senaste tidens stora debattämne. I media, såväl tidningar som radio och teve, har vi både läst och hört om de brittiska forskare som menar att små mängder alkohol under graviditeten inte bara är ofarligt utan till och med gynnar fostret. Studierna visade att pojkar till drickande mödrar hade färre beteendeproblem än pojkar vars mödrar avstått från alkohol.

I Sverige har debatten fortsatt. Livsmedelsverket valde i våras att ändra sina rekommendationer kring amning och alkohol. De avråder numera inte från att dricka små mängder, då det inte tycks skada barnet.

Men frågan är mer komplex än så. Barnmorskor fortsätter att avråda blivande eller nyblivna mödrar från att dricka. "Lite kan lätt bli mer" tycks vara den inställning som råder. Faran med att dricka när man ammar kanske inte

handlar om att barnet skadas av alkoholen i sig, utan om att mammans omdöme försämrats.

Och här har papporna börjat höja sina röster och ställt frågan varför all fokus hamnar på mammorna. Är det inte lika illa om en nybliven pappa dricker i samband med att han tar hand om sitt barn?

Debatten lär fortsätta.

MARIA ZAITZEWSKY

För lite i Accent om lokalt arbete

DEBATT Ibland blir jag så frustrerad över att det skrivs så lite om vårt lokala arbete i Accent. Det är ju i de lokala föreningarna som arbetet med att utveckla och engagera medlemmarna är så viktigt. Kan vi inte på det lokala planet ha en bra verksamhet så avtar medlemmarnas intresse. De många engagerade medlemmarna är den bästa garantin för att vår organisation ska utvecklas. Ett bra lokalt arbete ger alltid eko på den ort där en aktiv förening finns.

En mycket liten del av reportagen i Accent handlar om intressant lokal verksamhet. Det är väl bra med sociala reportage, men det händer så mycket annat i vår organisation som kan vara värt att lyfta fram.

ACCENT SKA VARA EN medlems-tidning, och då måste den spegla aktiviteter på olika håll i landet. Ibland har jag en känsla av att det som kan nås från Stockholm är vad som gäller. Det finns mycket som är värt att presentera

Bengt Isaksson vill ha fler artiklar om lokala aktiviteter i Accent och starta en debatt om innehållet i tidningen.

från andra delar av landet. Vi är många som är nyfikna på vad som händer på olika håll. Det kan ge oss uppslag till nya aktiviteter.

När Accent fick sin nya

inriktning för ett antal år sedan var avsikten att tidningen skulle kunna säljas som lösnummer. Det kan säkert vara intressant att få veta hur många exemplar som sålts den vägen.

ÄR DET EN MEDLEMSTIDNING så ska den spegla hela verksamheten, och då är de lokala aktiviteterna några av de viktigaste. Reportage om vad som händer på andra håll stärker medlemskapet och skapar stolthet. Nu får man läsa mycket mera om det lokala arbetet i Våra Gårdars tidning, men den når ju bara ett begränsat antal medlemmar.

Jag vill starta en debatt om hur vår medlemstidning ska se ut. Låt medlemmarna i demokratisk ordning tala om vilken tidning de vill ha.

BENGT ISAKSSON, VETLANDA

Välkommen med inlägg!

ACCENT SVARAR Bengt Isaksson vill ha en debatt om medlemstidningen Accent. Det vill vi som gör tidningen också. Accents spalter är alltså öppna för fler inlägg i den debatten.

När vi har gjort läsarundersökningar och/eller enkäter bland läsare om vad de tycker om sin tidning finns det alltid både en grupp som liksom Bengt efterlyser mer lokalt material och en annan grupp som vill ha en rent alkoholpolitisk tidning – och andra som vill ha mer eller mindre av annat som vi skriver om. Vad vill du läsa om i din tidning?

EVA ÅHLSTRÖM, CHEFREDAKTÖR

INSÄNDARE

Besviken på IOGT-NTOs intolerans

Jag är besviken på IOGT-NTO efter att ha läst att föreningar förbjöds att arbeta mot droger pga att vissa privatpersoner är scientologer. Har alltid trott att IOGT-NTO är en demokratiskt organisation som följer lagar och de mänskliga rättigheterna. Jag känner en person som blivit drogfri på Narconons behandlingshem och för mig är detta allvarligt och jag ser det som en propagandakampanj. Ska scientologer inte få jobba alls eller fräntas sina mänskliga rättigheter?

Jag är så besviken på er, men det är bra att er intolerans mot oliktkänkande kommer fram.

BESVIKEN

Vad hände med idrotten?

IDROTT Var blev den tidigare så aktiva idrottskommittén av? "Front mot drogerna med idrott" var en mycket uppmärksamman devis.

Vi som undrar är en förening som önskar komma i kontakt med föreningar som i verksamheten jobbar med idrott.

LENNART ROOS

IOGT-NTO-FÖRENINGEN
SYDKUSTEN NU

den totala normupplösning på det sexuella området som indoktrineras hos oss. Påven sa i ett tal i våras, att i ett samhälle som ser sex som en drog, måste kärlekens idé och människans värdighet försvaras. Det var det som Green försökte göra, även om allt som han sa i sin predikan 2003 inte var så lysande.

Många är så tomma i sina själar/sin ande att de "drogar sig" med sexuell spänning och orgasmer, och den sexuella relationen har nedvärderats i dagens Sverige. "Att ha sex med någon är 1) ingen stor sak, 2) inget särskilt, 3) inget speciellt" sa tre ungdomar i tre radio- och TV-program 2006.

Vi behöver en ny folkrörelse för återupprättande av den sexuella relationens värde, bättre sexvet och en adekvat sexualbrottslag som skyddar människans (kvinnors och flickors) sexuella integritet. Sexualiteten är för viktig för att vara värdslös med.

UNFs okunniga "lekande" med

"synd" och "djävligt" visar att vi lever i två skilda världar. Synd är att missa målet eller allt som skiljer en från Gud.

Jag känner inte samhörighet längre med IOGT-NTO och tänker inte förnya mitt medlemskap.

BERIT SÄLDNER,
TRANÅS

Julen är en symbol för glädje, lycka och gemenskap. För barn i missbruksfamiljer är det inte så. Därför driver IOGT-NTO kampanjen Vit jul.

FOTO: CARINA FABREGAT OCH PHOTOS.COM

EN VIT JUL

– inte för alla barn

AV MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

Julen är inte vit för alla. Närmare 400 000 barn lever i familjer med riskbruk. För många har barndomens jular satt spår som finns kvar många år efteråt. Här berättar fyra vuxna barn till missbrukare om sina jular. Läs också om den hjälp som finns att få och om IOGT-NTOs kampanj Vit jul.

»JAG TAR FASTA PÅ FÖRUTSÄGBARHETEN OCH SER TILL ATT MINA BARNS JULAR SER UT SOM DE ALLTID HAR GJORT.«

ANNA CARLSTEDT

Anna Carlstedt

vice ordförande IOGT-NTO

■ HUR MINNS DU DIN BARNDOMS JULAR?

– Det starkaste minnesintrycket är nog osäkerheten och det faktum att man aldrig riktigt visste; kommer det att gå vägen i år eller inte? Kommer mamma att hålla sig nykter? Som barn har man ju enorma förväntningar på julen, det är en väldigt laddad högtid i Sverige. Julgranen ska glittra, mormor och morfar ska vara på plats, köttbullar och prinskorv, tindrande ögon, glädje och julklappar. För barn är det så himla viktigt att julen är som den ska vara. Jag önskade hett att det skulle bli en bra jul. Men så blev det ju inte alltid. Krisberedskapen minns jag också. Att jag ständigt var beredd på det värsta.

■ HUR REAGERADE DU DÅ, NÄR DET VÄRSTA INTRÄFFADE?

– Jag blev ganska cool. Autopiloten slogs på. Det var liksom "jaha, okej nu blev det så här". Det är absolut inte en normal reaktion. Men ett sätt att skydda sig. Jag minns ett tillfälle när jag var ungefär nio år då farmor sa att nu måste vi ringa efter ambulans, mamma mår jättedåligt. Jag reagerade med att börja ta hand om allt pratiskt. Stoppa tillbaka maten i kylan. Ingen stor dramatik. Jag tänkte pragmatiskt att vi får väl sätta oss och äta igen när ambulansen har hämtat mamma.

■ VILKA REAKTIONSMÖNSTER HAR DU MED DIG FRÅN BARNDOMENS JULAR?

– Den ständiga katastrofberedskapen. Jag är alltid beredd på att det värsta ska hända. Det är något jag jobbar med varje dag. Jag är så rädd att något ska hända mina barn eller min man, att de inte ska komma hem igen. Men barnen kommer hem från skolan och min man blir inte bortrövad av utomjordingar. Det går ju bra för det mesta. Jag försöker att inte låta oron ta överhand. En positiv effekt av min förmåga att agera praktiskt i katastrofsituationer är ju att jag snabbt kan tänka om.

Anna Carlstedt.

FOTO: MARIA ANNAS

■ HUR SER JULARNA UT I DAG?

– Jag tar fasta på förutsägbarheten och ser till att mina barns jular ser ut som de alltid har gjort. Inga konstiga överraskningar. Däremot har jag själv valt att tagga ner inför julen. Jag vill inte vara en martyr som städar och gnor och gör egen korv och sedan är helt utsjaskad på julafton. Dammrättorna åker in under soffan och så köper vi färdig mat. Vi tillbringar mycket tid i soffan, tillsammans. Något jag tycker är

synd är att julen är en så familjeorienterad högtid. Många är ensamma och ensamheten blir än större under julen, eftersom ingen tänker på att bjuda in vänner eller utomstående.

– Och för de barn som far illa under julen finns ingen möjlighet att komma undan. Hela Sverige stänger och alla stänger in sig. Därför är det bra att Vit Jul anordnar träffar och aktiviteter under julhelgen. Det behövs mer sådant. ■

»JAG FIRAR INTE JUL, JAG GILLAR DET INTE ALLS. TIDIGARE ÅR HAR JAG ALLTID DRAGIT UTOMLANDS, FLYTT IFRÅN ALLTIHOP.«

MORGAN ALLING

Morgan Alling

skådespelare

■ HUR MINNS DU BARNDOMENS JULAR?

– Jag togs ifrån mina biologiska föräldrar när jag var fyra år, på grund av deras alkoholmissbruk. Jag bodde på barnhem och i fosterfamilj under hela min uppväxt, så några starka minnen av jularna med mina föräldrar har jag inte. Men jag minns ändå högtiderna och all ångest jag kände kring dem. Jag visste ju vad som skulle komma

och såg inte fram emot det. Först var det rökigt och roligt med musik på hög volym. Men senare kom bråken och fyllan. Att vuxna dricker på julen innebär en enorm ångest för barn. De vuxna tycker kanske att det är kul när de blir lite larviga och glada i hatten, men för barnen är det bara hemskt. Alkoholen får folk att tappa omdömet totalt.

– När jag var åtta år fick jag fira jul hos fosterfamiljen Alling och de var helnyktra. Jag minns hur skönt jag tyckte det var att ingen drack, hur lättad jag var.

■ OCH SENARE?

– När jag blev äldre jobbade jag som en sådan där uthyrd tomte som gick runt till folk med en säck klappar. På den tiden drack jag rätt mycket själv och såklart skulle alla bjuda tomten på en liten whisky. Resultatet blev förstås att jag blev asberusad.

– Jag minns ett tillfälle då jag stod och pratade med en liten flicka om hennes dockskåp och hur hon såg på mig på det där speciella sättet som barn gör när de förstår är något är fel. Hon tyckte väl att det var roligt att jag pratade med henne, men hon var samtidigt lite avvaktande. Själv kunde jag bara tänka "fan, vad full du är, Morgan". De vuxna tyckte förstås att det var jättekul med en packad tomte. Men för barnen blir det bara konstigt och fel och ångestfyllt. Det måste man tänka på som vuxen. Det är jätteobehagligt för barnen med fulla vuxna.

■ HUR FIRAR DU JUL SOM VUXEN?

– Jag firar inte jul, jag gillar det inte alls. Tidigare år har jag alltid dragit utomlands, flytt ifrån alltihop. Mycket på grund av barndomens upplevelser.

– Men nu har jag blivit pappa och då kommer det förstås att bli annorlunda. Min son är nu fyra månader, så i år begriper han ju ingenting. Men i framtiden tänker jag mig lugna jular, där vi verkligen fokuserar på att umgås och vara tillsammans i stället för att stressa ihjäl oss med julklappar, mat och pynt. Det är nog bra att tagga ner på förväntningarna.

– Det är sorgligt att julen förknippas med alkohol och den typen av festande. Men många kanske dricker för att stressa av. Och för att det hör till. Men i fyllan händer det så mycket skit. Det finns inget mer patetiskt än en full "tomte" med skägget på sniskan som sitter utslagen i soffan.

■ HUR FIRAR DU JUL I ÅR?

– Jag och min familj åker till Mora, där min tjejs släkt bor. Där finns Tomteland och vi ska åka hundsläde, slappa och ta det lugnt. ■

Morgan Alling.

FOTO: DAN HANSSON

Hillevi Wahl

författare

■ HUR MINNS DU BARNDOMENS JULAR?

– Upptrappningen inför julen innebar ju för de flesta av mina kompisar roligt julpyssel och pirrande förväntningar. Själv väntade jag mig det värsta, samtidigt som också jag hade förväntningar. Jag hoppades ju att det ändå skulle bli bra. Jag minns att jag hade ont i magen mest hela tiden och att jag på jullovets första dag bara ville sova och sova, så att det skulle vara över när jag vaknade igen. Säkert var julen ångestladdad för mina föräldrar också, de kunde väl inte hantera den.

■ VAD VAR DET VÄRSTA?

– Den enorma ensamheten. Det lyste så vackert i alla fönster, men inte hos oss. Mamma försökte pynta lite ibland och fixa julmat, men för det mesta orkade hon inte bry sig. Det enda hon brydde sig om var flaskan.

– Och sedan i skolan efter lovet; skammen. Alla hade fått roliga julkappar som de berättade om. Själv brukade jag ljuga ihop någon historia om att jag hade fått något fint, men att leksaken gått sönder och att jag därför inte kunde ta med den för att visa. Men inombords var det bara ett enda stort ångesthål.

■ FINNS DET NÅGOT GOTT MINNE?

– Jo, jag minns en helt fantastisk jul, som vi firade med släkt i Göteborg. Det var sådär som man drömmer om, trevligt, varmt och mysigt. Huset var fullt av luckor överallt, precis som en julkalender, det var spännande. Jag fick ett dockskåp som jag blev otroligt lycklig över. Men den julen var ett undantag. För det mesta stod flaskorna i centrum. I vardagen blev det mest vin och öl, men till julen köptes brännvin och whisky. Som dracks upp nästan genast och så fick de åka och köpa mer. För mig var kontrasten hur jag hade det hemma och bilden som förmedlades på teve – ljus och glitter och gemenskap – enorm. Besvikel-

Hillevi Wahl.

FOTO: MOA KARLBERG

sen är mitt starkaste minne. Efter 12 års ålder tappade jag tron på att det skulle bli bättre, jag gick mest och väntade på att bli vuxen.

■ HUR FIRAR DU JUL I DAG MED DIN FAMILJ?

– Julen triggar igång en hel del ångest, det går inte att resonera bort. Men numera blir det bra! Vi dricker inte alls på julen och aldrig med barnen. Jag har taggat ner

på kravet att allt ska vara perfekt. Vi firar väldigt enkelt hemma. Vi äter julmat och har julgran och barnen får presenter, kanske lite mer än vad som är brukligt. Det är nog så att jag vill ge dem det jag själv inte fick.

– Ibland firar vi med vänner. Jag kan känna en sorg över att inte ha en stor släkt, för barnens skull. Men det är bara att acceptera. Så här är det för oss. ■

» JAG MINNS ATT JAG HADE ONT I MAGEN MEST HELA TIDEN OCH ATT JAG PÅ JULLOVETS FÖRSTA DAG BARA VILLE SOVA OCH SOVA, SÅ ATT DET SKULLE VARA ÖVER NÄR JAG VAKNADE IGEN.«

HILLEVI WAHL

FREDRIK

GROVARBETARE

■ HUR MINNS DU DIN BARNDOMS JULAR?

– Minns? Jag har inte så många minnen. Vi firade inte jul när jag var barn. Bägge mina föräldrar var missbrukare, även om min mamma la av när jag föddes. Men pappa knarkade och det gör han fortfarande. Mamma brukade jobba på julen. Hon arbetade inom äldreomsorgen och kunde tjäna bra med pengar när det var storhelg.

– Så jag lämnades ensam eller med min pappa, som tog hem sina polare. De brukade gapa och skrika och spela hög musik. Då låste jag in mig på toaletten. Det hände att farsan blev förbannad och slog in dörren. Då fick jag spö. Farsan slog mig en hel del under barndomen. Men när jag var femton slog jag tillbaka. Och sedan rörde han mig inte mer.

■ FICK DU INGA JULKLAPPAR?

– Nej. Men för mig var det normalt. Jag kände inte till något annat. Jag hade ju aldrig firat jul och visste inte riktigt vad det innebar. Jag kollade i och för sig på Kal-le Anka på teve. Det var väl det enda som är förknippat med julen för mig. Vi hade ingen julgran, åt inte julmat och mamma pyntade inte. Det var bara så det var.

■ MEN HUR KÄNDE DU NÄR ALLA KOMPISAR HADE FIRAT JUL OCH FÅTT PRESENTER, MEN INTE DU?

– Jag var utanför och lite udda i skolan. Jag gick i tontiga manchesterbyxor när alla andra hade coola och snygga kläder. Det blev aldrig så att vi pratade om julen. Jag hade väl inte direkt några nära kompisar när jag var liten. Senare blev jag strulig och började sniffa bensin.

■ HAR DU NÅGONSIN UPPLEVT EN RIKTIG JUL?

– Jag firade jul för första gången när jag var 21 år. Då hade jag en flickvän som kom från en fin familj. De bodde på Östermalm. Hon är den enda tjej jag har haft som har varit skötsam. Hennes familj köpte en massa fina presenter till mig.

Fredrik.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

– Jag var hel chockad och kände mig som en bov, eftersom jag höll på med droger då. På något vis kändes det som att jag drog ner deras dotter i skiten. Jag hade väldigt dåligt samvete.

■ DU ÄR 31 ÅR NU. HUR FIRAR DU JUL I DAG?

– Jag brukar hänga hemma hos min syrra. Hon har ett bra liv, har två ungar och en sjuvst snubbe. Jag trivs med dem och är jåkligt stolt över att det har gått så bra för syrran. Men jag inga egna jultraditioner.

■ VARFÖR HAR DU VALT ATT VARA ANONYM UNDER DEN HÄR INTERVJUN?

– Jag vill inte att mina gamla knarkarpolare ska hitta mig. Jag är ju drogfri sedan fem år och det viktigaste för mig just nu är min motorcykel och musik.

– Jag vill inte att andra ska veta om hur jag har haft det. Det är ju inget jag är direkt stolt över.

– Ändå tycker jag inte att jag har haft det så jävligt. Jag känner till folk som har haft det ännu värre. ■

»SÅ JAG LÄMNADES ENSAM ELLER MED MIN PAPPA, SOM TOG HEM SINA POLARE. DE BRUKADE GAPA OCH SKRIKA OCH SPELA HÖG MUSIK. DÅ LÅSTE JAG IN MIG PÅ TOALETTEN.«

FREDRIK

Få barn får hjälp idag

Hur vanligt är det med barn riskbruksfamiljer och vad görs för att hjälpa dem? Accent ger svar på frågor om barn till missbrukare.

HUR VANLIGT ÄR PROBLEMET?

■ En rapport från Statens Folkhälsoinstitut som presenterades i september 2008 visar att omkring 20 procent av alla barn i Sverige lever i en familj där den ena eller båda föräldrarna dricker för mycket.

I antal handlar det om 385 000 barn, eller 4-5 barn i varje skolklass.

Såväl den totala alkoholkonsumtionen som antalet högkonsumenter har ökat i Sverige de senaste åren, något som talar för att siffran kan komma att öka.

HUR MÅR BARNEN I DE HÄR FAMILJERNA?

■ "I vår familj fanns inga barn, bara korta vuxna". Citatet är hämtat från organisationen Länkarnas hemsida och beskriver situationen i en familj där båda föräldrarna missbrukade alkohol.

Pratar man med människor som växt upp i familjer med alkoholmissbruk är det ett antal upplevelser som återkommer. Ofta handlar det om barn som tvingats bli de som tar ansvar. Om en tillvaro som präglas av oförutsägbarhet och instabilitet. Om brist på tillit till vuxenvärlden och om känslor av skuld och skam.

Barn som växer upp i familjer med missbruk hamnar oftare än andra själva i ett missbruk senare i livet. Det finns också en

Stödgrupper för barn till missbrukare och deras familjer är ett bra sätt att hjälpa barnen.

FOTO: JONAS FORSBERG

ökad risk för depressioner och beteendestörningar.

VAD ÄR RISKBRUK?

■ Riskfyllt alkoholbruk är individuellt och beror till viss del på situationen. Det är därför svårt att ange exakta gränser.

Enligt Folkhälsoinstitutet bör män inte dricka mer än två standardglas per dag och kvinnor inte mer än 1-1,5 standardglas, eller 14 respektive 9 standardglas per vecka. Ett standardglas motsvarar 12 cl vin, 33 cl starköl eller 4 cl sprit. De här mängderna gäller friska vuxna.

Allt berusningsdrickande, fyra standardglas eller mer vid samma tillfälle för

kvinnor och fem standardglas eller mer för män, innebär en medicinsk risk.

FÅR BARNEN NÅGON HJÄLP?

■ De flesta barn som växer upp med alkohol- och drogberoende föräldrar får ingen hjälp alls. Det visar en undersökning som IOGT-NTOs Juniorförbund har gjort. Enligt svaren på de enkäter som man har skickat ut till landets kommuner säger 74 procent av kommunerna att de kan erbjuda stödgrupper. I praktiken är det dock bara cirka två procent av barnen med föräldrar som missbrukar som får tillgång till grupperna. Det finns också andra stödinsatser, både från kommuner och från frivilligorganisationer, men det är svårt att säga hur många som nås av dem.

Stödgrupper har visat sig vara ett bra sätt att hjälpa barn i den här situationen. I gruppen får barnet möjlighet att spegla sina känslor med andra och upptäcka att man inte är ensam om att känna och uppleva det man gör. I gruppen får barnet även leka och kanske få en chans att vara det barn man är, till skillnad från det ansvar man tar på sig eller påtvingas hemma.

VEM KAN JAG RINGA?

■ IOGT-NTO har en hjälplinje på telefon 020-80 80 80.

Barnens hjälptelefon drivs av BRIS och nås på 020-230 230.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

Källor: "Barn i familjer med alkohol- och narkotikaproblem. Statens Folkhälsoinstitut 2008. "Vems är ansvaret?", IOGT-NTOs Juniorförbund 2008. Webbplatsen www.vitjul.com.

VAR FEMTE BARN I MISSBRUKSFAMILJ

FHI granskar barn i riskbruksmiljöer

RAPPORT Rapporten "Barn i familjer med alkohol- och narkotikaproblem" presenterades av Folkhälsoinstitutet i slutet av september 2008 och visar att var femte barn lever i en familj

där någon eller båda föräldrarna dricker för mycket.

Uppgifterna kommer från den nationella folkhälsoenkät som genomförts årligen, där svarspersonerna bland annat har svarat på hur ofta och hur mycket de dricker. Svaren visar att 15,6 procent av alla män med barn i hushållet har

en riskabel alkoholkonsumtion. Motsvarande siffra för kvinnor är 7,7 procent.

Det finns inget sätt att veta hur många av de här männen och kvinnorna som lever i samma familj, analysen blir därför att andelen barn i riskbruksfamiljer ligger mellan 15,6 och 23,3 pro-

cent. En sannolik uppskattning är 20 procent.

I rapporten har man valt att tala om riskbruk snarare än missbruk. Riskbruk uppstår enligt rapportförfattarna när någon har en "problematisk/riskabel konsumtion av alkohol".

Rapporten finns på www.fhi.se.

Vit Jul-kampanj växer

IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul växer. I år räknar de ansvariga med betydligt fler underskrivna kontrakt, aktiviteter under jullovet och sålda kalendrar. Även tomten skrev på i år.

■ **VIT JUL** Tomten tänker på barnen och lovar att avstå från julglöggen i år. Han hoppas, liksom de ansvariga för IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul att många, många ska följa hans exempel. Målet är att minst 20 000 ska skriva under kontraktet där de lovar att för barnens skull avstå från alkohol under julafton, juldagen och annandagen

– Det ser bra ut, säger projektledaren Carina Fabregat. Kontrakten har börjat ramlas in, men vi vet inte än hur många det blir. I fjol kom det in 10 500 kontrakt, i år blir det många fler.

– Från advent och framåt drar det igång på allvar. Då är många föreningar ute och samlar namn, samtidigt som de säljer Vit Jul-kalendrar och nålar med pepparkaks-gubbar, som ger pengar till aktiviteter.

När Accent lämnas till tryck är det inte heller klart hur många Vit Jul-aktiviteter som kommer att genomföras för barn och unga under jullovet – bara att det blir många.

– Ett par dagar innan ansökningstiden går ut har vi fått in 47 ansökningar om bidrag till mellan en och fem aktiviteter, säger Ulf Jerrevång hos IOGT-NTOs Juniorförbund Junis. Många genomför också aktiviteter utan att söka bidrag till dem.

RUNT OM I LANDET ordnas resor, filmdagar, pyssel och öppet hus i och kring IOGT-NTO-rörelsens lokaler. Vit Jul är ett gemensamt projekt för hela rörelsen – IOGT-NTO, Junis, UNE, NSF och IOGT-NTO Lotterier.

I Svenstavik i Jämtland ordnar IOGT-NTO-föreningen Sjöblomman ridläger i samarbete med Bergs Ryttarförening.

Från Tomteland i Dalarna meddelar Tomten att han har skrivit under Vit Jul-kontraktet och lovar att avstå från julglöggen för barnens skull.

– Vivetattridhuset är lite utnyttjat under jullovet och att det finns många som vill rida men inte har råd, berättar Hans-Olof Andersson från IOGT-NTO-föreningen. Så vi kom på idén att ordna ett dagläger. Ryttarföreningen nappade direkt, de arbetar också med drogfrihet. Och lokala företag ställer upp som sponsorer.

– Nu har vi gått ut med inbjudan via skolorna och räknar med ett 20-tal deltagare.

I EN ANNAN DEL av landet inbjuder IOGT-NTO Borgholm till familjefest i sin lokal. Där medverkar bland andra Kapten Zoom,

Anders Linder, med underhållning för barnen och, tillsammans med lokala husbandet Swingcats, också för de vuxna. För barnen blir det också fiskdamm, pyssel och film.

– Vi tycker att det är viktigt att barn och vuxna gör något kul tillsammans, säger distriktsordförande Gunilla Nilsson. De barn som inte får med sig någon vuxen är såklart välkomna själva och får träffa andra barn och vuxna.

Läs mer om Vit Jul på www.vitjul.com

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

VAD ÄR BAKGRUNDEN TILL VIT JUL?

■ Under julen är barn i riskbruksfamiljer ofta extra utsatta. Skola och fritidsaktiviteter är stängda och nästan all tid tillbringas med familjen. En del av kampanjen Vit Jul är därför att arrangera omkring 150 alkohol- och drogfria aktiviteter

runt om i landet, öppna för alla barn och ungdomar.

Vit Jul genomförs för andra året i rad. Kampanjen drivs av IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund: IOGT-NTO, Ungdomens Nykterhetsförbund, IOGT-NTOs Juniorförbund och Nyk-

terhetsrörelsens Scoutförbund.

Målet med kampanjen är lyfta fram barnens situation och behov i förhållande till vuxnas alkoholkonsumtion speciellt kring julhelgen. Man vill också få fler vuxna att avstå från alkohol under julhelgen.

IOGT-NTO-RÖRELSENS ARBETE FÖR BARN I MISSBRUKSMILJÖER

IOGT-NTO-rörelsens olika förbund har en mängd olika aktiviteter för barn till missbrukare och deras familjer.

Familjeklubbar

FAMILJEKLUBBAR som är självhjälpgrupper för familjer där målsättningen är högre livskvalitet utan alkohol och andra droger. En familjeklubb innefattar max 12 familjer som träffas varje vecka, ofta i någon föreningslokal, under en och en halv timme. IOGT-NTOs behandlingshem Dagöholm har utbildade handledare.

INFO/KONTAKT: www.dagoholm.se, 0150-664100

UNFs kamratstöd

KAMARATSTÖD UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund, utbildar kamratstödjare som får lära sig hur det är att vara barn i en dysfunktionell familj. UNF arrangerar varje år också en skidresa till någon skidort i Europa kring jul och nyår för kamratstödjare och för ungdomar från familjer med missbruk.

INFO/KONTAKT: www.unf.se, info@unf.se, 08-672 60 60

Huskuren

HUSKUREN är ett pedagogiskt verktyg för att förbättra relationerna i familjer med missbruks- och beroendeproblematik. Programmet är en blandning av samtal, lek och övningar. Huskuren är en del av IOGT-NTOs sociala verksamhet.

INFO/KONTAKT: www.iogt.se, Monica Johansson: 0733-838338, monika.johansson@iogt.se

Solsidan

IOGT-NTOS Juniorförbund, JUNIS, har frågespalten Solsidan på sin hemsida där barn upp till 14 år kan ställa frågor till vuxna och få råd och hjälp. Det kan handla om allt från den egna kroppen till mobbing, ensamhet eller föräldrars missbruk.

Info/Kontakt: www.junis.org (barnwebb)

Sommarläger

IOGT-NTOS "Ferie- och familje- verksamhet" arrangerar varje år runt om i Sverige sommarläger för ungdomar mellan 13-18 år som lever i missbruksfamiljer. Lägre pågår en vecka och samtal blandas med aktiviteter. Man följer sedan upp med ytterligare två helgläger där hela familjen deltar.

INFO/KONTAKT: www.iogt.se, Monica Johansson: 0733-838338, monika.johansson@iogt.se

Stödgrupper

IOGT-NTOS Juniorförbund, JUNIS, har ett pedagogiskt program, Junis Barnprogram, med terapeutiska effekter för barn i åldern 9-12 år som kommer från en familj där en eller båda föräldrarna missbrukar eller är beroende av alkohol eller andra droger. Ledare till Junis Barnprogram utbildas på IOGT-NTOs folkhögskolor Tollare och Wendelsberg.

INFO/KONTAKT: www.junis.org (vuxenwebb)

Kamratstöd

IOGT-NTOS kamratstöd har funnits sedan 1987 och vänder sig till människor som direkt eller indirekt är drabbade av drogmissbruk eller -beroende. Det finns ett 70-tal kamratstödsverksamheter runt om i landet med allt från frukostträffar och teaterbesök till studier och föreningsmöten. Genomför också ett stort antal familjeläger i landet.

INFO/KONTAKT: www.iogt.se, Bosse Karlsson: 0733-72 62 34, bosse.karlsson@iogt.se, Curt Thapper: 0733-83 83 36, curt.thapper@iogt.se

Chaplin

NÄTVERKET Chaplin med ett femtiotal medlemmar, däribland IOGT-NTOs vice ordförande Anna-Carlstedt, vänder sig till vuxna barn till missbrukare. Syftet är att medlemmarna ska arbeta på sina respektive områden för att skapa debatt och opinion kring missbruksfrågan.

INFO/KONTAKT: www.fryshuset.se, Beatrice Jabbour: 08-691 72 33, Beatrice.Jabbour@fryshuset.se

Eva Johansson, Nutek, Tomas Johansson, IOGT-NTO, Erik Lindberg, Blå Bandet i panelen för seminariet "Alkohol på tapeten".

"Mera fuck-off-pengar"

Mera fuck-off-pengar och mindre städgums-stämpel! Det var bara några av infallsvinklarna när alkoholfrågan var på tapeten.

■ **ALKOHOLPOLITIK** Ett hundratal alkoholpolitiska aktörer – från kommuner, landsting, län och olika ideella organisationer – samlades på Nalen i Stockholm i slutet av november. De skulle bland annat diskutera samarbetet mellan offentlig och ideell sektor och huruvida frivilligsektorn har blivit välfärdssamhällets städgumma.

Det politiska intresset för den ideella sektorn har ökat konstaterades.

– I dag ses ideella organisationer som proffs, vi är respekterade och accepterade aktörer, vilket känns positivt, konstaterade Tomas Johansson, från Spängas Blåbands-förening, men som ser ett problem i att kommunerna tror att allt måste upphandlas.

– Om det gäller toapapper, ja. Men det ska inte behövas om det handlar om barnverksamhet till exempel.

ETT ANNAT PROBLEM ÄR att allt ska läggas upp som projekt, vilket innebär en osäkerhet kring ekonomin. I år finns pengar – men nästa år?

Här slog Eva Johansson från Nutek ett slag för mera fuck-off pengar till de ideella organisationerna. Att det är viktigt att skapa sig en ekonomisk buffert byggd på inkomster

från annat håll än kommuner och stat. På så vis blir man inte lika beroende av projektanslag och kan fortsätta att bedriva sin verksamhet; fuck off, vi klarar oss själva!

ATT SOM IDEELL ORGANISATION synas mer offentligt, att vara tydlig med vad man gör och vad man inte gör var andra aspekter som kom upp kring frågan om den ideella sektorns roll i samhället.

Nå, är vi städgummor eller inte? Ja, i någon mån, menade panelen.

– Vi är ingen myndighet, utan ett komplement. Vi är utvecklingskraft och murbräckor.

Just kraften och viljan inom den ideella sektorn var ord som genomsyrade seminarierna. Åsa Domeij från Folkhälsoinstitutet menade att utan den här kraften och viljan att förändra, skulle Sverige vara ett fattigare land. Men bara att vilja räcker inte.

– Mera verkstad och mindre snack, tyckte Lotta Österholm-Hjalmarsson, Länsamordnare.

Mona Örjes från IOGT-NTO i Uppsala berättade om ett framgångsrikt projekt riktat till barn i missbruksmiljö "Maia", i Enköpings. Resultatet har blivit ett blomstrande projekt med bland annat utbildningsverksamhet och föreläsningar i skolor och där såväl Hela Människan, Svenska Kyrkan, IOGT-NTO och kommunen samverkar på ett föredömligt sätt.

MARIA ZAITZEWSKY

Forskare varnar för digitala droger

Forskare varnar för att digitala droger "idoser" kan bli en ny inkörsport för tonåringar till illegala droger. Det handlar om ljudfiler som påstås ge samma berusning som riktiga droger.

DIGITALA DROGER Flera svenska tidningar gick ut med nyheten, men vilka forskarna var framgick inte. Några dagar senare sågade några svenska forskare fenomenet. Drogerna ansågs vara bluff. Samtidigt gick ett pressmeddelande ut från Anders Sandberg, forskningschef vid tankesmedjan Eudoxa, där han poängterar att dagens narkotikalagstiftning inte håller för den här typen av droger, och att det inte går att helt utesluta att något liknande dyker upp som faktiskt fungerar. Detta innebär i så fall ett problem eftersom narkotikalagstiftningen enbart förbjuder mediumet för effekten och inte effekten i sig.

Jag grävde vidare eftersom jag ville veta vem som gått ut med varningen från början, och jag ville veta mer om digitala droger. Jag fann att det var hjärnkirurgen Nicholas Theodore vid Barrow Neurological Institute i Phoenix som i den amerikanska tidningen US Today varnade för idoser, men inte för ljudfilerna i sig utan för själva fenomenet. Enligt Nicholas Theodore är musiksmak en indikation på emotionell sårbarhet, och att testa idoser ger en indikation på villigheten att experimentera med droger och andra farliga beteenden. Därför ansåg han att det finns anledning för föräldrar att prata med sina barn om det.

Efter en stunds sökande på Internet fann jag försäljningssajten "I-Doser" som säljer droger på CD eller som ljudfiler till MP3, Ipods och PC som substitut till illegala droger. De påstås vara helt säkra. Flera tidigare kunder har också haft goda erfarenheter av att kombinera idoser med riktiga droger. De rekommenderar att man ligger ner i ett tyst, avskilt rum med dämpad belysning när man lyssnar på idoser. Och att man använder hörlurar av god kvalitet,

Digitala droger eller Idoser finns att köpa på internet. Hurvida de fungerar eller inte råder det delade meningar om, men lockelsen att pröva är en indikation på ungas villighet att experimentera med droger.

FOTO: PHOTOS.COM

ju högre kvalitet desto bättre upplevelse. Samtliga idoser ska vara utprovade av en testpanel. Vissa individer är mottagliga för idoser, andra är det inte från början men blir det efter ett tag, och vissa är immuna. Därför erbjuder sajten några gratisdoser så att man kan testa först.

NÄR JAG LETAR EFTER vilka som ligger bakom sajten hittar jag information om att det är ett seriöst och professionellt projekt, som består av undergroundmusiker, ljudexperter, programmerare, testare, forskare

och administratörer. Vilket syfte projektet egentligen har framgår inte. Några namn på personer existerar inte heller.

Det är lätt att få tag i gratis idoser på Internet, och på den populära sajten "YouTube" finns filmklipp med ungdomar som provar. Vissa av dem verkar uppleva ruseffekter, andra inte. Jag laddar ner en lite mer oskyldig dos som ska ge en energikick. Jag lyssnar på den, och den låter som ett gammalt propellerplan som cirklar runt, med ett dovt bakgrundsljud. Efter ett tag börjar jag känna mig stressad. Det känns som

om ljudfilen aldrig ska ta slut. Jag längtar faktiskt efter att den ska ta slut. När drygt hälften av ljudfilen har spelats upp börjar jag känna mig seg och trött i ögonlocken. En underbar lättnad infinner sig när ljudfilen äntligen är slut! Någon energikick märker jag inte av, varken direkt efter eller senare. Men jag känner en viss däsighet och snurrighet i huvudet som jag upplever som obehaglig. Jag provar flera doser, men någon utlovad effekt märker jag aldrig av. Beror det på att hörlurarna inte är av tillräckligt god kvalitet eller för att idoser är en bluff?

Enligt de sajter som säljer idoser består ljudfilerna av så kallade "binaural beats", (binaurala tonfrekvenser). Effekt ska uppstå genom att två olika ljudfrekvenser spelas upp, ett i varje öra. I hjärnan kombineras dessa frekvenser och ger en illusion av en ny frekvens som påverkar hjärnvågorna. Detta ska påverka olika känsloreglerande substanser i hjärnan som endorfin och serotonin. Om ena frekvensen är 500 Hz och den andra 510 Hz kommer de tillsammans att producera en illusion av en ljudvåg på ungefär 10 Hz. Skillnaderna mellan de båda frekvenserna måste vara små, någonstans under 30 Hz för att effekten ska uppstå. Eftersom ljudfrekvenserna ofta upplevs som obehagliga brukar de maskeras med andra ljud.

ENLIGT EFTERFORSKNINGAR ÄR ANTALET studier om binaural beats relativt få och av skiftande kvalitet. Flera av studierna har gjorts inom psykiatri i syfte att hitta nya behandlingsmetoder. Metoden har visat sig kunna fungera som en meditationsmetod, och bidra med positiva effekter som förbättrat minne, bättre kreativitet, dämpad oro och en förbättrad emotionell balans, men också negativa effekter som utmattning, tröghet och sämre korttidsminne. Några studier har också funnit att metoden verkar öka mottagligheten för hypnos bland individer som redan har en hög mottaglighet för hypnos. Tanken är därför att metoden skulle kunna vara en hjälp till självhypnos, vilket i sin tur skulle kunna innebära en ekonomisk fördel då man i förebyggande syfte kan ge patienter hemläxa i att behandla sig själva.

De flesta är mottagliga för hypnos. Visserligen finns det individer med stort kontrollbehov som behöver lära sig att slappna av för att kunna hypnotiseras, medan andra individer är så mottagliga att de kan gå in i ett transtillstånd. Mest mottagliga är individer som är lättberörda, har stark inlevelseförmåga och är öppna för nya erfarenheter. Att försätta sig i ett hypnotiskt tillstånd kan man träna sig till, och för det behövs egentligen inga ljudfiler alls.

Jag tar kontakt med en av de svenska

KOMMENTARER FRÅN INTERNETANVÄNDARE SOM TESTAT IDOSER

"Det funkar ju faktiskt, i alla fall enligt mig. Man kan bli yr, få stickningar, det kan spritta lite i kroppen osv. Men om det är annat än placebo kan jag ju inte säga ..."

"Visst, man kan bli lite vimsig eller få ont i huvudet av ljuden, men aldrig i närheten av samma effekt som riktiga droger ger. Slöseri med tid om ni frågar mig."

"Lyssnade i sex minuter innan jag fick en sprängande huvudvärk ... Inget att rekommendera med andra ord."

"Det är verkligen inte som the real deal, men det funkar."

"Måste säga att det var en väldigt speciell känsla som spred sig i kroppen av välbefinnande. Så JA det fungerar verkligen."

"Det här är ett rus man kan styra, det påminner lite om väl utförd meditation. Man kan försvinna in i sin fantasi, men väldigt lätt ta sig tillbaka till verkligheten."

"Lyssnade på heroin i 30 minuter utan någon som helst effekt."

Källa: www.flashback.info

forskare som tidigare har uttalat sig om fenomenet i tidningen Ny Teknik. Jag vill veta om han tror att idoser fungerar om man har förmågan att försätta sig i ett hypnotiskt tillstånd. Men han vill inte kommentera detta i Accent eftersom han anser att det lånar någon form av legitimitet till fenomenet. Han medger däremot att med suggestioner kommer man långt.

Jag försöker få tag i någon annan forskare som kan och vill uttala sig om fenomenet, men jag går bet. Det verkar inte finnas någon som har tillräcklig kunskap om detta i Sverige.

Ingen av de tiotal forskare jag kontaktat vill eller kan uttala sig om fenomenet.

» I hjärnan kombineras dessa frekvenser och ger en illusion av en ny frekvens som påverkar hjärnvågorna.«

Ämnet verkar kontroversiellt, nästan betraktat som parapsykologi. Några talar om det som ett så kallat icke-fenomen; ett fenomen som inte existerar, eftersom det inte är vetenskapligt verifierbart.

SYFTET MED DEN PSYKIATRISKA forskningen om binaural beats är att hitta behandlingsformer mot olika psykiska besvär, men uppenbart finns det en marknad där ute som missbrukar detta, vars syfte enbart kan vara att tjäna pengar. Denna marknad riktar sig till unga, nyfikna, effektsökande

människor, med väl inarbetade drognamn som exempelvis heroin, ecstasy, kokain, marijuana och LSD. Allt anpassat för en värld där unga redan är utrustade med mp3-spelare, datorer och mobiltelefoner. En enda dos kostar allt från tjugo kronor styck upp till dryga tusenlappen. Men det finns även doser anpassade till andra kund-kategorier, förpackade som botemedel mot bland annat alkoholism, baksmälla, allergi, ätstörningar, autism och sömnproblem. Produkter som ger sken av att vara klinisk hypnos i gör-det-självt-förpackning.

OAVSETT OM FENOMENET BETRAKTAS som ett icke-fenomen eller inte så finns det en anledning att ta fenomenet idoser på allvar. Inte minst på grund av de Internetsajter som redan har väckt nyfikenheten hos många unga Internetanvändare, och de nyhetsmedier som väckt oro hos en och annan förälder.

Om lockelsen att testa är en indikation på ungas villighet att experimentera med droger, finns det anledning för föräldrar att vara vaksamma. En positiv upplevelse kan kanske motivera till att prova mer, och en besvikelse över att det inte fungerade kan i värsta fall leda till att vilja prova något som garanterat ger den effekt man är ute efter. Att lockas av att få uppleva rus av olika slag, kommer med största sannolikhet inte att stanna vid att lyssna på ljudfiler, oavsett om de fungerar eller inte. Det är just därför som föräldrar behöver prata med sina barn om detta.

ANETTE RIMÖNT

Färre brottsåterfall efter missbruksvård

KRIMINALVÅRD Kriminalvårdens satsning på narkotikamissbruk har lett till att färre nu återfaller i brott. Det visar ny statistik från BRÅ, som jämfört återfall mellan intagna som deltagit i missbruksvård år 2006 och en jämförbar kontrollgrupp som avtjänat sitt straff innan satsningen började 2002. Ett år efter frigivning återföll 50 procent av dem som deltagit i behandling, mot 58 procent i kontrollgruppen.

Drygt 60 procent av de intagna på svenska anstalter är narkotikamiss-

brukare och risken för återfall i brott är mycket hög. Detta föranledde att kriminalvården fick i uppdrag av regeringen att särskilt satsa på att förhindra missbruk bland intagna, att minska förekomsten av knark på fängelser och erbjuda behandling.

Bäst resultat hade intagna som var minst 30 år, som fullföljde en tolvsstegsbehandling och som inte förflyttades. I denna grupp återföll 10-14 procent färre i brott jämfört med kontrollgruppen.

MARIA ZAITZEWSKY

Törstiga soldater i Afghanistan

AFGHANISTAN Mer än en miljon liter alkohol skeppades till de tyska soldaternas läger i norra Afghanistan förra året. De 3 600 tyska soldaterna har på ett år tillsammans druckit 990 000 liter öl (275 liter per person) och 69 000 liter vin (20 liter per person). Omräknat till ren alkohol handlar det om en snittkonsumtion bland soldaterna på 16 liter per år – en siffra som är omkring 50 procent högre än den officiella tyska genomsnittskonsumtionen.

Elke Hoff, försvarsexpert från det tyska oppositionspartiet FDP, säger till tidningen Bild att "alkohol verkar spela en oroväckande stor roll i de tyska armélägren". Men även om kritiken mot drickandet i lägren ökar verkar inte transportererna minska, snarare tvärtom. De första sex månaderna i år ligger siffran på 512 000 liter öl och 42 000 liter vin.

Finland höjer alkoholskatten...

FINLAND Efter nyår höjs alkoholskatten i Finland med tio procent. Detta är andra höjningen på kort tid – tidigare i år höjdes alkoholskatten i snitt med 11,5 procent.

Bakgrunden till beslutet att höja skatten är de växande alkoholproblemen i landet. 2004 sänktes alkoholskatten i landet kraftigt för att dämpa privatimporten från Estland. Följden blev en kraftigt ökad konsumtion och fler alkoholrelaterade dödsfall och skador. Enligt statistik från 2005 är alkohol den främsta dödsorsaken i landet.

Heineken gör annonskampanj tillsammans med senaste Bondfilmen.

FOTO: HEINEKEN.COM

REKLAM I samband med premiären för "Quantum of Solace", den senaste Bondfilmen, lanserade Heineken en global annonskampanj med anknytning till filmen. I ölmärkets reklamfilmer finns en av de kvinnliga huvudrollsinnehavarna, Olga Kurylenko, med. Reklamfilmerna innehåller också klipp från

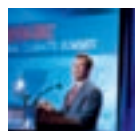
spelfilmen, även sådana där James Bond i egen hög person finns med.

Reklamkampanjen omfattar tevereklam, Internet, bio, tidningar, utomhusannonser och konsumenttävlingar där man kan vinna Bondprylar.

PA

En ökad alkoholskatt med tio procent innebär att en flaska öl blir omkring femtio öre dyrare, en vinflaska 2,25 kronor och en flaska Koskenkorva blir 7,60 kronor dyrare nästa år. Skattehöjningen väntas inbringa cirka 65 miljoner euro mer till statskassan.

... Schwarzenegger vill haka på

USA Höjd alkoholskatt med 25 cent (cirka 2 kronor) per öl, vin eller drink. Det föreslår Kaliforniens guvernör Arnold Schwarzen-

egger inför det nya året för att möta ett ökande budgetunderskott.

Den före detta skådespelaren och numera republikanske guvernören föreslog nyligen höjningarna som han hoppas ska ge 878 miljoner dollar (ca 7 miljarder kronor) i extra intäkter åt Kalifornien. Samtidigt har alkoholrelaterade problem ökat och kostar nu invånarna i delstaten 38,4 miljarder dollar (cirka 300 miljoner kronor) årligen för hälsovård, behandling, kriminalitet, rättsväsende, förlorad produktivitet och andra kostnader, enligt Marin Institute.

DRUGNEWS/SL

Larmrapport om bitters drickande

ENGLAND Alkoholkonsumtionen bland unga briter stiger kraftigt. Mellan 2002 och 2007 fick fler än 25 000 barn under 16 år vård efter att ha druckit alkohol. Under samma period blev 600 000 vuxna inlagda för alkoholskador med ökande vårdkostnaderna som följd.

Kraven på en mer restriktiv politik börjar nu höras från allt fler håll, som höjda priser, förbud för happy hour och förbud mot lockpriser på alkohol. Flera ministrar har sagt sig vara beredda att överväga en hårdare alkoholpolitik.

»Idrottsrörelsen är ingen nykterhetsrörelse, men de senaste fallen bekräftar stt vi måste vara aktiva i vårt arbete kring alkohol.«

KARIN MATSSON, ordförande i Riksidrottsförbundet, till Borås Tidning

Alkohol vanligt i flygplansbråk

FLYG Varje år rapporteras närmare 300 händelser med störande passagerare ombord på svenska flygplan till Luftfartsstyrelsen. Många gånger ligger alkohol bakom bråken.

– Många är flygrädda och dricker för mycket och tänker inte på att effekterna av alkohol blir kraftigare i luften, säger Anders Karlsson, säkerhetsansvarig på flygcharterbolaget

Novair till Göteborgs Posten. Vi har inte tvingats göra några oplanerade landningar men har nekat ombordstigning och använt handfängsel.

PA

Inte brott att föra in 8000 liter öl

INFÖRSEL1 Ett äldre par i Norrbotten friades från smuggelåtal av tingsrätten trots att de förde in 8000 liter starköl från Tyskland för två år sedan, delvis för andras räkning. "Känns spontant rätt märkligt", säger till Drugnews åklagare Anna Vallin som hade krävt fängelsestraff.

Paret, en 61-årig kvinna och en 63-årig man från Öjebyn utanför Piteå, åtalades för att sommaren 2006 vid tre resor ha smugglat sammanlagt 8000 liter öl med minibuss från Tyskland.

Åklagaren hävdar att de satt i system att smuggla alkohol och åtalade paret. De erkände omständigheterna, men bestred brott. De hävdade att dryckerna var för eget och vänners bruk. De hade även tagit upp beställningar åt bekanta.

Tingsrätten i Luleå konstaterar att det numer är tillåtet att föra in alkohol från andra EU-länder om det är för eget eller familjens användning.

DRUGNEWS/SL

Överlast som vapen mot smuggling

INFÖRSEL2 –Vi fick lasta ut 500 kilo och jag vet inte hur vi ska få det härifrån. Vi har ingen dragkrok på bilen och ska ända till Söderhamn."

Anonym bilist som handlat i Tyskland och lastat skåpbilen med för mycket öl, vin och sprit. Sedan en tid tillbaka använder tullen i Helsingborg kontroll av överlast som ett vapen mot smugglingen. Den alkohol som måste lastas av beslagas inte men det är upp till bilisterna att själva frakta bort den.

Beslag av alkohol vid tullen i Helsingborg.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Parlament vill halvera införseln

EU I slutet av november röstade EU-parlamentet ja till att halvera införselkvoterna. Det skulle innebära att kvoterna hamnar på fem liter sprit, 10 liter starkvin, 45 liter vin och 55 liter starköl.

Parlamentet är dock bara rådgivande i frågan, själva beslutet måste tas av ministerrådet om det ska få någon effekt.

– Vi välkomnar beslutet, säger Sven-Olov Carlsson, förbundsordförande i IOGT-NTO. Det visar att det med tålmodig opinionsbildning går att påverka EU.

En av de drivande bakom beslutet, som togs med knapp majoritet, är parlamentarikern Carl Schlyter (mp).

– Idag vann folkhälsan över alkoholindustrins intressen, säger Schlyter i ett pressmeddelande. Jag förväntar mig att den svenska regeringen driver frågan hårt när ministerrådet ska ta beslutet om införselkvoterna.

PA

Alkoholforskare för alkoholkonvention

ENGLAND För några år sedan tog WHO fram en ramkonvention om tobak. Konventionen innehåller

bland annat en rad punkter om skatthöjningar och reklamförbud för tobak, regleringar som är juridiskt bindande för de 168 stater som undertecknat konventionen.

Nu höjs röster från en rad alkoholforskare om att ta fram en liknande konvention för alkohol.

"En ramkonvention för alkohol skulle skydda folkhälsan på tre sätt. Det skulle dämpa den internationella handeln med alkohol, få en normbildande effekt på alla nivåer i samhället och bli en bas för att hitta ännu effektivare åtgärder", skriver Robin Room, Laura Schmidt, Jürgen Rehm och Pia Mäkelä i British Medical Journal.

TRE FRÅGOR

Systembolaget möblerar om

Björn Rydberg, informationsansvarig Systembolaget

Varför har ni ersatt starkspriten vid kassorna med alkoholfria alternativ?

– Vårt alkoholfria sortiment har ökat med 80 procent, visserligen från en låg nivå. Vi ser gärna att ökningen fortsätter. Starkspriten har nu hamnat på en egen avdelning i butikerna, liksom vinet och ölen.

Varför har ni organiserat butikerna på detta sätt?

– Vår modell för de största butikerna med självbetjäning innebär tydliga avdelningar med personal som man kan fråga. Man ska inte behöva passera alla avdelningar för att hitta det man vill köpa. Vill man ha vin går man direkt till den avdelningen. Det ger ett bättre kundmöte samtidigt som vi vill ta ett socialt ansvar genom att inte packa på kunderna mer än de själva tänkt handla.

Var hamnar starkspriten?

– Ofta längst in i butiken, eftersom efterfrågan på starksprit är mindre än på exempelvis vin och öl. Det är service att placera det som kunderna helst vill ha närmast ingången. Vi har ju heller ingen ambition att maximera vår försäljning av starksprit.

MARIA ZAITZEWSKY

Finansiering av väpnade konflikter genom organiserad narkotikabrottslighet gör att konflikterna förvärras och förlängs. Därför går det inte att lösa dessa konflikter utan att samtidigt angripa narkotikahandeln. Det skriver Klas Marklund, forskare vid ISDP, Institutet för säkerhets- och utvecklingspolitik.

Narkotika göder konflikter

AV KLAS MARKLUND

För att kunna motverka en kriminalisering av konflikter är det viktigt att studera kopplingen till organiserad brottslighet. Forskarna Tamara Makarenko och Svante Cornell har beskrivit förhållandet mellan inkomstfö-kuserad brottslighet på ena sidan och helt politiskt motiverade väpnade grupperingar på den andra. Mellan de bägge ytterligheterna finns olika nivåer där de politiska och ekonomiska intressena i ökande grad sammansmälter.

När det gäller narkotikabrottslighet och väpnade konflikter är det vanligaste samarbetet att väpnade grupper agerar vakter och mot betalning skyddar produktion och transport av narkotikan från angrepp, dels av polis och dels av rivaliserande kriminella grupper.

Nästa steg är att de krigförande väpnade grupperna i större utsträckning tar kontroll över verksamheten. En effekt av detta blir att de kriminella elementen får ett allt större inflytande över den konflikten. De får också en ökad tillgång av vapen, beskydd och militär kapacitet vilket i områden utan statskontroll kan vara ytterst nödvändigt för självbevarelsen.

Trots den ökande inblandning i narkotikahandeln kan den politiskt motiverade grupperingen se narkotikan som ett tillfälligt ekonomiskt medel och fortfarande sätta sina politiska ambitioner i första rummet.

Detta syns tydligt i Afghanistan där talibanerna under sitt styre beskattade produktionen och försäljningen av narkotika kraftigt. Det fortsatta och upptrappade kriget efter talibanernas fall har satt press på de inblandande parterna att öka sina

inkomster för att kunna nå framgång på slagfältet. Konflikten har som följd av detta i allt större utsträckning kommit att kretsa kring kontrollen av narkotika då den gett såväl ekonomisk som politisk makt.

En viktig aspekt i fallet Afghanistan är att det där under stora delar av 1990-talet saknades en stat som aktivt kunde bekämpa narkotikan. Detta brukar kallas ett "svart hål-syndrom", där avsaknaden av en fungerande stat uppmuntrar och tvingar kriminella och politiskt motiverade intressen att samarbeta. Detta i kombination med den stora förstörelsen under konflikten från 1979 och framåt har gjort att det funnits

»Det gör att narkotikan blir till en av de drivande faktorerna i konflikten, ett mål för konflikten istället för ett medel.«

få näringar i landet som kunnat mäta sig med narkotikaframställningen i fråga om lönsamhet.

I andra konflikter, bland annat i Afrika, finansieras politiska konflikter genom att plundra landet på naturresurser som diamanter, virke eller malm. Det går också att göra en distinktion mellan väpnade grupper som Al-Qaeda, Bader-Meinhof eller ETA, som genomför attentatskampanjer och de militärt väpnade grupper som driver något som kan liknas vid ett klassiskt inbördeskrig. Dit hör till exempel gerilla- och milisgrupper i Syd och Mellanamerika, talibaner och krigs-

herrar i Afghanistan samt etniska milisgrupper i Burma.

De attentat som en terroristcell kan åstadkomma med relativt små medel kan lika gärna finansieras med annan brottslighet som bankrån och kidnappningar. Krigförande parter som är aktiva på ett slagfält är mer beroende av stadiga inkomster för att införskaffa vapen, hålla manskap och underhålla infrastruktur. Dessutom underlättas engagemanget i produktion och transport av narkotika av att organisationen kontrollerar området. Samtidigt finns det inte några helt vattentäta skott mellan dessa olika grupper och deras finansieringssätt.

En annan viktig skillnad är att bankrån, kidnappningar och plundring av naturresurser främst påverkar de områden där brottet sker, medan narkotikan ger konsekvenser i ett större område. Narkotikahandelns påverkan syns även i transferländer och i mottagarländerna.

Ytterligare en skillnad är att narkotika inte anses vara en utlösande faktor i väpnade konflikter, vilket kampen om naturresurser kan vara, men en desto viktigare orsak till att konflikterna hålls vid liv. Konsekvensen av att finansiera konflikter med narkotikahandel blir att aktörerna i konflikten kriminaliseras allt mer i takt med att vinsterna från droghandeln ökar. Det gör att narkotikan blir till en av de drivande faktorerna i konflikten, ett mål för konflikten istället för ett medel.

Avstampet för utvecklingen av narkotikafinansierade konflikter skedde i Sydostasien efter andra världskriget och senare under Vietnamkriget. Epicentrum var den så kallade Gyllene Triangeln med länder

PRESSGRANNAR

Motstridigt om införsel

HELSINGBORGs DAGBLAD har på ledarsidan en debattartikel av Kent Härstedt, riksdagsledamot (s) och tidigare alkoholutredare om de motstridiga uppgifterna från SoRAD, som säger att införseln av alkohol

från utlandet, alkoholindustrin som redovisar rekordförsäljning i gränsbutikerna i Tyskland och Tullverket som inte sett någon minskning av införseln.

"Vi har en totalt motsägelsefull situation. Vi kan alltså med utgångspunkt från detta inte veta hur verkligheten ser ut."

"När två så viktiga aktörer som SoRAD och Tullverket har helt olika intryck av verkligheten, vore det rimligt att tillsätta en alkoholkommission för att fördjupa sig och skaffa ett relevant underlag för beslutsfattandet. Annars handlar det om strutspolitik, där man inte vill se verkligheten som den faktiskt är."

"Hög alkoholskatt främjar kriminalitet"

SVENSKA DAGBLADETS ledarskribent Maria Abrahamsson tror inte på SoRADs uppgifter om att sprit-smugglingen till Sverige har minskat. "Snicksnack, säger jag. Rösterna i Sprit & Vinleverantörsföreningens

DROGER I AFGHANISTAN En militant Taliban med AK-47 maskingevär ser på när odlare samlar frön i ett opiumfält i sydvästra Afghanistan i april 2008.

FOTO: SCANPIX

som Laos, Burma och Thailand. Där kunde diverse krigsherrar och utländska samt inhemska aktörer finansiera privatarméer genom heroin- och opiumförsäljning.

Senare blev kokainet i Sydamerika en liknande viktig inkomstkälla för rebellrörelser, bland annat i Colombia. Men i inget av dessa tidigare fall har inkomsterna från narkotikahandeln nått en så total dominans över ekonomin i ett land som i Afghanistan.

Som tidigare nämnts stannar inte problemen i det utsatta landet eller konfliktområdet eftersom vinsten på narkotikaproduktionen inhämtas från annat håll än i produktionslandet. Den Gyllene Triangeln var fram till mitten av 1990-talet världens största heroinproducent. Heroinet var från början avsett för amerikanska soldater stationerade i Vietnam. När amerikanerna lämnade landet flyttade försäljningen av det sydostasiatiska heroinet till USA, bland annat för att befolkningen i produktionsnärområde inte kunde betala för det dyra heroinet.

Ofta är narkotikan även ett problem för narkotikahandelns transitländer. Där orsakar den skada genom ökat missbruk och ökad spridning av hiv, men även genom kriminalisering och korruption, som försvagar statsmakten och ökar de kriminella gruppernas inflyttande i samhället.

Det kanske största problemet med konflikter där narkotikan spelar en stor roll är svårigheten att komma till rätta med situationen. Efter talibanernas fall försökte man i Afghanistan skapa fred och stabilitet först och ta hand om narkotikaproduktionen i ett senare läge. Tanken var att eftersom narkotikan utgjorde grundstommen för ekonomin på många håll, skulle ett angrepp på en huvudnäring minska möjligheterna att vinna befolkningens förtroende. Denna strategi var dock inte hållbar i längden, eftersom narkotika visat sig vara ett viktigt inslag även i den fortsatta konflikten.

I Gyllene Triangeln, främst i Burma, har

man försökt att bekämpa narkotikan med an konflikten mellan regimen och olika grupperingar pågått. I Burma kontrolleras olika landområden, speciellt i de östra delarna, av antingen regeringstroga eller regeringsfientliga grupperingar, av vilka många är inblandade i narkotikaproduktionen för att finansiera sina väpnade styrkor. Burma rankas även som ett av de mest korrumperade länderna i världen, något som ytterligare underlättar produktionen och smuggling.

Eftersom man fokuserat på att bekämpa opium, är det där de största framgångarna nåtts. Sedan mitten av 1990-talet har opiumproduktionen i den Gyllene Triangeln minskat kraftigt. Detta beror dels på förbud och aktiv bekämpning av vallmoodlingar i området, dels på konkurrensen från den ökade opiumproduktionen i Afghanistan.

I takt med minskningen av opium och heroin ökade istället produktionen av syntetiska droger markant fram till 2002. Mest ökade produktionen av metamfetamin i Burma.

Under 2002 genomförde Thailand en hård kampanj (som kritiserats hårt av människorättsorganisationer) mot narkotikasmugglingen från Burma. Genom kampanjen reducerades inflödet kraftigt under flera år. Grundproblemet med konflikten inne i Burma försvann dock inte och 2007 ökade åter inströmningen av syntetiska droger till Thailand.

I fallen med både Burma och Afghanistan har metoden att angripa ett problem i taget förvärrat svårigheterna med att bekämpa och stävja samarbetet mellan väpnade grupper och narkotikaindustri. För att minska narkotikaproduktionen och få ett slut i konflikten måste åtgärder för att stabilisera landet omfatta både narkotikaproduktionen och de väpnade motståndningarna i konfliktområdet. ■

Fotnot: Institutet för säkerhets- och utvecklingspolitik (Institute for Security and Development Policy) ISDP är ett oberoende forskningsinstitut, med placering i Stockholm. Institutet arbetar för att öka förståelsen för internationella frågor, speciellt frågor om konflikter, säkerhet och utveckling. ISDP bedriver forskning om narkotikafrågor i Centralasien och Kina med fokus på smuggling och koppling till terrorism.

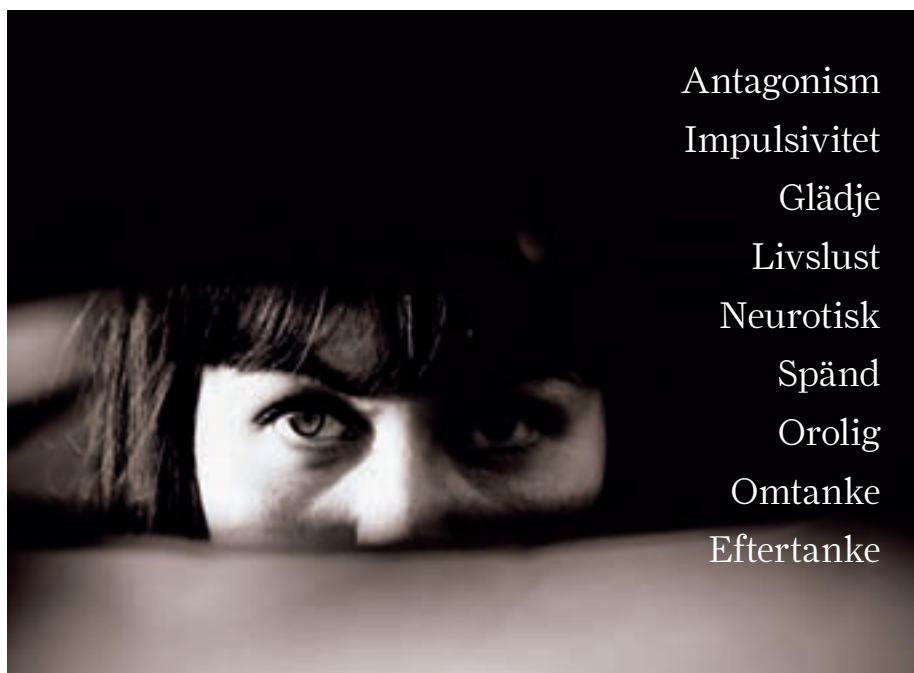
rapport från full och polis, Maria Ungdomsklinik och ungdomarna själva, vittnar om en annan verklighet. (...) Enligt Socialstyrelsens har unga människors alkoholskador ökat de senaste tio åren. (...) Sprit & Vinleverantörsföreningens recept är att sänka alkoholskatten till åtminstone den drygt tre år gamla Alkoholutred-

ningens modesta 40-procentsnivå. Jag kan bara hålla med. Ett starkt skäl för svenska staten att sluta plocka ut närmare 35 kronor i skatt på en vinpava eller 200 kronor för en flaska 40-procentig sprit är den organiserade brottsligheten. Idag snuvar brottsmyndigheterna .../... den svenska staten på mångmiljardbelopp."

Smygreklam tänger gränser

GÖTEBORGSPOSTEN har en debattartikel av Marie Grusell, som doktorerat på en avhandling om reklam. "Det finns anledning att påminna om att den reklam som tydligt framträder som reklam sällan är den mest

etiskt klandervärda. Reklam med öppet visir ger oss en möjlighet att förhålla oss till den som just reklam. Det är i denna kraftiga expansion av den "inbäddade" reklamen som jag anser att den största faran för bristande etiska förhållningssätt och grova övertramp finns i framtiden."

Riskkonsumtion av droger kan synas i personlighetstest.

FOTO: PHOTOS.COM

Antagonism
Impulsivitet
Glädje
Livslust
Neurotisk
Spänd
Orolig
Omtanke
Eftertanke

Personlighetstest kan visa risk för missbruk

Personlighetstest kan upptäcka individer som riskerar framtida missbruksproblem, visar ny svensk studie.

■ **FORSKNING** Under de senaste åren har många internationella studier pekat på samband mellan personliga egenskaper och alkohol- och narkotikamissbruk. Nu har en svensk studie från Göteborgs universitet kartlagt psykologiska riskfaktorer som är förknippade med narkotikabruk i ungdomsåren, och utvärderat ett personlighetstest som kan ge indikationer om framtida hälsoutveckling.

Personlighetstestet kallas HP5I och har utvecklats av några forskare vid Karolinska Institutet. Testet är kortare än många andra personlighetstest, vilket är en fördel i studier av ungdomar eftersom det inte tar så lång tid att besvara det. Det analyserar fem olika personliga egenskaper: antagonism (fiendlighet), impulsivitet, hedonisk kapacitet (livslust och glädje), negativ affektivitet (oro och spändhet), alexitymi (bryr sig om

andras och sina egna känslor). Flera tidigare studier på vuxna har visat samband mellan just dessa personliga egenskaper och hälsoutveckling. Höga eller låga värden av de olika egenskaperna kan indikera risk för ohälsa senare i livet.

RESULTATET AV STUDIEN ÄR baserad på uppgifter från 3 419 ungdomar i Västsverige och visar bland annat att depression, alkoholkonsumtion och daglig tobaksanvändning är starka riskfaktorer för framtida missbruksproblem.

»De ungdomar i studien som hade en riskkonsumtion av droger visade högre nivåer av antagonism och impulsivitet.«

en riskkonsumtion av droger visade högre nivåer av antagonism och impulsivitet och lägre nivåer av de andra egenskaperna jämfört med de ungdomar som inte var riskkonsumenter. Resultatet överensstämmer med tidigare liknande undersökningar.

ANETTE RIMÖNT

Källa: Personality and Individual Differences,

2008;45:5:356-360.

Dödligheten ökar vid fjärde dricken

ALKOHOL En dansk studie, baserad på 17 772 kvinnliga sjuksköterskor, visar att risken att dö tidigare ökar med 9 procent för varje drink som konsumeras per helgdag. Att dricka alkohol på vardagar ökar risken att dö tidigare med 4 procent för varje drink. Den lägsta konsumtionsrisken ligger vid enbart 1-3 drinkar per vecka.

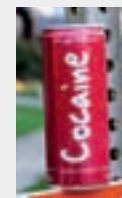
Källa: European Journal of Clinical Nutrition, 2008;62:817-822.

Män har känsligare blodtryck än kvinnor

ALKOHOL Redan som måttlighetskonsumenter av alkohol visade männen i den japanska studien ett högre systoliskt blodtryck (övre trycket) än kvinnorna. Däremot fann man inga könsskillnader i det diastoliska blodtrycket (undre trycket). Samtliga alkoholkonsumenter, speciellt kvinnliga, hade även högre kolesterolvärden jämfört med nykterister.

Källa: American Journal of Hypertension, online 16 oktober 2008.

Avslöjande samband med energidrycker

MISSBRUK En studie med 620 ungdomar i New York har påvisat samband mellan frekvent konsumtion av energidrycker och marijuanabruk, sexuella risker, våld,

alkoholproblem och missbruk av receptbelagda läkemedel.

Källa: Journal of Adolescent Health, 2008;43:5:490-497.

Onykter graviditet ökar risken för läpp- och gomsplatt

ALKOHOL En norsk studie visar att odds är cirka tre gånger högre för kvinnor som berusningsdricker vid minst tre tillfällen under graviditeten att föda ett barn med läpp- och/eller gomsplatt, jämfört med kvinnor som varit nyktra under den tiden.

Källa: American Journal of Epidemiology, 2008;168:6:638-646.

Arbete för nykterhet i 72 år

86-årige John-Erik Jansson från Söderhamn har varit IOGT-NTO-medlem i 72 år och brinner för rörelsens verksamhet. Idag är han en av eldsjälarna i föreningen Söderhamn 152s kamratstödsverksamhet.

■ **ELDSJÄL** Vi träffas i John-Eriks välstäda och trevliga lägenhet i Tempelriddarordens hus i centrala Söderhamn. På ett bord i vardagsrummet står plantor som snart ska ut till stugan på en ö i skärgården.

– Stugan, naturen och fisket därute vid Stålnäs är mitt stora intresse vid sidan av nykterhetsarbetet, säger John-Erik.

Han bjuder på kaffe och kaka vid klaffbordet i köket.

Min första fråga är om han någonsin smakat alkohol.

– Nej, jag har bara sett negativa konsekvenser när det gäller alkohol, folk blir aggressiva och otrevliga.

John-Erik gick med i ungdomslogen i föreningen Stugsund i Söderhamn när han var 14 år.

– Jag fick en utskällning av farsan, som inte spottade i glaset. Men mina kompisar var med och jag kände att det var rätt.

Han berättar att det egentliga arbetet inom rörelsen började när han var 18 år.

– Då gick jag med i grundlogen och tog itu med det riktiga godtemplararbetet.

Han minns att han tillsammans med två kamrater i föreningen hjälpte och stöttade en alkoholiserad och utslagen man i Stugsund, som med deras hjälp var nykter i tre år.

– När vi sedan skingrades för vinden, för min del på grund av beredskapstjänst under kriget, tog mannen ett återfall för att sedan begå självmord.

JOHN-ERIK BETONAR HUR VIKTIG personlig stöttning och hjälp från rörelsen är.

Han gjorde sin beredskapstjänst i Duved, där han sedan blev kvar i fem år. Mullfjällets IOGT-förening tog nu hans tjänster i anspråk, och han var bland annat med och arrangerade godtemplar-DM i orientering.

Därefter bar det av hemåt. Arbrå utanför Bollnäs blev nästa anhalt.

– Där jobbade jag hårt i logen. Jag minns att vi renoverade och byggde om lokalen.

Han berättar också att det krävdes specialarrangemang när föreningen i Arbrå skulle ha distriktsårsmöte.

– När deltagarna skulle äta fanns det inte

John-Erik Jansson brinner för nykterhetsrörelsen. Han har varit medlem i IOGT-NTO i 72 år.

FOTO: ARNE LARSSON

nog med sittplatser. Specialarrangemang på läktarna räddade situationen.

Efter Arbrå flyttade han till Stockholm och senare till Gävle. Under de sju åren han tillbringade på de orterna blev det inget aktivt nykterhetsarbete.

Desto intensivare när han och hustrun flyttade hem till Söderhamn igen.

»Jag tycker kamratstödet är fantastiskt bra. Det har kommit in mycket goda krafter som kan utföra de arbeten vi äldre inte orkar med.«

John-Erik plockar fram en pärm från hyllan under skrivbordet.

– Jag hade ansvaret för våra nyårsvakor under en lång period.

Han visar menyer och program för nyårsfirandet från början av 80-talet och framåt.

Du är en eldsjäl?

– Jag har väl blivit det, säger John-Erik lugnt.

VAD ÄR DET SOM driver dig?

– Jag anser att alkoholen påverkar människor negativt, och att den är ett gissel i samhället.

John-Erik funderar länge på frågan hur mycket tid han har lagt ner på nykterhetsarbetet.

– När det var som mest 10-15 timmar i veckan, nu är det inte lika mycket.

Men snudd på. Sedan kamratstödsverksamheten startade för fem år sedan har John-Erik varit en av de mest aktiva.

– Jag var med på den allra första träffen och sen har det rullat på. Jag tycker kamratstödet är fantastiskt bra. Det har kommit in mycket goda krafter som kan utföra de arbeten vi äldre inte orkar med längre, och många missbrukare blir hjälpta i sina försök att bli nyktra.

VI KOMMER IN PÅ alkoholpolitiken i landet.

– Den har blivit hur tokig som helst, säger John-Erik och plockar fram en urklipp vinannons.

– Här skriver de att "Alkohol kan skada din hälsa". Vad tusan annonserar de då för? Jag tycker att de borde sluta marknadsföra sina produkter över huvud taget.

Han är ändå hoppfull inför framtiden.

– IOGT-NTOs medlemsantal ökar, och vi har en viktig och stor funktion att fylla.

ARNE LARSSON

accent@iogt.se

JOHN-ERIK JANSSON

ÅLDER: 86 år.

BOR: Tvårumslägenhet i Söderhamn.

INTRESSEN: Nykterhetsrörelsen och fiske.

AKTUELL: Eldsjäl i IOGT-NTO-föreningen Söderhamn 152.

God man hjälpte Folke att slippa bli hemlös

När Folke Strömbergs liv gick utför i snabb hastighet fick han en god man som hjälpte honom att bromsa fallet. I Sverige finns idag 90 000 personer som har god man eller förvaltare.

■ GOD MAN Räkningarna kommer, den ena efter den andra. Ibland känns det tungt. Det är ju så mycket annat man vill ha, så mycket som pengarna skulle räcka till. Samtidigt vet vi vad alternativet är om vi inte betalar. Förseningsavgifter. Inkassokrav. Kronofogde. Kanske vräkning. Världen som vi känner den skulle rasa samman. Så vi suckar och betalar som vi ska.

Men av olika anledningar klarar vissa människor inte av det, på grund av sin sjukdom, sin ålder eller sitt missbruk. De behöver hjälp med att betala det nödvändiga och att inte dra på sig för stora utgifter. De kanske har rätt till stöd och bidrag från samhället som de inte känner till.

De riskerar kanske att förlora sin bostad, för att de spenderat pengarna på struntsaker, eller kanske inte ens orkar handla mat för dagen. Då kan de få en god man eller förvaltare som ser till att det blir gjort. Ofta kommer en begäran från socialtjänsten eller sjukvården, ibland från oroliga anhöriga.

FOLKE STRÖMBERG HADE SINNESNÄRVARO att själv ansöka om att få god man när hans tillvaro började gå åt fel håll. Han är inte ensam. Det finns omkring 90 000 personer i Sverige som har god man eller förvaltare. Tillsammans har de en förmögenhet på cirka 18 miljarder kronor som består av värdepapper, sparpengar, bostadsrätter, fastigheter med mera. Utan stöd utifrån skulle sannolikt många av dessa tillgångar försvinna.

– Min ekonomi räckte inte till alla räkningar och mat och då lade jag undan vissa räkningar. Jag mådde dåligt av det och i längden blev det ohållbart. Till slut fick jag Maria Rantsi som god man och efter det har allt fungerat bra. Maria har blivit min räddning. Hon reder upp skulder och söker fonder och bidrag, berättar Folke.

Folke Strömberg är tacksam för den hjälp han fick av en god man att ordna upp sin ekonomi.

FOTO: HANS KARLSSON

»Hade jag inte haft Maria så hade jag antagligen varit död eller uteliggare idag.«

FOLKE STRÖMBERG

Vem som helst kan inte få god man. Det krävs det ett läkarintyg eller en social utredning och att vissa villkor är uppfyllda. Det räcker alltså inte att riskera ett ekonomiskt haveri utan det måste även finnas en sjukdomsdiagnos. Därför är det viktigt att den gode mannen kommer in så tidigt som möjligt, innan det hinner gå för långt.

– Hade jag inte haft Maria så hade jag antagligen varit död eller uteliggare idag. Jag hade säkert blivit vräkt om inte Maria hade hjälpt mig. Idag har jag det jättebra, jag har fin lägenhet, hund och katt och en Volvo S80. Jag vet vad Maria gör för mig och

jag köper inget utan att kontrollera med henne först. Det är ett förtroende åt båda håll, säger Folke Strömberg.

MARIA RANTSI HAR LÅNG erfarenhet som god man och förvaltare. Hon vet vilken nytta hon kan göra för en annan människa. Som god man fungerar hon enbart som ett biträde, hon ska bara uppfylla den enskildes önskan och måste alltid ha uppdragsgivarens samtycke. Men om det inte fungerar kan tingsrätten omvandla uppdraget till förvaltarskap som tar över beslutsrätten på vissa områden, även mot huvudmannens vilja.

– Jag hade ett fall där mannen drack, misskötte sina mediciner och saknade sjukdomsinsikt. När han sa att jag inte fick betala hans hyra så fick jag inte göra det. Allt ska ske i samråd. Därför övergick fallet till ett förvaltarskap. Jag behövde inget

samtycke utan såg till att betala mannens räkningar och skulder, jag såg till att han fick mat och blev mätt varje dag, att han hade tvättmedel hemma, att han gick till frisören och tandläkaren. Han började se snygg ut, sträckte på sig och mådde allt bättre. Till slut släppte jag honom och idag klarar han sig bra. Han ringer ibland och skickar kort, berättar Maria Rantsi.

Uppdraget består alltså i första hand av att se till att vissa saker blir gjorda. Det kan vara genom att kontakta anhöriga, tjänstemän, sjukvården, socialtjänsten, personlig assistent, banken eller vem det nu handlar om och tala om för dem vad som måste göras. Men ibland får den gode mannen helt enkelt ta sin huvudman under armen och själv gå dit han eller hon ska.

– Godmanskap eller förvalterskap är ett frivilligt uppdrag som man har vid sidan av sitt jobb och därför har man inte alltid möjlighet att följa med överallt. Man bör alltid ta reda på så mycket som möjligt innan man tar ett uppdrag för att veta vad som krävs. Men det är inte heller meningen att vi ska utföra socialtjänstens arbete, förklarar Maria.

BILDEN AV FÖRVALTARSKAP ÄR ofta negativ, att en vuxen människa har blivit omyndigförklarad, att hon inte klarar sig själv och någon annan får makt över hennes liv. Siv Palmgren, är överförmyndare i Hallsberg och ordförande i Föreningen Sveriges Överförmyndare och hon tycker att de måste bli bättre på att förklara vad verksamheten handlar om.

– Det där med kontroll eller granskning är ju en av våra viktigaste uppgifter, men inte av huvudmannen utan av förvaltaren eller den gode mannen. Vi måste se att allt går rätt till.

Till den negativa synen hör också att det hänt att godmanskapet missbrukats och pengar förskingrats.

– Om man går på antalet godmanskap och förvalterskap så är det en oerhört liten del som missbrukar sin ställning. Det förekommer och är en katastrof när det händer, men det är väldigt sällsynt, säger Siv Palmgren.

Dessutom ansvarar gode män/förvaltare för de vardagliga månadsbetalningarna åt många människor med vanliga inkomster.

– Det är viktigt att människor som på grund av sjukdom, till exempel psykisk ohälsa, inte hinner skuldsätta sig och sedan får dras med det hela sitt liv. Ibland önskar man att någon kom in tidigare och tog tag i ekonomin för ofta får vi inte veta något förrän skuldsättningen är ett faktum, säger Siv Palmgren.

DET ÄR ÖVERFÖRMYNDAREN i varje kommun som ska se till att de invånare som har behov får hjälp av en god man eller förvaltare.

Folke Strömberg började lägga räkningarna i byrålådan.

FOTO: HANS KARLSSON

Det finns mycket som lockar till köp.

FOTO: HANS KARLSSON

Maria Rantsi är god man och förvaltare. Ett uppdrag som är frivilligt.

FOTO: HANS KARLSSON

ETT SYSTEM FÖR HJÄLP TILL SJÄLVHJÄLP

HUVUDMAN Den som får hjälp. För att få det krävs ett läkarintyg eller social utredning och att vissa villkor är uppfyllda. Hjälpen är frivillig.

GOD MAN Har till uppgift att hjälpa huvudmannen. All hjälp ska ske i samråd.
FÖRVALTARE Hjälpen omvandlas till förvaltning när

huvudmannen inte kan eller vill samarbeta.
ÖVERFÖRMYNDARE Övervakar och rekryterar god man och förvaltare.

»Han började se snygg ut, sträckte på sig och mådde allt bättre. Till slut släppte jag honom och idag klarar han sig bra.«

MARIA RANTSI, GOD MAN

Om huvudmannen har psykiska problem och kanske våldsproblem kan det vara svårt att hitta en person som är beredd att åta sig uppdraget.

– Jag skulle aldrig drömma om att inte berätta om hur svårt det kan bli. Jag är väldigt tydlig, annars kanske jag lurar någon. När man väl har fått uppdraget så kan man inte lämna det förrän någon annan tar över, säger Siv Palmgren.

Problemet har ökat sedan psykiatrireformen medförde att många hjälpbehövande släpptes ut från sina vårdinrättningar i samhället. Lagstiftaren har sagt att den gode mannen eller förvaltaren ska vara en lekman, de enda krav som ställs är att personen ska vara ”rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig”.

– Vi överförmyndare har framfört önskemålet att den ekonomiska hanteringen i de svåraste fallen läggs hos socialförvaltningen som har professionella personer och att förvaltaren istället kan hjälpa till med allt det andra, säger Siv Palmgren.

DET SER VÄLDIGT OLIKA ut när det gäller både kompetens, tid och resurser som finns i verksamheten. Ju mindre kommunen är desto svårare är det. På vissa håll i landet råder det stor brist på gode män och trycket på överförmyndaren som ska rekrytera är stort. Medelåldern är hög, uppdragen blir allt fler och allt mer komplicerade. En del gode män har alldeles för många uppdrag. I de flesta kommuner finns inte heller någon obligatorisk utbildning för nyrekryterade gode män/förvaltare.

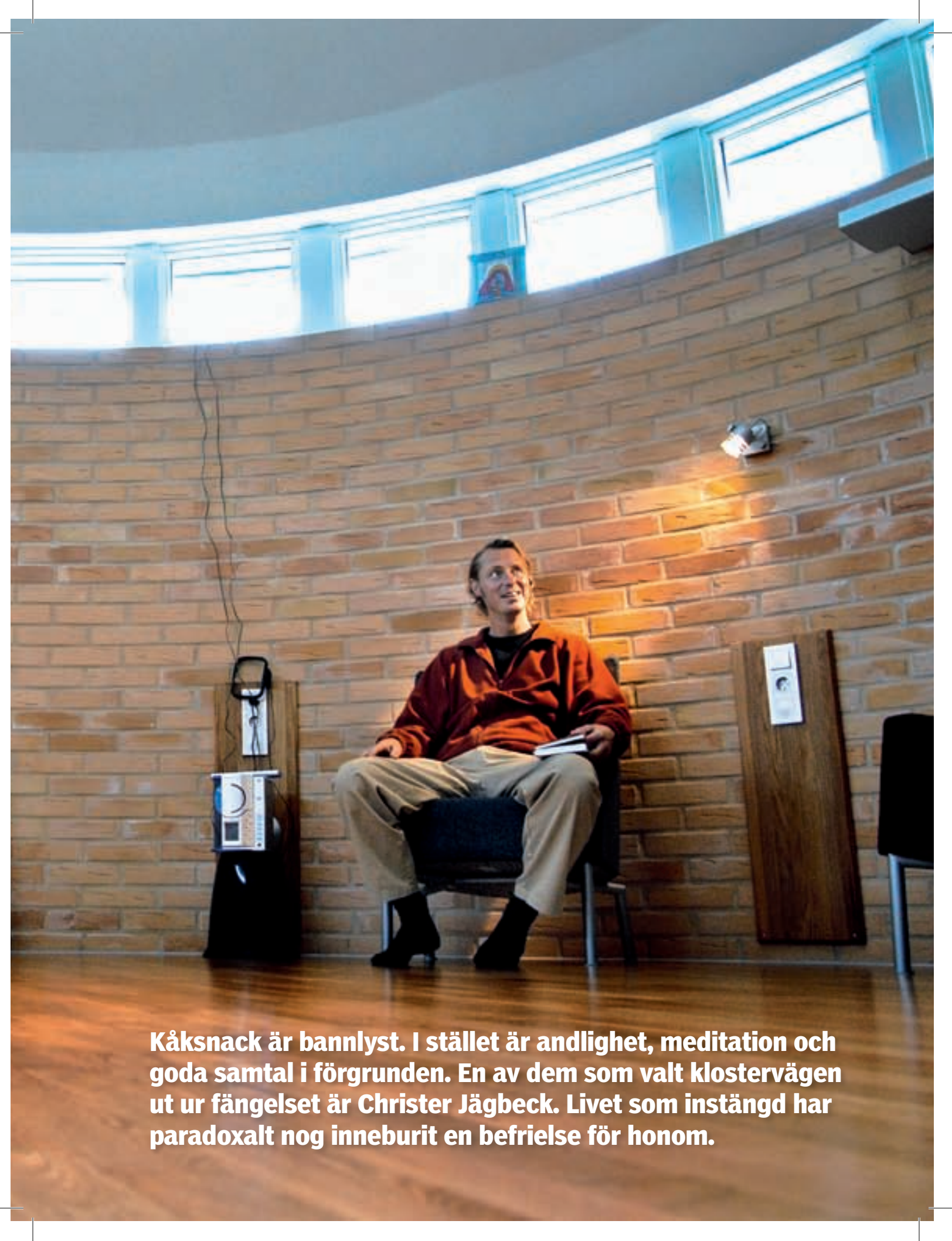
– Jag tror att de flesta överförmyndare, förvaltare och gode män sliter och gör så gott de kan. Det är fantastiskt att vi har alla dessa människor som frivilligt gör en sådan insats för samhället. Hur skulle det annars gå för dem som behöver den hjälpen? frågar Siv Palmgren.

HANS P.A. KARLSSON

accent@iogt.se

Klosterliv

Innanför fängelsemurarna

A man with short brown hair, wearing a red zip-up jacket over a black shirt and light-colored trousers, is sitting in a dark wooden chair. He is looking upwards and to the right with a slight smile. The room is circular with a high, curved ceiling. The walls are made of light-colored bricks. A curved skylight with several rectangular panes runs along the top of the wall, letting in bright light. To the left of the man, there is a wooden cabinet with a black bag hanging on it and a small electronic device on a shelf. To the right, there is another wooden cabinet with a white electrical outlet. The floor is made of polished wood. The overall atmosphere is calm and contemplative.

Kåksnack är bannlyst. I stället är andlighet, meditation och goda samtal i förgrunden. En av dem som valt klostervägen ut ur fängelset är Christer Jägbeck. Livet som instängd har paradoxalt nog inneburit en befrielse för honom.

AV KATARINA SANDSTRÖM BLYME FOTO GÖRAN BILLESSON

En liten, rund byggnad med kupoltak fångar intresset för den som närmar sig Skänningeanstalten. Under det välvda taket finns ett andaktsrum ihopbyggt med sex celler, vardagsrum och kök. Här ligger landets första klosteravdelning för fångar.

Klosteravdelningen invigs officiellt i slutet av året men smygstartade redan för ett år sedan då 44-årige Christer Jägbeck kom. Flytten från hans första anstalt har medfört mycket positivt.

– Här finns inget kåksnack. Sånt går inte hem. Vi som är här har kommit längre än de flesta och har inga tankar på att göra något som stör vägen ut, säger han.

Varje dag börjar och slutar med en kort samling där de intagna går genom praktiska saker och tar upp sånt som hänt.

– Bor man så här nära varandra märks det direkt om något trycker en. Kanske något på avdelningen, det kan ha med ens familj att göra eller att man känner sig pressad inför ett prov.

Vi har aldrig några problem att fråga eller berätta för varandra.

Männen på avdelningen sköter själva städning och matlagning. Just nu bor tre personer här. Diskbänken är skinande blank. På köksbordet ligger dagstidningar. Fönstrena är fulla av krukväxter. Från andaktsrummet hörs svag gregoriansk sång.

Miljön är så ombonad att man nästan glömmer att det är ett fängelse. Men bara några meter från Christer Jägbecks fönster reser sig det höga stängslet och klockan åtta på kvällen låses dörren till avdelningen utifrån. Sju på morgonen öppnas den igen.

– Visst, det är ett fängelse men med jättebra personal. När jag beskriver vår avdelning för killar från andra anstalter tror de inte att det är sant, säger Christer Jägbeck och använder till och med ordet "kärleksfulla" om vissa anställda.

– Många kommer in till oss bara för att prata och ventilera lite. Jag tror de lättare kan vara sig själva här inne.

GEMENSAMT FÖR KLOSTERBRÖDERNA ÄR att de är långtidsdömda och har genomgått en 30-dagarsretreat på klostret i Kumlafängelset. Efter denna ofta omtumlande upplevelse har många svårt att finna sig tillrätta i jargongen och miljön på vanliga anstalter. Skänninge blir en möjlighet att förvalta insikterna och upplevelserna från retreaten. Ett sätt att fortsätta den inslagna andliga vägen om än med färre ritualer och mer av vanligt vardagsliv: studier, arbete, etc.

Rehabiliteringen i Kumla och Skänninge har väckt mycket uppmärksamhet, både inom och utom anstalten. Denna morgon har Christer Jägbeck tagit emot intagna från en av anstaltens behandlingsavdelningar.

– Kul. Killarna var nyfikna och intresserade. Men eftersom de har så korta straff är det antagligen inte aktuellt med någon retreat för dem. Inte den här gången, tillägger han, medveten om hur många som återfaller i brott.

Själv är han novis i fängelsesammanhang. Utan kriminell bak-

Annorlunda fängelsemur. En klosterträdgård är under anläggande utanför an

»Här finns inget kåksnack. Sånt går inte hem. Vi som är här har kommit längre än de flesta och har inga tankar på att göra något som stör vägen ut.«

CHRISTER JÄGBECK,
KLOSTERBRÖDER PÅ SKÄNNINGEANSTALTEN

ör andaktsrummet. Christer Jägbeck har själv varit med om att bygga kalkstensmuren.

DET ANDLIGA BRÖDRASKAPET

KUMLA Det andliga brödraskapet börjar med klostret i Kumla. Under trettio dagars retreat lever de intagna i tysthet. Centralt för klostret är de andliga övningar som utformats av Ignatius av Loyola och som syftar till självkännedom. Hittills har ett drygt hundratal interner genomgått retreaten. Sedan 2007 finns

retreater även för kvinnor.

Klosteravdelningen i Skänninge är en uppföljning till Kumla. De intagna har arbets- eller studieplikt.

Både klostret och klosteravdelningen är etablerade programverksamheter inom Kriminalvården. Kyrkor och samfund har bidragit

med inredning och litteratur.

Det planerade sista steget i Vadstena är en så kallad vårdvistelse, ett utslussningshem där de intagna får ett ännu större ansvar och ökad möjlighet att röra sig ute i samhället.

Strax efter klockan sju varje morgon går Christer Jägbeck ut. Under en knapp timme vandrar han inne på området.

grund och utan missbruk. Från ett liv som egen företagare och småbarnsförälder befann han sig plötsligt i häktet.

– På ett dygn ändrades allt, säger Christer Jägbeck som greps i maj 2005. Han ansågs delaktig i ett grovt narkotikabrott och dömdes till nio års fängelse.

Efter ett halvår i häkte kom han till Mariefredsanstalten med hyfsad närhet till barnen och hemstaden Stockholm. Han försökte göra något vettigt av tiden.

– Jag började plugga men det var ingen ordning på undervisningen. Lärarna dök bara upp ibland. I lokalen satt mest såna som inte ville plugga utan bara snackade skit eller var allmänt deprimerade.

– Här i Skänninge finns Lärcentrum som fungerar som en riktig skola ska göra.

Studierna har gett mersmak. Nu läser han en högskolekurs och har planer på att arbeta med någon form av friskvård i framtiden.

TILLBAKA TILL MARIEFRED. CHRISTER Jägbeck blev förtroendevald bland de intagna. Han ansvarade för städningen och fick röra sig lite friare på området. Två gånger i veckan kom familj eller vänner på besök. Ändå kändes tillvaron tung och miljön deprimerande. När fängelseprästen föreslog en veckas prova-på-retreat i Kumla nappade han på det.

– Att komma till Kumla från en normalavdelning är väl inget man drömmer om egentligen. Men klostret var fantastiskt. Vi blev behandlade som människor.

Under veckan provade de intagna på några av de andliga övningar som ingår i retreaten. Man hade enskilda samtal med dåvarande retreatledaren Truls Bernhold, mediterade, läste böner och tillbringade ett dygn i tystnad.

Christer Jägbecks rum innehåller bara det allra nödvändigaste. Som fotografierna på de tre barnen och teckningarna de gjort.

Ett halvår senare sökte han till den långa retreaten och blev antagen. Trots de goda erfarenheterna från prova-på-veckan var han tveksam.

– Jag fick nästan panik. Hur hade man kommit fram till att jag var mogen för detta? Hur skulle jag klara mig utan tv, tidningar och telefonsamtal med världen utanför?

Christer Jägbeck beskriver de trettio dagarna som att stå naken vid ett stup och kasta sig rakt ut.

– Men man vet att det ska gå bra, för där nere tar Truls emot, säger han och ler.

För många blir retreaten ett tillfälle att konfronteras med handlingarna som ledde till fängelsestraffet. Så också för honom. Han är visserligen dömd mot sitt nekande men har ändå haft skäl att rannsaka sig själv.

– JAG TAR PÅ mig ansvaret för att ha beblandat mig med folk med kriminell bakgrund. Det var dumt, det borde jag inte ha gjort.

Trots allt som hänt känner han, till skillnad från många andra intagna, inget hat mot polis, åklagare eller samhället. Retreaten har lett till en slags acceptans som får en chans att fördjupas i Skänninge. Här finns andra som gjort samma resa.

– Det är lättare att öppna sig tillsammans med såna som gjort retreaten. Man kan ventilerat allt, både sånt som är jobbigt och sånt som är bra.

Efter sitt första besök i Kumla har Christer Jägbeck varit tillbaka flera gånger. Dels på korta retreatar, dels som klostervärd för en långretreat. Han är tacksam för insikterna han fått om sig själv.

Med rädsla för att låta flummig säger han:

– Jag känner att jag har fått någon slags kraft. Det finns hur många möjligheter som helst när jag kommer ut! ■

Vårdkedja för inre befrielse

Klosteravdelningen i Skänninge är andra delen i en andlig vårdkedja som börjar i Kumla och slutar med ett planerat behandlingshem i Vadstena. Vägen till frihet går genom gråt och självinsikt.

■ **FÄNGELSEVÅRD** – Ja, då är det här en bra avdelning. Här får man gråta.

Truls Bernhold pratar i sin mobil. En fängelsepräst ringer och är orolig för en intern som är på väg till klosteravdelningen i Skänninge. Mannen har varit kriminell sedan tidiga tonåren och håller på att göra upp med sin bakgrund. Nu mår han dåligt och är orolig.

– Befrielsearbete kostar alltid på. En massa ångest från det förflutna kommer upp. Då är det bra att sätta ord på sina upplevelser. Här finns inga killar som blir generade eller skrämde av det, säger Truls Bernhold när samtalet är avslutat.

FADER TRULS, SOM HAN ibland kallas, ansvarar för klosteravdelningen. Gert-Arne Sköld är hans chef. Prästen och anstaltschefen har arbetat ihop tidigare. I slutet av 1990-talet basade Gert-Arne Sköld för Kumlaanstalten. Han tog initiativ till klostret där Truls Bernhold blev retreatledare. Klostret väckte stor uppmärksamhet.

– Du kan tänka dig. På Sveriges mest slutna fängelse startades ett kloster på avdelningen för livstidsdömda. Det slog ned som en bomb! berättar Gert-Arne Sköld och ler.

Internerna som söker till Kumla får först genomgå en djupintervju.

– För att se om de klarar av 30-dagarsretreaten. Vi måste veta om en förändring är möjlig och om deras motiv håller, säger Truls Bernhold och berättar att man ibland fått avvisa människor som mest önskat fördjupa sin tro.

RETREATEN HANDLAR ALLTSÅ INTE om att bli mer kristen utan att möta sig själv. Alla, oavsett tro, är välkomna att söka. Hittills har både muslimer och buddister deltagit.

I början fanns ett stort motstånd inom Kriminalvården. I dag är det borta.

– Tack vare det goda resultatet. De långtidsdömda som varit på retreat fungerar som klockor ute på anstalterna, säger Gert-Arne Sköld och ler.

Efter genomgången retreat kan man alltså söka sig Skänninge. Klosteravdelningen är andra delen i en vårdkedja vars sista del kan komma att hamna på klassisk klostermark i Vadstena. Där finns planer på ett utslussningshem för dem som är i slutet av sin strafftid.

Gert-Arne Sköld betonar att klosterfångarna inte får någon gräddfil ut i friheten.

– Med tanke på alla samtal de har med varandra och med retreatledarna vill jag påstå att de är Sveriges mest behandlade och prövade interner, säger han.

KATARINA SANDSTRÖM BLYME

– Under en retreat får man insikt om vem man är, både på gott och ont. Det är ett befrielsearbete som är smärtsamt, säger Truls Bernhold.

»Befrielsearbete kostar alltid på. En massa ångest från det förflutna kommer upp. Då är det bra att sätta ord på sina upplevelser.«

TRULS BERNHOLD, FÄNGELSEPRÄST

SKÄNNINGEANSTALTEN

SKÄNNINGEANSTALTEN ligger i Mjölby kommun och är en av Sveriges större slutna anstalter. Här finns 234 platser varav över hälften är behandlingsplatser. Missbruksbehandlingen är 12-stegsinriktad.

”Vår vision är att inom några år bli ett slags terapeutiskt samhälle där både personal och intagna förstår varför de är här”, säger anstaltschefen Gert-Arne Sköld.

I en rapport från Brottsförebyggande rådet framgår att missbruksbehandling är mycket effektivt för att förhindra återfall i brottslighet. Intagna som genomgått behandling har elva procenters lägre risk för ny fängelsedom.

Mjuk vård växer på fängelserna

Fängelsevården öppnar upp för "mjuka" aktiviteter som retreat, klostervistelser, körsång, yoga, teater och skriarverkstäder. Yoga är den största satsningen hittills. Men vilken effekt har det på de intagna?

■ **FÄNGELSEVÅRD** Eva Seilitz, ansvarig för att sprida och utveckla yogan på landets anstalter, har åtta års erfarenhet av att leda yoga inom fängelsemurarna, främst på Norrtäljeanstalten. Någon studie av hur yogan påverkar fångarna har ännu inte gjorts, men hon kan ändå se många positiva effekter.

– Genom att jobba med kroppen och komma till självinsikt, är det lättare att ta till sig de olika behandlingsprogrammen som erbjuds, exempelvis ART, som syftar till att lära sig att hantera sin aggressivitet, säger Eva Seilitz. Hon får medhåll av Håkan Lingblom, regional programexpert på Kriminalvården.

– Yoga är ett sätt att skapa en bra miljö på anstalten och ger fångarna en möjlighet att kliva in i en existentiell livsstil och ur den kriminella. Vi vet inte om yogan bidrar till ett bättre liv ute i det fria, men vi vet med säkerhet att de intagna som tagit till sig yogan också tar till sig studier och kognitiva behandlingsprogram på ett bättre sätt. Yoga, och även klosterverksamhet, blir en väg in i ett nytt sätt att förhålla sig till jaget och livet i stort. Man går in i sig själv och får verktyg att klara yttre motgångar. Det finns inget skadligt med yoga, utan det är enbart positivt och förstärkande.

ENLIGT LINGBLOM VAR DE "mjuka" aktiviteterna till en början tänkta mest som utfyllnad och ett sätt att ge de intagna en positiv fritid. Men med tiden har man insett att värdet är större än så. Hela miljön och stämningen blir bättre på anstalten. Därför strävar han efter att få in kreativa aktiviteter i den dagliga verksamheten.

– Men naturligtvis måste yoga och andra liknande aktiviteter byggas på frivillighet, påpekar han.

Intresset är stort, menar Eva Seilitz. Det är lätt att tro att kriminella skulle tycka att yoga är "flummigt". Men så är det alltså inte.

– Tvärtom inser många att de lättare lär sig att hantera stress och aggressioner. Övningarna kan de sedan ha med sig när de kommer ut i friheten. Yogan förbättrar den själsliga och fysiska hälsan och man får en ökad medvetenhet om att det går att förändra sitt liv och sina invanda mönster. Jag ser varje dag att det

fungerar! Klimatet på anstalten blir positivare och även personalen mår bättre av yogan, vilket i sin tur gör den mindre stressad.

Yoga som erbjuds bygger på hatayoga, en fysiskt inriktad gren som anpassas efter behov.

– Det är trygga övningar som inte riskerar att dra upp processer till ytan som de intagna inte är redo för, säger Eva Seilitz och berättar att en CD eller dvd med instruktioner finns att få för den som vill öva enskilt.

I synnerhet på Kronobergshäktet upplever hon att yogan fyller en viktig funktion.

– Där befinner man sig i ett vacuum, man kan tvingas sitta isolerad under långa perioder. Genom yogan lär man sig att lyssna inåt och förhoppningsvis hanterar man den svåra tiden bättre.

Det är inte bara i Sverige som yoga har blivit stort på fängelser. I England har man i tjugo års tid arbetat med liknande metoder och fått ungefär samma positiva effekter. Däremot finns det i nuläget ingen forskning som visar på några mer långtgående effekter.

GÖRAN DUUS-OTTERSTRÖM, DOKTOR I statsvetenskap, ser en risk med "mjuka" aktiviteter på fängelser. Han befinner sig i England, och har nyligen disputerat med avhandlingen "Punishment and personal responsibility".

Där drar han slutsatsen att straff är mer humant än vård och att man inte ska underskatta rättvisetanken vad gäller straff. Hans tes är att känslan av personligt ansvar i själva verket kan vara helande för den som begått ett brott.

Hur går hans tankar ihop med den nya, "mjuka" linjen på svenska anstalter?

– Jag tycker inte att det finns någon motsättning i att ha exempelvis yoga på fängelser och samtidigt bli bestraffad. Själva frihetsberövandet är ju i sig tillräckligt obehagligt, så jag anser inte att man ska ta ifrån människor möjligheter till meningsfulla aktiviteter, säger han och fortsätter:

– Det jag vänder mig emot är snarare de grundläggande terapeutiska program som kan kommunicera att "det som hände var inte ditt fel, utan beror på yttre omständigheter, barndomen eller någon annat". Jag tror att det är viktigt att den som begått ett brott känner ett personligt ansvar för sina handlingar. Yoga eller annan liknande verksamhet ser jag dock inte som något hinder för att känna ansvar. Snarare kanske tvärtom.

MARIA ZAITZEWSKY

»Yoga ger fångarna en möjlighet att kliva in i en existentiell livsstil och ur den kriminella.«

HÅKAN LINGBLOM, PROGRAMEXPERT PÅ KRIMINALVÅRDEN

FÄNGELSEVÅRD

Exempel på "mjuka aktiviteter" på svenska anstalter

- YOGA (Norrtälje m fl),
- SÅNGKÖR (Viskan)
- QUI GONG (Högsbo) teater (Hinseberg, Mariefred, Solberga)
- KLOSTER (Kumla)

Skolbarn blev smartare av rätt fett

FETT Du blir klok av fisk. Hur många har inte fått höra det som barn? Men nu är det bevisat; man blir faktiskt smartare av att äta fisk. Tusentals elever i en engelsk skola fick en daglig kapsel med fettsyror Omega 3 och 6. Och resultatet lät inte vänta på sig. De elever som fått fisktillskottet presterade betydligt bättre i skolan än kamra-

terna i en annan skola, som inte fått fiskkapslar. Fettsyror anses förbättra överföringen av signalsubstans i hjärnan, vilket gör det lättare att koncentrera sig. Om man inte vill äta kapslar går det förstås bra att äta vanlig fisk. Men då krävs det ett par portioner per vecka.

MARIA ZAITZEWSKY

Foton håller ihop familjen

FOTO Familjefotot fungerar som ett kitt för familjen, eftersom de bevarar familjens ljusaste stunder. På fotot syns inte alla föräldrar och småaktigheter som också finns i en familj. Detta är ett av huvudskälen till att vi fotograferar våra kära. Ett annat är att välkomna nya familjemedlemmar, nyfödda som ingifta. Detta har framkommit i en studie från Blekinge Tekniska Högskola.

Webbtips för bra miljöval

WEBB-TIPS! Orolig för att vara en miljöbov när du handlar? Nu har www.naturskyddsföreningen.se kommit ut med en Grön guide, med tips på miljöval för allt ifrån hygienartiklar till kläder och textil.

Empatin är medfödd

EMPATI Att växa upp med flera syskon lär oss att dela med oss. Åtminstone är det vad vi hittills har trott. Men enligt en schweizisk studie är förmågan att känna empati och generositet genetisk. Och generösast visar sig ensam barn vara. Vanligtvis växer intresset att dela med sig fram under sjunde och åttonde levnadsåret.

Ekomaten växer rekordsnabbt

EKOMAT Ekomaten har blivit en miljardaffär. Sedan i fjol har försäljningen ökat med mellan 50 och 70 procent. Störst på ekomat är Coop som i dagsläget har 1300 Kravmärkta matvaror i sina butiker och 4000 miljömärkta varor totalt.

FOTO: PHOTOS.COM

SOCIAL SAMVARO VÄRMER

VÄRME Om du sällan fryser, utan känner du varm och skön inombords så är det bara att gratulera. Du har troligen ett rikt socialt liv. Ny forskning från Toronto visar nämligen att ensamma människor oftare fryser. I ett test där två grupper ombads att tänka på en situation med social gemenskap respektive en situation av utanförskap, visade det sig att gruppen som känt sig utanför upplevde att rummet var flera grader kallare och kände sig mer frusna än den andra gruppen.

MARIA ZAITZEWSKY

Meditation bäst för hjärnan

MEDITATION Att klura på korsord och sudoku är visserligen bra hjärnjympa. Men ännu bättre är meditation, menar forskare vid Liverpools universitet. De testade en grupp på 25 personer tillsammans med lika många frivilliga från ett buddistiskt meditationscenter. Smärthet, träffsäkerhet och koncentration skulle mätas. Mediterarna vann. De hade fler rätt, jobbade snabbare och koncentrerade sig bättre.

Alkoholism rubbar tilliten

TILLIT Tilliten rubbas av alkohol, visar forskning. En studie

från Örebro universitet har tittat närmare på hur fyra kvinnor, som vuxit upp i en alkoholistfamilj, fungerar i vuxen ålder. Tidigare studier har mest handlat om hur män reagerar. Samtliga fyra kvinnor hade haft svårt att känna tillit och haft problematiska förhållanden med män.

Motion förbättrar minnet hos äldre

MOTION Promenader är bra för både konditionen och minnesfunktionen hos äldre, visar forskning från Australien. Personer med lättare demenssymptom som ordinerats regelbundna promenader, förbättrade sina kognitiva funktioner avsevärt.

LÄSTIPS

Acceptera livet som det är

Sluta grubbla börja leva
Steven C. Hayes, Spencer Smith
Natur & Kultur

BOK Det är stundtals svårt att leva. Hur vi än försöker undvika smärta och lidande i våra liv så kommer det ofta ifatt oss på ett eller annat sätt. Att acceptera att lidande är en del av livet kan i många fall leda oss till ett mer meningsfullt och inspirerat liv. Detta säger författarna till "Sluta grubbla börja leva" en populärpsykologisk självhjälpsbok.

Här får läsaren lära sig mer om hur vi människor möter problem i våra liv och vad vi kan göra för att må bättre trots motgångar och lidande. Till varje kapital får läsaren övningar av typen; "Gör en lista över de problem som tynger dig", "Att följa sina tankar över tid" och "Var där du är". Boken bygger på författarnas behandlingsmetod ACT, Acceptance and Commitment Therapy som är en välkänd psykoterapeutisk metod från USA som även används av många svenska terapeuter. I korthet består ACT-metoden av byggstenarna acceptans – att acceptera situationen och livet som det är inte som man skulle önska att det var – medveten närvaro och att hitta vilka värderingar vi vill leva efter i våra egna liv. Detta är en riktigt bra självhjälpsbok i sin genre.

YLVA NORDESJÖ

I april i år hoppade Kristina Axén Olin av som finansborgarråd i Stockholm. Sex månader innan hade hon varit sjukskriven en månad och fått behandling på Nämndemansgården. Nu är hon på väg tillbaka – med lugna steg.

Kristina

Nu får det viktiga komma först

AV MAJKEN ÖST-SÖDERLUND FOTO ÅKE ERICSSON

VISST HADE HON VARIT TRÖTT. Och visst hade hon haft mycket att göra. Men hon piskade sig lite till, tog några tabletter mot spänningshuvudvärken som plågade henne. Tog några glas vin för att somna när hon äntligen kom i säng. Det gick, men inte i längden.

En dag var Kristina säker på att hon skulle dö. Hjärtat rusade. Luften tog slut. Armarna domnade. Hon satt i bilen på väg hem efter en fjorton timmars arbetsdag. Kroppen hade fått nog. Det var dags att göra något drastiskt.

När hon avgick fylldes hela gatan utanför hennes hus av journalister och fotografer, dag efter dag. De smygfotograferade och ringde på dörren. Alla ville in, alla skulle ha en intervju. Hon fick poliskort, sov på annan ort. Många av journalisterna som hade blivit hennes "vänner" under åren vid makten stod nu och trampade i hennes trädgård. Hon vågrade att öppna dörren. Hon hade bestämt sig. Offentlighetens pris var för högt.

Katten går balansgång på altanräcket när vi knackar på dörren hemma hos Kristina en dimmig höstmorgon. Mitt på köksbordet står en fruktskål med prov från den egna odlingen; paprikor, tomat och äpplen bildar en varm färgklick.

Det har passerat en sommar och en höst sedan avhoppet. Sommaren tillbringade hon i Norrbotten i sommarstugan, där hon

har plockat svamp, kopplat av och umgåtts med barnen.

Under hösten har hon varit "pensionär". I hennes fall innebär det att ta hand om tre barn, ägna sig åt uppgiften som vice ordförande i moderaterna, äta sig ett och annat nytt styrelsejobb – ordförande i Junibacken bland annat, säga nej till ännu fler styrelsejobb, börja studera teologi, simma i Eriksdalsbadet, läsa Bibeln, gå i Allhelgonakyrkan, avsätta tid för att träffa sina vänner, baka, städa – och börja ge intervjuer igen.

EGENTLIGEN ÄR HON TRÖTT på att diskutera sitt privatliv. Feminismens slagord "Det privata är politiskt" har visserligen vunnit mark i Sverige. Det privata är idag en del av det offentliga samtalet, men männen saknas fortfarande i diskussionen. Det är bara kvinnliga makthavare som diskuterar hur de får vardagen att gå ihop.

I Stockholms län har 152 politiker lämnat sina platser sedan valet. De flesta är kvinnor och moderater. Kristina vet varför.

– Det beror på två saker. Hotbilden och livspusslet.

Hon vill inte diskutera hotbilden mot sig själv. Men visst har hon känt av den. Det finns inte bara kärlek där ute. Hennes politik har provocerat. Därtill är hon kvinna och har makt. En särskilt utsatt position.

Hon tittar ut genom fönstret en stund. Det är inte för ro skull hon sjukskrev sig och la in sig på Nämndemansgården. Hon hade aldrig, aldrig lämnat politiken om hon inte tvingats till det.

En mörk skugga drar över ansiktet. Det har varit mycket. För mycket. Hon har lite distans nu, men tröttheten finns kvar. Ny >

– Jag njuter av att vara mamma, att få vara fullständigt närvarande när jag promenerar med Maria till skolan. Jag vill finnas till för mina barn.

› maken har levat separerade i två år nu. Hon hoppas kunna bo kvar i huset. Hon är förhållandevis lyckligt lottad. Hon har jobbat tillräckligt länge för att få pension från Stadshuset.

Men vad var det som hände egentligen?

– Jag kände aldrig att jag räckte till. Jag har så höga ambitioner. Att inte kunna, orka eller hinna göra det jag föresatt mig gav mig ångest.

Som finansborgarråd var hon chef för Europas största företag med 47 miljarder i omsättning och 48 000 anställda.

– Bara sammanträden är en heltidstjänst, därutöver kommer personalansvar, mediekontakter, handlingar som ska läsas och alla mejl som ska besvaras. Jag fick cirka 70 mejl om dagen. Efter som en undersökning visade att nio av tio stockholmare kände igen mig la jag press på mig själv. Jag ville svara personligt. Chansen var stor att jag sprang på mejlskrivaren på stan.

Att vara tillgänglig, att inte skaffa hemlig adress och telefonnummer har varit viktigt för Kristina. Hon har velat finnas till för sina väljare.

– Men det är inte roligt att stå i duschen i badhuset och försvara sin politik.

En Temoundersökning från 2005 visar att Kristina Axén Olin var den politiker som hade överlägset mest förtroende bland stockholmarna. Hela 45 procent hade förtroende för henne, motståndaren Annika Billströms siffra låg på 23 procent. Bland de egna väljarna hade nästan 70 procent stort förtroende för henne.

Hur troligt att det att moderaterna vill gå till val utan dig? Par-

tiet vann en skrällseger i Stockholm det senaste valet, bästa val-siffrorna sedan andra världskriget. Du var affischnamnet.

– Folk glömmar fort. Det är långt till nästa val.

Hon viftar bort rykten om att hon skulle vara på väg att göra politisk come back. Samtidigt sneglar hon ner i kaffekoppen och säger att hon känner sig lite för ung för att bli pensionär. Hon fyllde nyss 46 år.

HENNES MOBILTELEFON RINGER. HON får en förfrågan om hon vill bli styrelseordförande i en nystartad verksamhet. Det går inte lysande direkt, men hon försöker lära sig att säga nej. Hon måste vila, måste få ner stress- och ångestnivån.

– Att bota stress och ångest med alkohol är en dålig medicin. Det visste jag, säger Kristina.

Det har funnits alkoholism i familjen. Hon insåg riskerna när hon kväll efter kväll behövde dricka vin för att slappna av.

Men fastän det var hon själv som skrev in sig på Nämndemansgården hade hon ingen aning om vad det innebar.

Hon skrattar när hon berättar att hon åkte ner med resväskan fylld av politiska handlingar, en bärbar dator och mobiltelefon.

– Jag tänkte ha en liten filial till stadshuset. Så lite visste jag.

I receptionen blev hon fräntagen allt. Hon fick låna en telefon för att ringa hem till sina barn. Sedan var det slut på kontakten med yttrevärlden. Inga telefonsamtal, inga tidningar, ingen tv och radio.

– Snacka om att jag hade abstinens, jag visste inte att jag var så

KRISTINA AXÉN OLIN

– Jag ska skriva en bok. Varje dag gör jag dagboksanteckningar. Men det måste gå lite tid. Jag vill få distans.

Almanackan är inte smockfull längre. Men en vanlig onsdag har Kristina tre avtalade möten, här i Storkyrkan.

beroende av nyheter och av mobilen och datorn.

– Jag lärde mig mycket om mig själv. Bland annat försöker jag lära mig att älska mig själv. Det är inte helt lätt.

Hon har alltid haft svårt för att ta emot hjälp. Hon har heller inte varit någon stjärna på att delegera arbetsuppgifter på jobbet. Många har frågat henne varför hon inte köpt in hushållsnära tjänster.

– Jag har provat men det slutade med att jag storstädade dagen innan städhjälpen skulle komma.

KONTROLLBEHOVET HAR INTE BARA handlat om jobbet och hemmet.

–Allting blev kaos i och med att mamma dog. Vi stod varandra väldigt, väldigt nära. Hon ringde mig flera gånger om dagen.

Kristinas mamma dog helt oväntat, 69 år gammal, tre dagar före julafton 2005. Kristina hittade henne död i lägenheten.

Över döden hade hon ingen kontroll alls. Den bara kom.

Sorgen och chocken fick ingen plats i den fulltecknade kalendern. Hon var mitt uppe i valrörelsen, äktenskapet hade redan börjat knaka i fogarna. Därtill skulle hon tömma sin mammas lägenhet. Den som någonsin tömt ett hem efter en död förälder vet vad det innebär. Allt från trasiga nylonstrumpor till bankpapper ska gås igenom. Sparas eller slängas? Läsas eller kastas oläst? På några dagar ska ett helt liv stoppas ner i svarta platssäckar. Brännas och glömmas.

Kristina rensade mammans hem på nätterna och fortsatte jobba som vanligt på dagarna. Nio månader senare blev hon finans-

Kristina Axén Olin blev nyligen utsedd till ordförande för Junibacken. Hon älskar stället.

» När mamma dog började jag fundera på vad som var viktigt här i livet. «

Barnatron har blivit vuxentro. Bibelläsning, bön och gudstjänstbesök är viktiga inslag i Kristinas liv.

borgarråd. Det hann hon vara i ett år och två månader. Sedan kom reaktionen. Hon hade nyss stått på scen. Hållit ett föredrag. På väg hem mitt i Söderledstunneln tog döden strupgrepp på henne. Åtminstone kändes det så. Hon vet fortfarande inte hur hon lyckades ta sig till sjukhuset. Hon vet bara att hon fick bästa tänkbara vård och stränga order om att lyda kroppen. Ta ledigt. Varva ner.

Hon lydde så småningom, när hon fått en varningssignal till. Nu har det gått ett år sedan hon var på Nämndemansgården.

På flygeln ligger ett cigarettpaket. Jo, hon tjuvröker någon cigarett ibland på kvällen. För att få ro. Men bäst mår hon av långa promenader, avslappnande simturer, söndagskvällarna i Allhelgonakyrkan och att få ägna sig åt sin familj och vänner som verkligen bryr sig om henne. ■

KRISTINA AXÉN OLIN

ÅLDER: 46 år

BOR: Stockholm

FAMILJ: Ensamstående med barn.

BAKGRUND: Finansborgarråd i Stockholm.

AKTUELL: Hoppade av sitt uppdrag och lämnade den politiska hetluften efter en privat kris och alkoholproblem. Är nu sakta på väg tillbaka både i det privata och det offentliga livet igen.

Ludvig Larssons dagbok

AV NICKLAS LANTZ ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

20/12-2005 **Lördag**

Dan före dan före dan före dan före dan.
Femte dagen i nytt soprum. Sophämtningen funkar fan inte i juletider. Tur att jag ätit upp det mesta av det som kan börja lukta. Synd bara att jag inte gillar lax. Ännu mindre nu när jag vet vad som händer med den om den inte äts upp. Det luktar som när jag hittade Roffa i den gamla husvagnen...frid över hans minne, även fast han var en skitstövel. Han luktade förresten ungefär likadant som laxen när han levde också. Fast han var bra på radhusbryt.

Nej fan, ryck upp dig nu Lubbe! Inte klaga idag igen.

Poositiv! Poooositiv! Det var ju det assistenten sa är han gav mig boken. Få se nu...juletider. En jävla massa gratis pepparkakor och glögg på stan i alla fall. Fast saftglögg förstås och det blir man ju inte gladare av. Lustigt sätt att lura kroppen på. Det smakar som fylla, men påverkar inte välmåendet alls. Snacka om självplågeri. Ingen stimulerande stimulans uppstår i de centralaste delarna av det centrala nervsystemet.

Ha! Fan jag är ju rena poeten! Synd att ingen får läsa det, bara. Då skulle man ju kunna göra sig en hacka och gå på bolaget och köpa fina flaskan, istället för de sorgliga kemikalier som man

tvingas hålla i sig under dessa de miserabla omständigheter som är min vardag. Assistenten ville gärna läsa, sa han men det tror jag nog att jag skiter i.

Det aset kan väl inte läsa något om inte varje stycke börjar med en sån där paragrafkrumelur. Nej, nu gnäller du ju igen, Lubbe. Poositiv, var det ju. Poooositiva tankar! Hmm...glöggen är åtminstone varm.

Å jultomtarna gillar jag!

Dom har samma skägg som jag och samma röda näsa. Fast jag skulle vilja se den förälder som vågar sätta sina ungar i mitt knä. Ho ho ho! Ändå tror jag nog att dom skulle bli överraskade om dom gjorde det. Ungarna gillar ju mig, serru! Det har dom alltid gjort. Fast inte mina egna ungar, förstås. Men det har jag mig själv att skylla för, det vet jag. Men, men...man kan inte få allt. Dom har det väl bra hos Majsan och hennes dataexpert eller vad fan han nu var för nåt. Synd bara att dom flyttade så långt bort att jag aldrig ens får se skymten av dom. Luleå, va?! Fyyy fan för att vara i min "bransch" i Luleå. Hur klarar dom sig? Och här går en annan och tycker att det känns motigt. Dom har väl inte ens bilar att sova i. Där åker väl alla skoter?

Undrar om dom vet hur man gör en sån där snöbivack, eller vad det heter. Det ska visst gå att få det riktigt varmt inuti en sån där. Joo, det vet dom alldeles säkert, i alla fall om dom är infödda. Sânt där har väl alla lappjävar i blodet. Överleva i vildmarken. Ha! Dom skulle inte överleva ett dygn i min vildmark. >

› Maggan dök upp här tidigt i morse, hög som en telemast. Jag vet inte vad hon hade sugit i sig, men hon luktade petroleumprodukter i alla fall och ville gosa lite, sa hon. När hon fick av sig brallorna såg jag att hon hade ett stort blåmärke på ena låret. Då tappade jag sugen. Först vart hon syrak, men när jag la henne i mitt knä och strök henne över håret så lugnade hon ner sig.

Vi somnade bägge två.

Jag vaknade av att det smällde till i sopcontainern.

Rörpost! Frukosten var serverad: En halv limpa med bara lite mögel på skorpan, vatten från vattenslangen och två halvätta burkar barnmat. Hipp! Vilket jävla namn på barnmat. Ekologisk grönsakslasagne och fiskgryta med ärter. Inte som buffén på Grand precis, men sämre frukostar har man ju ätit. Åtminstone till det priset. Och så var det ju ekologiskt också. Jag väckte Maggan. Det skulle räcka för två och det är ju ändå juletid, men hon ville inget ha. Hade bråttom iväg för att fylla på i blodomloppet. Stackars människa å vara skakig. Hon frågade om vi hade haft det skönt. Jag sa att det hade varit gudomligt och att hon var det bästa ligget på den här sidan järnvägen. Först blev hon smickrad och glad, men sen börja hon tjata om vem som fanns på andra sidan järnvägen och som var bättre än henne. Typiskt kärringar. Aldrig nöjda. Man kunde ju hoppats på att hon också skulle kunna bjuda

på lite glatt julhumör, men tjena vad man bedrog sig. Nä, nu får jag väl hejda mig annars kommer boken vara fullskriven innan sommarn. FULLskriven, he he. När jag är färdig med den här är jag väl FULLfjädradpoet!

Dags att bryta upp.

Klockan måste väl vara bortåt 21. Nattjakten väntar. Har en fjärdedels kabbe i en kvart borta på Salstagatan. Ska bli skönt att få en liten kemiskt ren jultripp. Fan, höll på att glömma:

20 dec. Israel och Moses.

Fina bibliska namn. Till skillnad från Lubbe. Moses, med stentavlorna och Israel med..?

Nä, vet jag fan inge om! Israel är ju ett land. Kan man heta det?

Tjena.

21/12-2005 **Söndag**

Tomas. Tvivlaren eller ivraren?

Sjätte dagen i soprummet.

Hårt inatt.

Risig.

Tjena.

22/12-2005 **Måndag**

Dan före dan före dan å mår inge vidare eller jo fan prima. Börjar bara skaka lite det håller visst på att gå ur å bli dags å landa nu. Vill inte ännu bara lite till ja tror ja rullar ut igen å hittar Anderssonpojken me hb-dunken. Smakar finkel som fan men va gör man.

22:a dec: Nattanael å jonatann skiiit på er!
Tjena.

23/12-2005 **Tisdag**

Dan före dan före dopparedan. Adam har namnsdag. Adam betyder människa på hebreiska. Gamle präktige stamfader! Önskar att du hade fått se ditt barnbarn i hundrade led, Ludvig Lubbe Larsson, i högform de senaste dagarna. Allt bara för att du inte kunde låta bli att gnaga på det där äpplet. Lockad i fördärvet av ett manipulatoriskt fruntimmer. Ja, ja, du är inte ensam.

Nu börjar det lukta glögg här i soprummet, sanna mina ord. Julstämningen börjar faktiskt infinna sig även i min bräckliga kroppshydda. Klockan är väl ungefär nitton och jag har just kommit in från körsång och korvgrillning på Violtorget. Jag grät för första gången på flera år, tror jag. Det var en liten flicka som hade såna fantastiska ögon som stod där och sjöng. Falskt och dant, i och för sig, men ändå det vackraste jag nånsin hade hört. Jag applåderade efteråt och då kom en herre i kommunjacka och sa åt mig att ta det lugnt. Typiskt att det bara var jag som applåderade. Men flickan blev i alla fall glad. Det såg jag när jag lomade därifrån. Det var tack vare henne som jag inte käfta med kommunalgestapotypen.

Finns det hopp för gamle Lubbe i alla fall?

Jag kanske kunde få bli lekfarbror på nån barnkrubba? Ska snacka med assistenten i mellandagarna, om dom har öppet. Men det har dom väl inte förstås. Ordet klämdagar får en annorlunda innebörd för oss ute på gatan, liksom. Det är inte dagarna som kommer i kläm. Det är vi. Men det skulle dom ju aldrig orka fatta. Det skulle nog förmörka deras välförtjänta ledighet.

Jag fick en julklapp på pingstis.

Det var ett par raggsockor. Inte hemstickade, men ändå. Varma och sköna, säkert. Jag tänker inte sätta på mig dom förrns imorgon. Julafton. Om jag inte sover hela dan förstås. Finns inga fina kemikalier att få tag på i hela stan, så Bodil, Micke-me-nyllet och jag, ska vaka in julafton med lite flytande produkter ur bensinmacksutbudet. När juldagsmorgon glimma...ha, ha! Vi ska vara nere vid vattnet, har Bodil bestämt. Hon ville visst sitta nere vid Salsta småbåtshamn, så hon kunde se alla stjärnorna överGårds-sjön och höra klockorna från midnattsmässan borta i Flens kyrka. Själv tycker jag att det är fan så idiotiskt att kosta på sig dylik romantik när det är minus fyra grader ute.

Men vad gör man? Har hon väl fått in nåt i skallen så kan man inte ens banka det ur henne. Fast jag bankar ju förstås inte på fruntimmer. Det är det bara apor som gör.

Jag lämnar kvar raggsockorna här på elementet, så att dom är varma när jag kommer hem.

Jag har bestämt mig för att Bodil ska få knoppa hos mig inatt. Tänkte att vi skulle värma varann, liksom. Hon brukar bli het av destillerat. Jag ska till och med tvätta av mig med kallvattnet i slangen och så har jag ett par hyfsat rena kallingar hängande uppe framför friskluftsintaget i cykelrummet. Jag har en överraskning åt henne också. När vi sitter där vid vattnet och tittar på stjärnorna, så ska jag sjunga "Gläns över sjö och strand".

Flickan på torget sjöng den, och jag insåg att jag kunde hela utantill. Det kunde man inte tro. Än lever det några celler i min spritkonserverade hjärna. Nähä! Dags att kila.

Imorgon blir det nog inte mycket skrivet, så...god jul på dig Lubbe! Och god jul mina ungar däruppe i Luleå. Sorry, inga paket från pappa i år heller. Men det är tanken som räknas, sa han som drack sig full på vatten.

Tjena.

29/12-2005 **Måndag**

Utdrag ur protokoll upprättat Kl 15:07:

"Boende i fastigheten Stämjärnet 4, ringde fastighetsjouren och påtalade dålig lukt från soprummet.

Vid inspektion av personal från ovan nämnda fastighetsjour, upptäcktes kroppen av en mansperson.

Bredvid kroppen återfanns en tom flaska T-röd, en dagbok samt ett par oanvända raggsockor."

Mannen har identifierats som Karl Ludvig Larsson. Född 39-02-16.

Beslut:

Dagboken och raggsockorna skall utan dröjsmål sändas med postpaket till närmast anhöriga i Luleå.

Socialnämnden i Flen.

■

Vem mumlar i tomteskägget?

1 TOMTAR Dessa tomtar har förekommit i Accent under året. Vilka personer döljer sig bakom skägg, luvor och citat?

Tips: Har du inte alla personer i minnet eller alla tidningar kvar kan du gå in på IOGT-NTOs hemsida www.iogt.se, eller gå till närmaste IOGT-NTO-lokal, eller det lokala biblioteket.

"Varje bra historia bärs upp av en bra människa."

"Förr var ungdomsledaren mer en fostrare som talade om vad som var rätt och fel."

"Det är olyckligt att firandet av sportsegrar ofta illustreras av champagnebubbel."

Knäck tolv tankenötter

2 TANKENÖTTER Här får du tolv tankenötter att knäcka under jul och nyår.

1. Alkohol och graviditet

Under året har Livsmedelsverket lättat på rekommendationerna om alkoholintag och amning.

Däremot anses det fortfarande finnas stora risker med att dricka alkohol under graviditeten.

Varför är det så farligt?

1. Alkoholen lagras i mammas kropp upp tills barnet är i tioårs-åldern.

X. Alkoholen gör ingen skada, men inga direkta positiva hälsoeffekter har kunnat påvisas.

2. Alkoholen går dels via moderkakan direkt till fostret, dels ut i fostervattnet.

2. Farlig rattfylla

Ungefär nio procent av Sveriges bilförare kör med alkohol i kroppen någon gång under ett år. Det är olagligt att som privatperson ta bilnyckeln från en alkoholpåverkad person som tänker köra bil. Försök få vederbörande att låta bli att köra – och ring 112!

Vad är maxstraffet för grovt rattfylleri (=ca 1,0 promille i blodet)?

1. Fängelse i högst 5 år.

X. Livstids fängelse (oftast tidsbestämt efter halva strafftiden)

2. Fängelse i högst 2 år

Accents Julnötter

Tävla och vinn:

FÖRSTA PRIS: Tio miljonlotter och boken Flickan under gatan, av Roslund&Hellström.

ANDRA PRIS: Fem miljonlotter och boken Flickan under gatan, av Roslund&Hellström.

TREDJE PRIS: Fem miljonlotter.

Gör så här:

Skriv ner dina svar i alla tre deltävlingarna och skicka in senast den 9 januari 2009. **E-POST:** accent@iogt.se Skriv "Jultävling" i ämnesraden. **POST:** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm Märk kuvertet "Jultävling"

3. Skadliga blad

Vi söker en i Sverige relativt ny drog, som är förbjuden i hela Norden. 2006 beslagtogs sex ton i vårt land. Den orsakar stora sociala skador eftersom missbruket förstärker utanförskap i samhället.

Dessutom följer bland annat tand- och leverskador, impotens,

sömnsvårigheter och psykos.

Missbrukarna med karaktäristiska bulor i kinderna vid tuggande kommer framför allt från Östafrika.

Bladen kokas till te, röks eller tuggas råa.

Vilken är drogen?

1. Cassava

X. Khat

2. Tiger Drug

4. Sluta dricka sprit

Det finns ett receptbelagt läkemedel som används vid behandling av alkoholmissbruk. Läkemedlet förändrar kroppens nedbrytning av alkohol och orsakar obehagliga symtom som kraftig, ansiktsrodnad, illamående och kräkningar, dunkande huvudvärk, hjärtklappning och en känsla av andnöd.

Vilket är läkemedlet?

1. Antabus

X. Metadon

2. Immigran

5. Idag plast imorgon...

Från och med i höst kan plastpåsar och plastfilm lämnas ihop med yoghurtburkar och andra plastförpackningar vid återvinningsstationen.

Vad händer med de sorterade påsarna?

1. De förbränns ihop med övriga hushållssopor.

X. De exporteras till Afrika där plastpåsar är en bristvara.

2. Materialet återvinns till nya plastförpackningar.

6. Muuu!

Ekologisk mjölk innehåller mer av de hälsosamma Omega-3-fettsyrorna. Korna som mjölkar KRAV-märkt mjölk äter ekologiskt foder, går ute under större del av året jämfört med "vanliga" kor. Kalven skiljs inte från kon under den första tiden.

Hur stor del av all mjölk som säljs i Sverige är ekologisk?

1. 2 %

X. 62 %

2. 11%

"Det är bara att gratulera om festdeltagarna känner sig så trygga i sig själva att de inte behöver alkohol för att ha roligt."

"Ostörd arbetar jag bäst."

"Ibland blir folk arga. Men det hör till programmet och ska så vara."

"Jag har genomlevt alkoholens baksidor och vill gärna vara med och föra upp den här frågan på agendan."

"När man dricker som jag gjorde lägger man en oerhörd energi på det."

7. Kryddad klunk

Jultid är glöggd. Doften från rykande het glögg förknippar vi intimt med julen.

Men varför heter den kryddiga drycken just glögg?

1. Glögg kommer av det äldre ordet glödg som är bildat av verbet glödga 'värma upp'.

X. "Glö" (även gloe) är ett fornsvenskt ord för fryntlig/glad.

2. När man lögat sig inför julen värmdes lögardrycken – lög – som senare kom att kallas glögg.

8. Kung eller president?

I Sri Lanka pågår ett inbördeskrig mellan regeringstrupperna och den tamilska gerillan. IOGT-NTO-rörelsen driver framgångsrik verksamhet i Sri Lanka. Bland annat i Colombos slum och i tsunamins spår.

Vad heter statschefen i Sri Lanka?

1. President Sir Laan Ka
- X. Kung Norodom Sihamoni
2. President Mahinda Rajapaksa

9. Jaaa!

Jaaa! ropade alla mötesdeltagarna med starka stämmor. Mötesordföranden höjde klubban och sa

"Jag finner att mötets mening är att föreningen i fortsättningen enbart ska ha fullkornsvetemjöl i bullarna!" Mötesdeltagarna nickade tyst och log.

Beslutet togs med... vadå?

1. relativ majoritet
- X. votering
2. acklamation

10. No smoking

En aktuell person har visat starkt stöd i kampen mot tobak och bryr sig mer om folkhälsan än tobaksindustrins kommersiella intressen. Personen har varit med och stiftat flera tobaksförebyggande lagar och har stöttat förslag rörande till exempel varningstexter och

begränsning av tobaksreklam.

Vem är det?

1. Barack Obama, tillträdande president, USA
- X. Ban Ki-moon, FN:s generalsekreterare
2. Al Gore, nobelpristagare och ex-vicepresident

11. 100% jämställt

På sin kongress i somras beslutade IOGT-NTO att i man ska vara en jämställd organisation senast 2011. Anders Karlsson och Kerstin Kokk leder jämställdhetsarbetet. De har i Accent berättat om den så kallade tredjedelsprincipen.

Vad innebär principen i jämställdhetssammanhang?

1. Om minst 1/3 av männen är eniga så kan de i nuläget ensamma gå till beslut.

X. När mer än 1/3 av talartiden upptas av kvinnor tror båda könen att kvinnorna dominerar.

2. Under förutsättning att 1/3 av mötet handlar om jämställdhetsarbete har man lyckats.

12. Utsatta ungar

IOGT-NTO-rörelsen uppmärksammar ofta situationen för barn i riskbruksfamiljer.

Hur många barn idag lever i en familj där minst en av föräldrarna dricker för mycket?

1. Nära 400 000 barn
- X. Drygt 1 miljon barn.
2. Nära 50 000 barn

AV JOSEFIN STRÖM

Fulmästerskap i förkortningar

3 FÖRKORTNINGAR Vi är bra på att slänga oss med förkortningar. Praktiskt när man kan dem, men oerhört irriterande för den oinvigde... Vi har samlat några vanligt förekommande. Kan du läsa ut dem?

ASAP
BB
HKH
ISBN

SMS
RFSL
KRIS
DVD

Sjöv
(jl)
GPS
FRA

u.p.a.
lol
LVU
GAPA

DO
DD

Maria – 2006

Bernardo – 2006

Moisés – 2006

Spanska porträtt i samhällets utkanter

Under ett år levde fotografen Pierre Gonnord med zigenare i spanska Sevilla. Nu ställer han ut sina monumentala porträtt på Kulturhuset i Stockholm.

■ **FOTO** Ljuset och skuggorna är ständigt närvarande i Pierre Gonnords bilder. Liksom hos de gamla spanska mästarna Goya, Ribera och Caravaggio låter han ljuset tala och människorna stiga fram ur skuggorna. Avklädda alla attribut som kan väcka associationer och fördomar och titulerade med sina förnamn. "Ahmed", "Concepción", "Maria", "Bernardo".

– Genom att ta bort och skala av blir essensen av människan kvar. Hennes blick och uttryck. Kläder och bakgrund skapar en bild i vårt inre av vem personen är, var han eller hon hör hemma. Det vill jag komma ifrån. Jag porträtterar människor

som lever i samhällets utkanter. Uteliggare, flyktingar, missbrukare, zigenare. Men deras ansikten är tidlösa. Den hemlösa mannen kunde lika gärna vara en rik köpman från en annan epok. Och ljuset är exakt likadant, nu som då, säger Pierre Gonnord, som ursprungligen kommer från Frankrike.

»Genom att ta bort och skala av blir essensen av människan kvar.«

PIERRE GONNORD, FOTOGRAF

Tillsammans med tjugosju andra spanska bildkonstnärer ställer han ut sina foton på Kulturhuset i Stockholm. Utställningen "Nuevas historias" är den största i sitt slag som presenterats utanför Spanien.

I Paris levde Pierre Gonnord med hemlösa under ett år, kom dem nära och fick för-

månen att porträttera några av dem. Hans senaste projekt, som han döpt till "Vittnen", var att leva med zigenare i Sevilla.

Hur bar han sig åt för att vinna deras förtroende?

– Man kan inte bara dyka upp och be att få ta några bilder. I stället tillbringade jag tid i deras område, strosade runt och kände av stämning, dofter och ljud. Jag fick kontakt med Bernardo. Vi drack kaffe och började prata. Jag berättade om mitt projekt och han blev intresserad. Via honom blev jag sedan inbjuden till människors hem. Sakta byggdes ett förtroende upp, säger Pierre Gonnord och fortsätter:

– Jag fotograferade några av männen, kvinnorna och barnen jag mötte, i deras hem. Genom att sätta upp ett enkelt, svart skynke dolde jag bakgrunden och kunde fokusera på deras ansikten. Jag var alltid ensam med personen. Jag vill att bilden ska förmedla tystnad och koncentration. Varje

El Manuel – 2007

Konstantina – 2008

foto bygger på ett möte, som med tiden utvecklats till en djupare kontakt. Det är en stor ära.

Han berättar att ljuset i bilderna är en blandning av naturligt ljus utifrån, lamp-ljus och blix. Han använder sig av en Hasselblad, med film.

HAN RYCKER LITE PÅ axlarna åt sina arbetsredskap, som han väljer att kalla "enkla".

– Det är inga märkvärdiga saker. Ett litet tygstycke, en enkel blix. Det är hos individerna, ristade i deras ansikten som historierna finns. Genom att vi lärt känna varandra kommer jag under ytan och kan förhoppningsvis förmedla mer än bara det som ögat ser. Jag fascinerar av människor som har haft motgångar i livet, som är "rebeller" och gränsöverskridande. Jag beundrar dem och ser dem inte alls som offer. Tvärtom vill jag lyfta fram deras värdighet. De är stolta och vackra. Och många gånger helt vanliga människor som lever vanliga liv. En del tror att det är farligt att vistas bland zigenare. Men det är helt fel uppfattning. Livet går sin gilla gång i deras läger. Folk grälar, skrattar, umgås. Det finns ingen anledning att vara rädd eller tycka synd om dem.

Pierre Gonnord beskriver sig själv som humanist med ett socialt patos. På frågan om hans bilder är politiska svarar han att självklart är de det.

– Varje skapelse är ett politiskt ställningstagande och naturligtvis vill jag öpp-

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

PIERRE GONNORD

ÅLDER: 45

BOR: I Madrid

YRKE: Fotograf och konstnär

BAKGRUND: Fransman. Sjävlärd fotograf som studerat statistik och ekonomi innan han sadlade om.

AKTUELL: med utställningen "Nuevas Historias – samtida spanskt fotografi" på Kulturhuset som pågår fram till den 25 januari 2009.

na åskådarnas ögon och få dem att reflektera. Eftersom de som avporträtteras lever i samhällets periferi blir kontrasten mellan hur de avbildas och vetskapen om deras livssituation stor. Porträtten är monumentala, poetiska, konstnärliga och visar ståtliga människor med mycket värdighet. Jag vill visa människorna bakom fördomarna och visa på andra sätt att leva. Jag vill också

lyfta fram individer, inte en grupp. Ja, de är zigenare. Men varje person är unik och har sin egen historia.

Hur har de avbildade själva reagerat?

– Maria, den gamla kvinnan, utbrast "åh, vad gammal jag ser ut. Men jag ser bra ut ändå!" Jag tror hon var stolt och nöjd. Andra har valt att inte se bilderna.

Pierre Gonnord ser sig som spanjor, trots att han levt sin första livshalva i Frankrike. I Spanien finns det varma ljuset som han älskar. Ljuset – och energin – som han tror förenar de 28 konstnärer som nu ställer ut på Kulturhuset.

LJUSET I STOCKHOLM FINNER han också fascinerande och vackert. Men helt annorlunda.

– Jag återvänder gärna. Men på dessa få dagar kan jag knappast säga att jag känner Stockholms själ. Men jag har promenerat omkring mycket och iakttagit människors ansikten. Så väsensskilda från de spanska.

Apropå det skandinaviska ljuset konstaterar han att det förstås är kyligare.

– Det är kanske inte så konstigt att ni har Ingmar Bergman, medan vi har García Lorca, Buñuel och Almodóvar. I Spanien är det tvära kast mellan känslorna. Skratt och tårar, sol och skugga, ljus och mörker färdas ständigt sida vid sida.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

Fotnot: Läs mer om utställningen på Kulturhuset hemsida: www.kulturhuset.se

Nobelbanketten i Stadshuset i Stockholm den 10:e december 2007. Honnörbordet under förrätten Hummeraladåb med dillbakad hälleflundra.

FOTO: HENRIK MONTGOMERY / SCANPIX

En vit nobelfest

Det är 1 360 gäster som ska äta middag under Nobelfesten i Stadshuset. Till maten bjuds det alkohol i form av champagne, vin och dessertvin. Men det finns också gäster som väljer en helt vit Nobelfest.

■ **NOBELFEST** Menyn och valet av drycker till Nobelfesten hemlighålls in i det längsta. Det är Nobelstiftelsen som väljer ut de alkoholhaltiga dryckerna till middagen. Däremot är det Stadshuskällarens festvåningschef Lindha Jansson som väljer de alkoholfria alternativen. Valet av dem är lika hemligt.

Ungefär tre procent av gästerna väljer alkoholfria alternativ under Nobelfesten, det vill säga runt 40 personer. Och den siffran har varit konstant de senaste fem åren.

En Nobelmiddag är en långsittning och

varar i fyra timmar. Förutom maten så serveras gästerna: 1 glas champagne till fördrink, 1 glas champagne till förrätten, 1,5 glas vin till huvudrätten och så ett litet glas dessertvin till efterrätten. Genomgående serveras också svenskt mineralvatten till.

MEN VAD FÅR DE som väljer alkoholfritt?

Jo, champagnen är utbytt mot ett alkoholfritt alternativ. Ett alternativ som Lindha Jansson tycker är mycket bra. Däremot anser hon inte att de vita eller röda vinalternativen till huvudrätten smakmässigt är värdiga ersättare till de med alkohol. Hon tror att det beror på att vi i Sverige fortfarande är relativt ovana vid alkoholfria viner. Efterfrågan styr utbudet som därmed är skralt. Fick hon bestämma skulle det finnas långt fler alternativ att välja mellan, inte minst till Nobelmiddagen.

Desomsittervid huvudbordet under middagen, det vill säga pristagare och kungligheter, meddelar Nobelstiftelsen innan om de vill ha alkoholfritt eller inte. Däremot måste gästerna vid övriga bord säga till vid första serveringen. Lindha Jansson säger att de flesta gäster som avstår alkohol fördrar alkoholfria alternativ i glasen framför vatten.

TILL DEN PAMPIGA EFTERRÄTTEN som bärs ned för trappan serveras det dessertvin. De som väljer alkoholfritt får återigen bubblat utan procent. Samma dryck som till fördrink och förrätt således.

Efter den långa middagen är det dans och bar i Gyllene Salen. Där finns olika alkoholfria drinkar att välja mellan. Däremot finns det ingen speciell alkoholfri Nobeldrink.

GERD ERIKSSON

ALKOHOLFRITT PÅ NOBELFESTEN

Serveras gäster som vill ha en vit nobelfest:

CHAMPAGNE: Alkoholfri champagne

VIN: Alkoholfritt vin eller vatten

DESSERTVIN: Alkoholfri champagne

NOBELDRINK: Alkoholfria drinkar, men ingen speciell alkoholfri nobeldrink

Alla barn har rätt till en Vit Jul!

Sälj Vit Julkalendern så bidrar du i vårt arbete för att fler barn och ungdomar ska få chansen att uppleva julen i en missbrukarfri miljö.

Samtidigt får din förening hög provision så ni kan genomföra fler aktiviteter. Vit Julkalendern är enkel och trygg att sälja. Beställ bara så många kalendrar som ni vill ha. De ni inte lyckas sälja skickar ni tillbaka. Ni betalar ingenting förrän efter nyår och behöver aldrig ligga ute med några pengar. Så satsa på en Vit Jul - med en lättsåld adventskalender som gör nytta!

Fakta:

Lottpris: 40 kr

Försäljningsprovision: 15 kr/lott

Vinsttäthet: Vinst på i snitt var sjätte lott

Vinstsumma: 1.770.000 kr

Beställning:

Ring Alice von Geijer på
031-338 28 00 eller skicka
e-post till vitjul@iogt.se

Alla barn har rätt till en Vit Jul.

IOGT-NTO-RÖRELSEN

Konsttävling för unga i missbruksvården

Konst
Utställning/projekt
Statens Institutionsstyrelse

KONST Under hösten har SIS, Statens Institutionsstyrelse, som ansvarar för vård av ungdomar och missbrukare, utlyst en konsttävling. I juryn satt bland andra konstnären Ernst Billgren. Han blev särskilt imponerad

av 19-åriga Gabriellas teckning, som vann tävlingen. Teckningen är utformad som en ursäkt till lillasyster Marielle.

– Jag tror att många kan känna igen sig i känslan av att ha gjort sina närmaste illa. Jag har känt en väldig ångest över det, säger Gabriella, som i dag mår bra. Hon går estetisk linje på gymnasiet och hoppas i fram-

Varför barn älskar sina föräldrar

Dårens dotter
Mian Lodalen
Forum

ROMAN Strax efter att Connie fötts drabbas hennes mamma av en amningspsykos och tar sitt liv. Connie placeras

hos moster Britta och hennes tvära och kyliga man Lennart. Hennes pappa Ted är inte ens påtänkt för rollen som förälder. Han är en självupptagen, lögnaktig, gränslös man som dricker för mycket och i bästa fall träffar sin dotter en helg varannan vecka. Oftast dyker han inte upp alls. När Connie är hos sin pappa får hon leva på hans villkor. Det betyder att träffa hans alltid nya, mer eller mindre utflip-pade flickvänner, åka sportbil, resa runt på marknader eller hjälpa till i butiken som säljer kondomer. Det betyder också att gå på porrbio och skjuta med en AK4:a. Connie förstår att hennes pappa inte är som alla andra och håller det mesta som försiggår under pappa-helgerna hemligt. Britta och Lennart pratar om Ted som "dåren" men Connie älskar sin pappa över allt annat och tycker mest att han är rolig och att han kan berätta de mest fantastiska historier.

Connie har svårt att komma till rätta i skolan och känner sig ensam tills hon blir vän med jämnåriga Kalle. Tillsammans parerar de hårda smällar från vuxenvärlden men vägen de slår in på blir allt farligare. Utöver att tjuvåka på tåget mellan Jönköping och Göteborg och kasta vattenbomber från balkongen blir de närapå

Björn Gustavsson och Anais Demoustier i filmen Les grandes personnes.

UPPFRISKANDE FRANSK-SVENSK KORSNING

Les grandes personnes
Svensk/fransk film med Lia Boysen, Björn Gustavsson

FILM Far och 16-årig dotter från Frankrike har hyrt ett sommarhus på den svenska västkusten. Pappan, kontrollerande och lätt manisk, är besatt av vikingahistoria och av att hitta en gammal vikingaskatt som lär finnas på skärgårdsön. Dottern Jeanne finner sig stilla i att tillbringa semestern på pappans villkor – men som den unga kvinna hon är hittar hon snart annat att fokusera på. En ung man, överraskande spelad av skönlockige komikern Björn Gustavsson, kastar långa blickar på den franska turisten. Ett möte som kanske inte blir riktigt som Jeanne tänkt sig.

I huset utspelar sig ett annat drama. Annika, husets ägarinna och hennes franska väninna Christine, har gjort en miss i uthyrningen – de trodde att fransoserna skulle dyka upp ett par veckor senare.

När de inte hittar någon lösning på problemet stannar de kvar i huset, tillsammans med sina hyresgäster. Det är en brokig – och ganska trasig – skara människor som måste samsas och jämka ihop sina viljor. Christine har fått sitt hjärta krossat av en man som inte bryr sig om henne. Och Annika träffar oväntat på en gammal kärlek. Den skattletande pappan är också en sorglig figur, fastlåst i frusna känslor och i en bitterhet över att ha blivit övergiven av sin hustru, Jeannes mor.

En finstämd och välspelad film om livets små dramer och sorger. Särskilt väl fungerar Jeannes trevande väg mot ett eget liv – och pappans rädsla över att inte längre vara behövd. I filmen talas nästan bara franska, trots att den utspelar sig i Sverige. En korsbefruktning som känns både uppfriskande och intressant.

MARIA ZAITZEWSKY

överkörda lekandes på järnvägsrälisen, de sabbar bilar och de sätter nästan eld på en campingplats. Omedvetet har Connie börjat härma sin pappa som principiellt vill utmana alla slags gränser.

Dårens dotter är en delvis självbiografisk roman som trots ett allvarligt innehåll är en mycket varm och bitvis rolig bok. Den ilska och sorg bokens flicka riktar mot sin far är uppblandad med öm

förståelse för en människa som älskar sitt barn på sitt sätt. Tonen är i överkant nonchalant och lättsam, ibland rent av raljerande. Det fräntar berättelsen djup, men kan även förstås som

tiden på att kunna syssla med konst. Och hon är förstås stolt och glad över att ha vunnit SIS tävling.

Under 3, 5 månad var hon intagen på ett ungdomshem. Dessförinnan hade hon haft en jobbig period och kunde inte bo kvar hemma. Men med bland annat konstens hjälp vände allt. I dag ser framtiden ljus och hoppfull ut, tycker Gabriella.

Syftet med bildtävlingen är att stimulera ungdomar hos SIS att uttrycka sig i bild. 100 bidrag kom in och av dem valde Ernst Billgren ut 12 som ingår i SIS kalender för 2009. Bilderna har visats på Låva i Stockholm och kommer under våren att turnera på olika bibliotek runt om i landet.

MARIA ZAITZEWSKY

barnets omedvetenhet om utsattheten: Connie är kreativ och stark och finner sig i sin situation. Uppgörelsen med utsattheten och besvikelsen den innebär kommer kanske ofta, som i Lodalens fall, först 30 år senare.

Boken är en uppmaning till samtal om föräldrars ansvar. Lodal visade hur ovillkorligt ett barns kärlek till en förälder är, och hur det kräver ett ansvar från den som är vuxen.

NATHALIE SIMONSSON

Journalistiskt arbete med realism

En plats i solen
Liza Marklund
Piratförlaget

ROMAN Skjutjärnsreportern Annika Bengtzon är i farten igen. Denna gång skickas hon ner till Spanska solkusten för att skriva om ett mord. En hel familj hittas ihjälgasade och först tror man att det handlar

LIZA MARKLUND

om en olycka, eller möjligen ett rån-mord. Men Annika, som med en terrisers envishet, lyfter på varje sten och

gör det där extra varvet för att hitta svar, upptäcker snart att sanningen är en annan. Hennes pigga tolk visar sig ha mycket att dölja och den försvunna flickan Suzette ger

plötsligt ifrån sig ett livstecken via Facebook. Annika vädrar kioskkvättare och jagar vidare under Spaniens heta sol. En flirt med en polis bringar henne bara aningen ur fattningen – inte så konstigt kanske med tanke på att hon är nyskild. Och via en mäkklare i Gibraltar upptäcker hon att kvinnan i familjen som gasades ihjäl sysslade med penningtvätt.

Turerna och personerna är många och emellanåt känns det som att Marklund försöker väva in lite väl mycket i sin intrig. Här finns dessutom en historia från det förflutna. Men trots det är "En plats i solen" otroligt spännande, tät och rolig att läsa. Dessutom är det en fröjd att följa reportern Annikas arbete. Autentiskt så det förslår. Boken är ett bra lästips till den som funderar på att jobba som journalist. Så här ser faktiskt arbetet ute på fältet ut.

MARIA ZAITZEWSKY

MISSA INTE

"Golden me", Kulturhuset.

1 UTSTÄLLNING Julia Peirones utställning "Golden me" på Kulturhuset i Stockholm. Under en ettårig vistelse i London fotograferade Peirone tonårsflickor som hon såg på gatorna. Hon fascinerades av deras styrka, men också av deras sårbarhet. Porträtten är sammanförda i ett stort montage. Hon har klippt, klistrat och målat för att bygga upp fotografierna till en ny helhet.

2 BOK "Känner du någon med alkoholproblem?" (Viva) av Isabella Iverus. En välbehövlig och överskådlig handbok för medberoende, anhöriga och barn till alkoholister. Kapitelvis benas exempelvis "Periodaren", "Förnekande" och "Bag-in-boxeffekten" ut. Lättläst och heltäckande kring alkoholproblematiken.

3 FILM "Mammuth". Lukas Moodysons första engelskspråkiga film. Den handlar om det framgångsrika New York-paret Tom och Ellen, deras 8-åriga dotter och deras filippinska barnflicka Gloria. Under en affärsresa till Thailand hamnar Tom i en livsavgörande situation som får honom att omvärdera sitt liv. Premiär i januari 2009.

HALLÅ DÅR FRIDA RINGSTRÖM, SOM DESIGNAT KLÄDER ÅT KVINNLIGA INTERNER

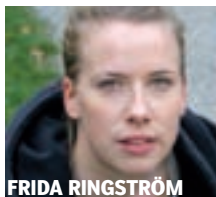
Kollektion för interner

En grupp elever från Beckmans designhögskola har gjort en kollektion fängelseplagg för kvinnor – varför?

Initiativet kom från kriminalvården, efter önskemål från de intagna. De var trötta på att gå runt i manhaftiga, trista kläder utan färg och form. Fångkläderna kändes som ytterligare ett straff. Beckmans tänkte på idén

att skapa en ny klädkollektion och integrerade projektet i utbildningen. Tolv elever delades in i sex grupper. Vi tog fram varsin kollektion som sedan sammanställdes till en stor, med 20-25 plagg. De kommer att börja produceras i vår, av fångarna själva.

Hur ser plaggen ut? Generellt har vi valt att göra dem mjukare i både form och färg. Lite mer ringning, lite mer formsytt, kvinnligare axelpartier. Knappar som gör att man själv kan reg-

FRIDA RINGSTRÖM

lera om man vill ha kjolen på höften eller högt i midjan. Vi har valt varma, mättade färger och en del rosa, efter önskemål.

Några problem?

Vissa färger fick vi välja bort, som mörkblått. Fångarna får ju inte förväxlas med dem som jobbar. Annars har det

gått jättebra. Men det är viktigt att komma ihåg att detta inte är modeplagg, utan arbetskläder.

Hur har fångarna själva reagerat?

De flesta är glada över uppmärksamheten och över att någon lyssnar på dem. Kläderna är en klar förbättring för de intagna. Men självklart finns det lika många åsikter som individer. Det var en utmaning att skapa snygga och praktiska plagg som fungerar till en hel grupp.

MARIA ZAITZEWSKY

Varje människa är unik, med sina erfarenheter, skriver Rose-Marie Byström. Vi kan inte byta liv med varandra, men vi kan öppna dörrarna till en gemenskap där ingen ser ner på någon annan. Kanske är brist på kärlek det största hotet mot nykterheten och hela samhället?

Låt kärleken växa

AV ROSE-MARIE BYSTRÖM

Häromdagen stötte jag ihop med en gammal bekant som jag inte träffat på länge. Han var kraftigt påverkad och kom raglande tillsammans med en a-lagskamrat fram till mig. Precis som om han ville bekräfta mina tankar inledde han med att säga: "Jo, numera är jag en alkis som sitter på parkbänken och super hela dagarna, för vad annars ska jag göra?"

Lite överlägset präktigt deklarerade jag att jag minsann blivit nykterist och att jag till och med jobbar aktivt inom IOGT-NTO. "Jodå, jag har blivit omvänd", flinade jag liksom för att övertyga honom om att jag talade sanning. Fast egentligen ville mitt ego visa honom att jag är en bättre och starkare människa.

Misstroendet i hans ögon byttes plötsligt mot förakt, och han frågade: "Hur kan du vara 'omvänd', du som aldrig varit på andra sidan?" Med ens skämdes jag som en ruttan fis och insåg att jag gjorde skillnad på människor och att jag inte alls är så god och fördomsfri som jag skulle vilja.

Han hade ju rätt. Jag har aldrig varit på andra sidan, och jag vet inte hur det är att vara på samhällets botten. Jag har inte samma erfarenhet som han. Jag har aldrig varit deprimerad, gått på psykiatri och blivit nonchalerad av samhället som han och många andra med honom.

Vi har alla olika förutsättningar i livet. Vissa är födda rätt in i skiten, med taskiga gener som inte går att manipulera hur gärna man än vill. Jag vill tro att var och en av oss gör så gott vi kan, och att om vi

ILLUSTRATION: RUZ

»Han hade ju rätt. Jag har aldrig varit på andra sidan, och jag vet inte hur det är att vara på samhällets botten.«

kunde bättre så skulle vi göra det. Varje människas själsliv är unikt, lika unikt som ett fingeravtryck. Vi kan inte jämföra oss med varandra.

Den enda sanna kunskapen är den personliga erfarenheten. Visst kan vi ställa krav på våra medmänniskor men inte med pekpinar och moralpredikningar. Att moralisera är brist på ödmjukhet. Kanske är brist på kärlek det största hotet mot nykterheten och hela samhället.

Nyligen såg jag Thomas Di Levas föreställning "Låt kärleken växa", och under det magiska framträdandet tänkte jag att vi behöver verkligen fler kärleksprofeter ute i samhället. Kanske måste vi låta värme och ödmjukhet genomströmma hela vår organisation i större utsträckning, för att nå ut. Det är inte vi och dom. Vi är alla bröder och systrar oavsett om vi skrivit på ett nykterhetslöfte eller ej. Ett löfte om att behandla din nästa såsom dig själv är kanske det viktigaste åtagande vi har, om vi vill vara solidariska medmänniskor. Att inse att alla är lika mycket värda. Ja, det låter kanske lite klichéartat, men det är likväl sant. Jag tror att vi behöver mer humor och självdistans i vår verksamhet. Vi måste visa att vi inte är några torr-bollar, ingen sluten krets för inbördes beundran.

Jag skulle vilja lyfta på taket till gamla unkna föreningslokaler, där det sedan länge varit stiltje, och släppa in ny positiv energi. Jag vill öppna dörrarna för alla, såväl medlemmar som icke medlemmar och känna att vi kan mötas på en gemensam nivå. Jag ingår i Örnsköldsvikkretsens kommitté för individutveckling och tror starkt på att stärka människors självkänsla och att få människor att hitta sitt egenvärde. Hur gör man det då? Jo, med medkänsla, kärlek och bekräftelse. Det är där vi måste börja, sen kommer det andra att sköta sig självt. Tror jag. ■

VILL KÄMPA FÖR RÄTTVISA OCH ETT FRISKARE SAMHÄLLE

HÄLSOINSPIRATÖR Rose-Marie Byström är 45 år och ensamstående trebarnsmamma. Hon är utbildad hälso-pedagog och arbetar på SAS med gruppfrösjälning och som hälsoinspiratör. På fritiden skriver hon krönikor, insända-

re och dikter som publiceras främst i lokaltidningar. Hon leder också kurser och föreläsningar i ämnet Hälsa och personlig utveckling.

Rose-Marie är medlem i IOGT-NTO sedan åtta år. Hon reser mycket och föredrar lite

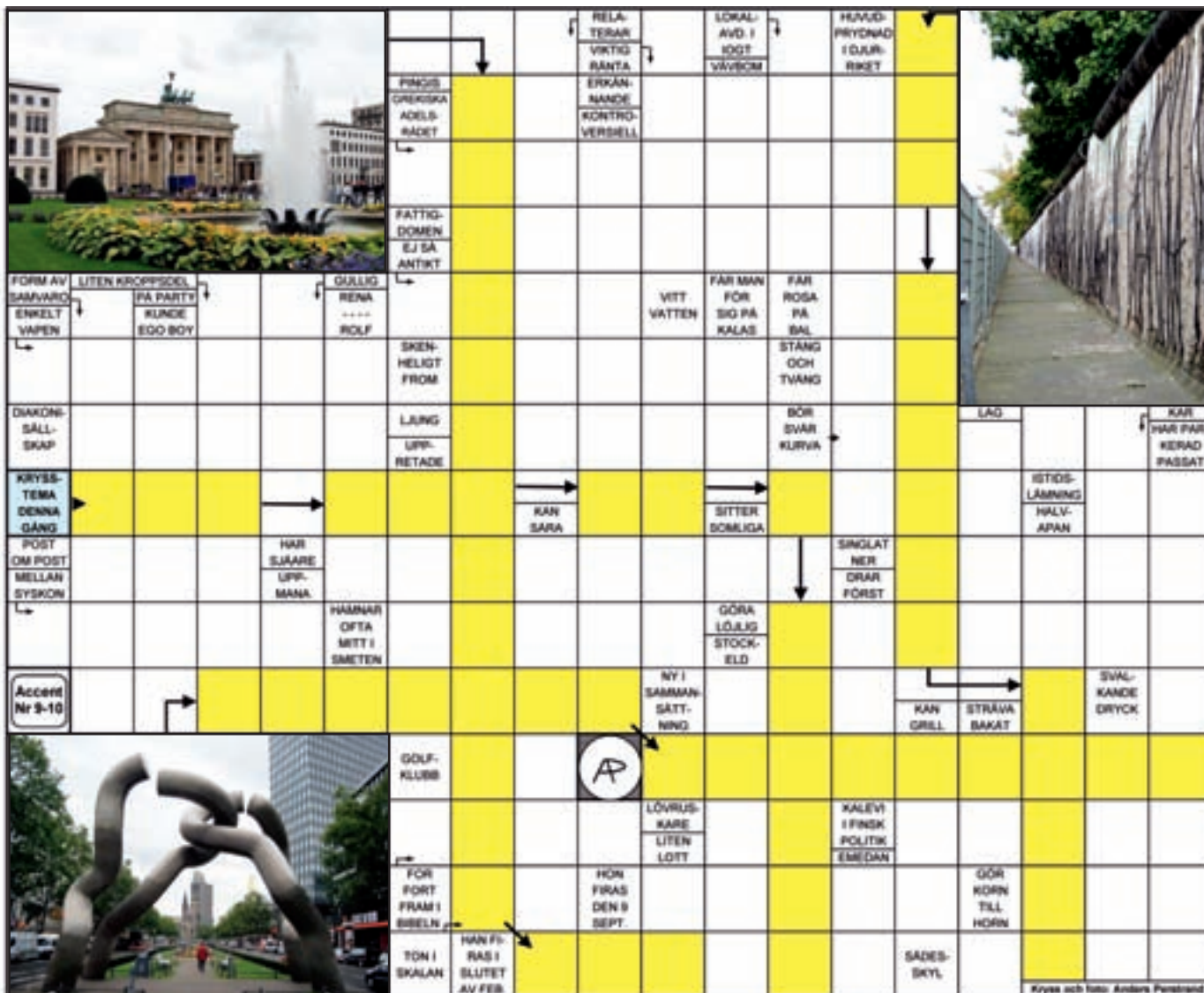
ovanligare resmål och äventyr. Hon har bland annat varit på Grönland, Svalbard och Azorerna, bott på ashrams i Indien och reser snart till Peking på egen hand. Hon gillar att debattera, läsa, promenera och vara i sommarstugan.

– Jag vill kämpa för rättvisa och för ett friskare samhälle, säger Rose-Marie. Mentalit är jag nog en blandning av polis och Modesty Blaise. Mitt motto är: Ingen kan göra allt, men alla kan göra något.

Rose-Marie Byström

FOTO: JONAS FORSBERG

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast 25 januari 2009.. Märk kuvertet Kryss 9-10/2008.

NAMN

ADDRESS

POSTADDRESS

VINNARE NR 7 2008

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Monica Gustafson, Mullsjö.
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Kerstin Nilsson, Kungälv,
 Gösta Appelqvist, Grebbestad, A-M Pohjolainen, Røde, Gnarp,
 Curt Dolck, Ryd, Gunvor Rydström, Backa, Arne Eriksson,
 Gammelstad, Gunnar Halvarsson, Dals-Rostock, Lotta Lidén,
 Skellefteå, May Hjertberg, Borås, Sune Darj, Ånge. Accent
 gratulerar!

**Lösning
Accent-kryss
nr 7-2008**

Lösning Accent-kryss nr 7-2008											G																		
											R																		
										H	Ä											N	G	A	S				
											S											O	N		T				
											T											R	I	K	Ä		F		Ä
		N			→	S	T	O	R				F	O	R	S	E	N	→	I	→								
S	T	Y	R	K	E	T	Ä	R					I		↓	P	R		R	E	P								
			P	I	A	N	O		V	A			K	T	M	Ä	S	T	E	R	I								
		O	T	A	L		R	O	A					R	E	S	E	R	V	A	T								
A	X	E	L	V	A	D	D		M				A	U	D		N	I			E								
	E	S	A	→	V	Ä	D	L	I				G	T		↘	H		E	S	S								
										D		A	N	N		↘	V	Ä	G	S	P	E	L						
												R	I	G						E	L			V	Ä	T	A	R	V
										V	A	L	U							T	A	R	E	S	E	R	V	E	
												P	A	S						A	D	E	N	A			V	E	N

Wendelsberg siktar på y

Wendelsberg fyller 100 år. Rektor Sven Östberg och skolstyrelsens ordförande Ingrid Jägerhed är övertygade om att skolan ska fortsätta att utbilda världsförbättrare och livsnjutare minst 100 år till.

Sven Östberg,
rektor på Wendelsberg

■ **VAD HAR WENDELSBERG BETYTT FÖR DIG?**

– Wendelsberg har haft avgörande betydelse för hur jag ser på världen och människorna.

Jag kom hit som lärare 1977, men jag har levt med Wendelsberg i 100 år! Förste slöjdläraren August Severinsson var min mammas morfar. Han införde ideologisk träslöjd. För att klara sig i livet fick eleverna tillverka ett ritbräde, ett skrivbord och en ordförandeklubba. Näste slöjdlärare var min morfar Erik V Johansson. Och både min mor Margit och min far Sigvard har gått på Wendelsberg. När NTOs kansli flyttade hit 1957, blev min far kanslichef – samtidigt som han var lärare i amatörteater.

■ **VAD HAR WENDELSBERG BETYTT FÖR SAMHÄLLET OCH FÖR IOGT-NTO?**

– Samhället utvecklas av sina medborgare. Deltagarna i våra kurser påverkas av skolans syn på livet, döden och kärleken, och det genomsyrar all verksamhet. Vi utbildar världsförbättrare och livsnjutare.

Alla har ansvar för sitt eget och andras liv och för samhället. Vi utrustar kursdeltagarna med verktyg

För att upptäcka att livet är värt att leva, att det är roligt. Vi vill ge människor möjlighet att uppleva det de är med om. Det räcker inte att utvecklas för "handling i hem och stat", som det står i Wendelsbergssången. Man måste också få känna glädjen i att åstadkomma något.

Idén om drogfrihet är en viktig del. Här

Wendelsbergsrevy 2008.

FOTO: ULF MAGNUSSON

SVEN ÖSTBERG

får människor öva att ta ansvar för sitt eget liv utan att vara påverkad.

Genom alla år har Wendelsberg utbildat föreningsfolk först för NTO och senare för IOGT-NTO. Skolan är en del av IOGT-NTOs ansikte utåt, framför allt i regionen, och den ger en positiv bild av nykterhetsrörelsen. Efter sammanslagningen mellan IOGT och NTO har skolan blivit mer av mötesplats och kontaktyta mot samhället.

Idag har Wendelsberg fler uppdrag för IOGT-NTO-rörelsens alla förbund än tidigare och också mycket mer samarbete med Tollare och NBV.

■ **VILKEN ROLL KOMMER WENDELSBERG ATT SPELA DE KOMMANDE 100 ÅREN?**

– Skolan kommer att fortsätta att vara likadan fast helt annorlunda. Jag brukar säga att allt är som vanligt på Wendelsberg: inget är sig likt.

Skolan måste vara med sin tid. Vi lever på kommersiella villkor. Om vi inte fyller ett behov, överlever vi inte.

Folkhögskolan ska syssla med bildning, inte bara nöta in kunskaper. Man ska kunna använda det man nött in, begripa vad man lärt sig och varför, så att man kan påverka sitt eget liv och ta konsekvenserna av det man lärt sig.

Vår bildningssyn bygger på IOGT-NTOs grundsatser, och Wendelsberg lämnar ifrån sig ett 100-tal samhällsförbättrare varje år. Det ska vi fortsätta med!

100 ÅR PÅ WENDELSBERG

Historia

1908

köpte NTO Wendelsberg för 40 000 kronor av konkursförvaltaren för Mölnlycke Wärfveraktiebolag, som till stor del ägts av familjen Wendel. I

köpet ingick huvudbyggnaden och en ekonomibyggnad samt 14 tunnland park.

Skolan startade 3 november 1908. Första kursen hade 24 deltagare.

1936

första ledarutbildningen för NTO.

1957

köptes Ugglegård, och blev NTOs kansli. Där föddes Miljonlotteriet.

1965

byggdes elevhemmet Mellangården.

1967

startades fritidsledarutbildning.

1979

startades teaterutbildningen.

1984

blev teaterutbildningen tvåårig.

1985

byggdes Hildings gård med rum för gäster och samlingslokaler.

Ytterligare 100 år

Deltagarna i en sommarkurs på 1920-talet plockar äpplen.

1932-33 byggdes Wendelsberg om från privatbostad till skola med hjälp av frivilliga.

Gymnastikundervisning 1958. FOTO: K W GULLERS

Wendelsberg på 2000-talet. FOTO: ULF MAGNUSSON

Ingrid Jägerhed, ordförande i skolstyrelsen

■ VAD HAR WENDELSBERG BETYTT FÖR DIG?

– IOGT-NTO-rörelsens folkhögskolor har betytt mycket för mig, först Tollare och sedan Wendelsberg. Jag valde att gå på Tollare i stället för att ta studenten, innan jag utbildade mig till skraddare, och sedan gick jag en ettårig utbildning till fritidsledare för att kunna söka till högskolan. Eftersom jag var med i IOGT, var nykterhetsrörelsens folkhögskolor ett självklart val, och jag bodde närmare Tollare.

Till Wendelsberg kom jag första gången efter sammanslagningen 1970, och sedan jag flyttade till Skåne 1978 har det blivit naturligt att åka till Wendelsberg för kurser av alla de slag – juniorledarutbildning,

INGRID JÄGERHED

teaterfestival, utbildningar för distriktsstyrelsen och mycket annat. Från första stund kände jag mig hemma i miljön på Wendelsberg.

Jag tycker om folkhögskolans idé och bildningssyn. På folkhögskolan lever man närmare varandra, man är inte lika ensam i sina studier som man kan vara på gymnasiet, och man får både kunskap och glädje.

■ VAD HAR WENDELSBERG BETYTT FÖR SAMHÄLLET OCH FÖR IOGT-NTO?

– För de människor som av olika skäl inte platsar i grundskolan och gymnasiet

»Folkhögskolan ska syssla med bildning, inte bara nöta in kunskaper. Man ska kunna använda det man nött in, begripa vad man lärt sig.«

SVEN-ÖSTBERG, REKTOR WENDELSBERG

betyder den oerhört mycket. Det ger folkhögskolan en mycket viktig roll i samhället. Det måste finnas möjlighet för alla att förkovra sig. Nu när man drar ner på Komvux är folkhögskolan ett otroligt bra alternativ. Här får man studera på egna villkor.

Vi tar emot många som har problem i den vanliga skolan, till exempel till exempel dyslektiker eller ungdomar med "bokstavskombinationer" som behöver stöd, tillsammans med andra som väljer den här skolformen.

Att NTO startade landets första rörelsefolkshögskola har betytt mycket för nykterhetsrörelsen. För IOGT blev det en sporre att starta en egen folkhögskola. Idag är det positivt att vi har både Wendelsberg och Tollare.

■ VILKEN ROLL KOMMER WENDELSBERG ATT SPELA DE KOMMANDE 100 ÅREN?

– Det beror på samhällsutvecklingen, men jag tror att folkhögskolorna kommer att överleva, jag tror på den skolformen för både yngre och äldre.

Folkhögskolan är friare och mer flexibel än gymnasieskolan och kan skapa utbildning i nya former.

Utbildningen av IOGT-NTO-rörelsens medlemmar är jätteviktig och kommer säkert att vara det även i framtiden. Det är roligare att åka till sin egen folkhögskola med sin egen ideologi.

TEXT: EVA ÅHLSTRÖM

FOTO: ULF MAGNUSSON

2002

startade ANT-utbildningen, som nu heter Projektbildaren.

samlades korta utbildningar och projektledning i Projekthuset.

2007

upphörde fritidsledarutbildningen.

2008

har Wendelsberg 85 deltagare på allmän linje, 16 på Projektbildaren och 85 på Skolscenen. Sedan starten har närmare 20 000 utbildats på folkhögskolan.

Rektorer

på Wendelsberg

Oskar Lundgren 1908 - 1922

Victor Aurell 1922 - 1928

Justus Elgeskog 1928 - 1947

Waldemar Hallin 1947 - 1953

Hilding Friman 1953 - 1975

Arne Svensson 1975 - 1984

Jan Wennergren 1984 - 1998

Jan Linde 1998 - 2004

Sven Östberg 2004 -

Smörgårdsbord av kunskap på Tollare

Att samla utbildningar inom IOGT-NTOs tre verksamhetsområden till ett tillfälle med många valfria seminarier var ett uppskattat grepp. Här kunde var och en av de drygt 80 deltagarna sätta ihop sitt eget kursprogram.

■ **TOLLARE** Verksamhetsforum på Tollare folkhögskola lockade med 15 seminarier i allt från social ekonomi till nyheter i EUs alkoholpolitik och förebyggarmetoder i arbetslivet. Bland deltagarna fanns påfallande många nya medlemmar, som tog chansen att bekanta sig med dem som varit med längre och gärna delade med sig av sina erfarenheter.

Karin Hagman från Gävle och Medina Besic från Jönköping valde att börja dagen på ett seminarium om grunderna i svensk alkoholpolitik.

– Jag behöver fräscha upp både kunskaper och argument, säger Karin. Vi håller på med våra föreningsmöten och fastighetsfrågor, men vi behöver också vända oss mer mot politikerna.

Medina är med i bosniska föreningen Nur i Jönköping.

– Som invandrartjej vill jag få mer kunskap, som jag kan förmedla till andra bosnier, säger hon. Det finns en del som dricker där också.

För de kommande passen har Medina valt ett seminarium om våldets konsekvenser och ett om drogtester i skolan. Karin satsar på ett seminarium om alkoholpolitiken i EU och ett om ekonomi.

UNDER NÅGRA ÅR HAR de tre verksamhetsområdena – alkohol- och narkotikapolitik, förebyggande arbete och socialt arbete – haft

Medina Besic från Jönköping och Karin Hagman från Gävle valde ett seminarium om alkoholpolitikens grunder. FOTO: EVA ÅHLSTRÖM

»Jättebra, nu blir det lättare att hitta fokus. Det har varit förvirrat med förebyggande, socialt och alkoholpolitik var för sig.«

KARIN HAGMAN, GÄVLE

samlings och metodutbildning för ett område i taget. Nu valde man i stället att samla utbildningar inom alla tre områdena till ett tillfälle. Bland de deltagare som varit med ett tag var det flera som var glada att slippa "stuprören".

– Jättebra, nu blir det lättare att hitta fokus, tycker Karin Hagman. Det har varit förvirrat med förebyggande, socialt och alkoholpolitik var för sig. Ute i distrikten var det svårt att ha koll, och ibland kändes

det som om vi konkurrerade med oss själva.

Christer Karlsson, som är distriktskonsulent från Blekinge, håller med:

– Områdena hör ju ihop. Hos oss har vi mycket socialt arbete, och det är viktigt att ha med erfarenheterna därifrån när vi försöker påverka våra politiker för att få fler alkoholfria miljöer.

I ETT INLEDANDE ANFÖRANDE betonade IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson det lokala arbetet.

– Viktigast nu är att vi lyckas bättra med vår lokala närvaro, förklarade han. Vi måste lägga större kraft på lokal verksamhet och kontakt med lokala politiker. I det arbetet betyder ni

mycket!

Det fortsatta arbetet underlättas enligt Sven-Olov Carlsson av de senaste årens positiva utveckling.

– Vi är en organisation som går mot strömmen och får fler medlemmar. Det är en kraftfull signal till politiker och samarbetspartners, och det ger oss ökad kraft att möta nya utmaningar.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

IOGT-NTO sparar: Mindre pengar till verksamhet 2009

■ **EKONOMI** Nästa budgetår kommer IOGT-NTO-förbundet att skära ner sina kostnader. Det beror i första hand på att bidraget från IOGT-NTO Lotterier blir lägre än man tidigare räknat med.

Jämfört med den budget som antogs vid kongressen förra året är det en minskning med drygt 3 miljoner kronor, från beräknade 63 till 60 miljoner kronor.

Det betyder att alla enheter på

kansliet kommer att dra ner på kostnaderna för sin verksamhet.

Accent är inget undantag. Anslaget från förbundet till tidningen minskar med 10 procent i förhållande till kongressbudgeten. Därför

minskas antalet sidor i tidningen, och tidningen blir tunnare. Däremot påverkas inte utgivningen. Det blir tio nummer av Accent även 2009.

I nästa nummer av tidningen kommer en utförligare granskning av budgeten.

EVA ÅHLSTRÖM

Socialt forum på Dagöholm

IOGT-NTOs sociala arbete lovordades av Norrköpings kommun under ett socialt forum på behandlingshemmet Dagöholm.

■ **DAGÖHOLM** Många deltagare blev glatt överraskade när Bertil Senestad från Norrköpings kommun reste sig upp och lovordade IOGT-NTOs verksamhet i Norrköping – och möttes förstås av varma applåder. Upprinnelsen tills hans entusiasm kommer från ett givande samarbete mellan kommunen och IOGT-NTO sedan 1,5 år tillbaka.

Så här säger Bertil Senestad, som arbetar på socialkontoret;

– Under förrförra sommaren blev problemen med utslagna mer påtagliga, eftersom de syntes i stadens parker. Vi började fundera på om det fanns några organisationer vi kunde samarbeta med. Förslag som dök upp var RIA Hela människan (Svenska kyrkans sociala arbete), men också IOGT-NTO.

– Min ambition var en mångfald av samarbetspartners och jag blev mycket imponerad av IOGT-NTOs kamratstöd, som jag inte sett under mina 30 år i branschen. Under två somrar har vi nu kunnat erbjuda ett nyktert alternativ för dem som behöver det, vilket känns fantastiskt. Numera väljer vi ofta Dagöholm som behandlingsalternativ för missbrukare, eftersom det blir en länk i en hel vårdkedja. När de kommer ut kan vi erbjuda kamratstöd och familjeklubbar, allt i samma anda.

Bertil Senestad, Norrköpings kommun, och Henrik Carlsson, kamratstödjare gillar bägge IOGT-NTOs kamratstödsarbete.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

HENRIK CARLSSON, KAMRATSTÖDJARE i Norrköping håller med.

– Numera väljer många kamratstödet i stället för RIA, vilket innebär att de blir nyktrare och nyktrare. Men vi konkurrerar inte med RIA, utan är ett komplement och ett nyktert alternativ. Tanken inför framtiden är att utöka samarbetet ytterligare med myndigheter, företag och föreningar. Vi har också skapat ett "möjligheternas hus" i Norrköping, där de som genomgått behandling kan fortsätta med de aktiviteter de haft här, exempelvis snickeri.

Bertil Senestad är noga med att poängtera att IOGT-NTOs ideologi inte får försvinna bara för att man samarbetar med kommunen.

– Verksamheten är ett komplement till den offentliga sektorns arbete. Men kraften i det ideella måste absolut finnas kvar.

MARIA ZAITZEWSKY

»jag blev mycket imponerad av IOGT-NTOs kamratstöd, som jag inte sett under mina 30 år i branschen.«

BERNT SENESTAD

PUMPEN

Stockholmsseger i svår Pumpen

■ **PUMPEN** Ovanligt svåra frågor, tyckte många av dem som kämpade med årets Pumpentävling. Så behövdes det också flera kontroller innan resultatlistan var spikad. Då hade den preliminära segraren IOGT-NTO Lund halkat ner till fjärde plats och lokalföreningen 14 juni i Stockholm klättrat upp till första plats med 54 poäng. Tätt efter kom NSF-scoutkåren i Mönsterås med 53 poäng.

Tredjeplatsen delas av fem lag: Snö-klockan Reftele, Jönköping, Heimdals Bygdegille, Göteborg, 3015 Lindberget, Älvsborg, IOGT-NTO Malung och Friskt Mod, Kramfors, alla med 52 poäng.

Maxpoängen var 65, varav 57 för de 19 frågorna, max 3 för Vit Jul-kontrakt och max 5 för deltagare som inte är medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen.

I ÅRTÄVLADE 126 lag med sammanlagt 1 902 deltagare., varav 617 inte var medlemmar. Tillsammans fick lagen ihop 967 underskrivna Vit Jul-kontrakt. Om tävlingen gällt enbart kontrakten, hade lokalföreningen Norrbottens Vål segrat överlägset med sina 44 underskrifter.

I JUNIORPUMPEN SEGRADE NSF:s scoutkår Gnistan i Hallstahammar. Där tävlade 43 lag med sammanlagt 426 deltagare.

Hela resultatlistan och svar på alla frågorna finns på hemsidan www.iogt.se/pumpen och www.junis.org.

Alla som är sugna på revansch kan redan nästa år boka in nästa års Pumpen, torsdagen den 12 november kl 20-21.

EVA ÅHLSTRÖM

Slut på regionalt utvecklingsprojekt

IOGT-NTOs regionala utvecklingsprojekt, RUP, är slut.

– En hel del har hänt, säger projektledaren Lena Lindgren.

■ **RUP** I november genomfördes de sista seminarierna i IOGT-NTOs regionala utvecklings-

projekt RUP. Nu ska det utvärderas, och alla som deltagit i något seminarium kommer att få dela med sig av sina synpunkter.

– Men trots att vi inte har några direkt underbyggda fakta än, ser vi att det har hänt och händer en hel del, framför allt i "tänket", säger projektledaren Lena Lindgren.

– Vi har fått spontana kommentarer som "vi har lärt oss att våga prioritera och våga plocka bort saker". Vi ser också att man genomför lokala RUP-träffar för att fortsätta samarbetet.

Utvecklingskonsulenterna ses också som en naturlig del i det fortsatta processarbetet i distrikten, berättar hon.

Lärdomar från seminarierna har påverkat utvecklingsplaner och projektansökningar, som har blivit mer konkreta. Man resonerar också mer om vikten av en bra valberedning och en mer genomtänkt sammansättning av arbetsgrupper och styrelser.

– Och inte minst ser man vinster i att mötas över distriktsgränser och andra gränser, säger Lena Lindgren.

EVA ÅHLSTRÖM

Jämställdhet upp på dagordningen

Hur ska IOGT-NTO bli en jämställd organisation – från lokalförening till förbundsledning? Debattens vågor går höga när lokalföreningen i Lund diskuterar kvinnors och mäns arbete, makt och ansvar.

■ **JÄMSTÄLLDHET** – Jämställdhet är en fråga om demokrati, säger Peter Tuvegård. Det är också en överlevnadsfråga för organisationen att ta vara på allas kompetens och erfarenheter.

Deltagarna runt bordet nickar instämmande och lyssnar koncentrerat när Peter går igenom definitioner på jämställdhet, förklarar härskartekniker och berättar om beslutet från senaste IOGT-NTO-kongressen om en jämställd organisation 2011.

Några ser lite skeptiska ut, men det dröjer en stund innan de säger något.

Peter Tuvegård är processledare för jämställdhetsarbetet i Skånedistriktet, och mötet hos föreningen i Lund är det andra han leder efter en utbildning som förbundet genomfört.

– I den här föreningen har vi lika många kvinnor som män i styrelsen, konstaterar Peter. Och ordföranden är kvinna. Men förbundet har aldrig haft en kvinna som ordförande, och av tradition har män haft mer formell makt, medan kvinnor har haft ansvar för trivsel, medlemsvård och barnverksamhet. Mannen är normen, och duktiga kvinnor får höra att de sköter sig "som en hel karl".

Ett par kvinnor ler igenkännande, och Peter slänger ut en brandfackla:

– Vad tycker ni om könskvotering?

Jämställdhetsarbetet väcker debatt i lokalföreningarna.

Han ser förvånad ut när ingen säger något och berättar om förra mötet, då den frågan sänar fick taket att lyfta sig.

– Själv har jag varit kategoriskt emot könskvotering, förklarar han. Men nu har jag insett att vi redan har en manlig kvotering. Män väljer män. Så jag har svängt.

– Jo, säger Tommy Johansson, visst kan det behövas kvotering där det finns en maktkamp. Men inte där problemet är att hitta någon som vill ta på sig ett uppdrag över huvud taget.

Arne Karlsson pekar på att många kvin-

nor hoppar av politiska uppdrag, därför att de inte klarar av att balansera jobb, hem och uppdrag. Flera av de andra invänder att det har med den ojämna fördelningen av hemarbetet att göra.

– Alla är överens om att man ska utgå från kompetensen, säger Carina Bohman. Men vad är kompetens? Vem avgör det? Det har visat sig att företag med jämn könsfördelning har högre produktivitet.

Mötet och diskussionen ska handla om jämställdhet i IOGT-NTO, men det är oundvikligt att man också kommer in på hur det ser ut i samhället och i hemmen.

– IOGT-NTO kan väl inte gå emot strukturen i samhället, säger Tommy Johansson. Om vi inte ska starta dagis

– Vi är ju en lobbyorganisation, kontrar Peter. Vi ska påverka samhället.

NÄR HUGO JOHANSSON HÄVDAR att det är naturen som har bestämt arbetsfördelningen mellan kvinnor och män, "som hos alla däggdjur", och att barnen alltid känner sig mer dragna till modern, är det många som vill ha ett ord med i laget.

– Små barn kan anknyta till två-tre personer, inte bara till en enda, säger Carina.

– Men kvinnan vill gärna ha barnen de första åren, säger Gösta Tuvegård. Det tar tid att ändra gamla traditioner.

Carina har genast svar på tal:

"Och vart tar pappan vägen? Att bara betona mammans ansvar är ett sätt att påföra henne skam och skuld för att hon inte stannar hemma och dubbel bestraffning, eftersom hon samtidigt förväntas göra karriär. Men barnen har rätt till båda föräldrarna!"

HANDLINGSPLAN FÖR JÄMSTÄLLT IOGT-NTO

fastställt en plan för ökad jämställdhet, Jämställd organisation 2011 med fyra huvudmål:

MÅL IOGT-NTOs kongress i Uppsala 2007 har

- Då ska 90 procent av IOGT-NTOs föreningsstyrelser och alla styrelser på övriga nivåer ha minst 40 och högst 60 procent av varje kön.
- IOGT-NTO ska utveckla mötesformerna så att alla medlemmar har möjlighet att nå sin fulla potential.
- IOGT-NTO ska öka kunskapsni-

vån om jämställdhet och arbeta med attityder.

■ IOGT-NTOs jämställdhetsarbete ska genomsyra och vara en naturlig del av vår verksamhet.

Skånedistriktet har i sin arbetsplan för 2008 satt upp fyra mål för sitt jämställdhetsarbete:

- Utbilda förenings-, krets- och distriktsstyrelser
- Inventera jämställdheten enligt 40/60-målet
- Delta i Internationella kvinnodagen i fyra kommuner
- Delta i Internationella dagen mot våld mot kvinnor i fyra kommuner

Peter Tuvegård, längst till höger, är processledare för jämställdhetsarbetet i Skånedistriktet, här en kväll hos lokalföreningen i Lund. På andra sidan bordet från vänster Tommy Johansson, Eivor Ellefsson, Carina Bohman, Ida Lidslott och Hugo Johansson. Med ryggen mot kameran Arne Karlsson och Gösta Tuvegård.

FOTO: ADAM HAGLUND/SAMTLIGA BILDER

IOGT-NTOs material om jämställdhet

■ Jämställd organisation 2011. Handlingsplan för IOGT-NTOs jämställdhetsarbete. Antagen vid kongres-

sen i Uppsala 2007

■ På med jämställdhetsglasögonen. Ett redskap för utvärdering och konsekvensanalys av IOGT-NTOs verksamhet ur jämställdhetsperspektiv

■ Jämställd organisation 2011. Tips om hur vi bedriver

jämställdhetsarbete i IOGT-NTO

■ Jämställt? Ett studiematerial om mäns och kvinnors roller

■ Kafferepet. Diskussionsverktyg för att arbeta med jämställdhet inom IOGT-NTO

»Men kommer inte jämställdhetsarbetet att stjäla kraft från nykterhetsarbetet?«

HUGO JOHANSSON

Diskussionen om kvinnors och mäns roller engagerar.

› Gösta konstaterar att det trots allt har hänt mycket på några decennier, och att utvecklingen är på rätt väg. Carina är rädd för att vi ska slå oss till ro med att det har blivit bättre och att utvecklingen ska stagnera.

– Vi är inte nöjda, betonar Peter. Det är därför vi tar upp de här frågorna. Vi är inte jämställda, även om vi tror det ibland. Vi är formade av det samhälle vi lever i. Men det är viktigt att inte känna sig anklagad, för då slår man på försvarsmekanismerna. I stället måste vi göra något åt det vi kan. Och där har både kvinnor och män ett ansvar.

PETER BERÄTTAR OM IOGT-NTOS mål, om utbildning, mentorprogram och material som ger verktyg för både diskussion och analys.

Ett mentorprogram för kvinnor som är aktuella för ledande positioner väcker funderingar.

– Varför bara för kvinnor? undrar Hugo. Är inte det att nedvärdera kvinnorna?

– Det finns redan mentorprogram för män, svarar Tommy. Men de är informella. Män har nätverk som kvinnor inte har.

Peter förklarar att mentorprogrammet är ett sätt att rätta till den ojämna maktfördelningen.

»Om vi inte talar om de problem som finns, befäster vi maktbalansen.«

CARINA BOHMAN

Eivor Ellefsson är inte övertygad.

– Jag håller med Hugo, säger hon.

– Om vi inte talar om de problem som finns, befäster vi maktbalansen, invänder Carina.

Peter går igenom Skånedistriktets mål för jämställdhetsarbetet, som ingår arbetsplanen för 2008. Man har satt upp fyra mål.

– Jämställdhetsarbetet ska genomsyra och vara en naturlig del av all verksamhet, understryker han. Det ska finnas med i valberedningen, i styrelsearbetet och när vi gör våra mötesprogram.

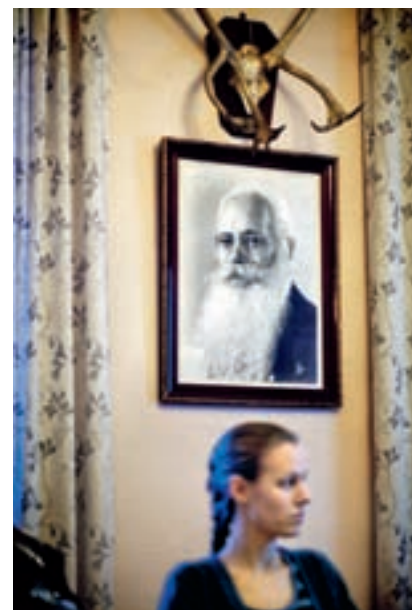
Han gör en paus för att låta budskapet sjunka in. Hugo ser fundersam ut.

– Men kommer inte jämställdhetsarbetet att stjäla kraft från nykterhetsarbetet?

– Tvärtom, säger Peter bestämt. Det blir en injektion i allt arbete och ger ny kraft. Det blir som när IOGT startade i Sverige 1879: jämställdhet är lika viktigt som demokrati och nykterhet.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Carina Bohman, under ett porträtt av Oscar Olsson, studiecirkelnns fader.

"Vi kan samordna oss bättre"

Peter Moilanen är ny chef för Verksamhetsenheten på IOGT-NTOs kansli som är en sammanslagning av alkohol- och narkotikapolitiskt arbete, förebyggande arbete och socialt arbete.

■ HUR KOMMER DET ATT MÄRKAS I VERKSAMHETEN ATT ENHETEN HAR FÅTT EN CHEF?

– Framför allt kommer vi att fungera mer som en enhet. Fler olika personer kommer att synas inom de tre verksamhetsområdena. Vi kommer att täcka upp mer för varandra, även om vi fortfarande har våra specialistfunktioner.

Jag hoppas till exempel att vi kan samordna undersökningar. När vi ställer frågor om kommunernas alkoholpolitiska program, frågar vi samtidigt om stöd för barn till missbrukare och trycker på om förebyggande arbete.

Jag tror att samordningen kan bli bättre. Vi har visserligen varit en enhet ett tag, men tidigare drev alla sin egen process, och vi hade olika kulturer och synsätt.

■ BLIR DET MER ALKOHOLPOLITIK OCH MINDRE FÖREBYGGANDE OCH SOCIALT ARBETE I FORTSÄTTNINGEN?

– Vi måste spara och blir färre som ska göra jobbet. Enheten minskar från tio till sju tjänster. Av dem ligger tre på alkoholpolitik, två på socialt arbete (en person på heltid och två på halvtid) och en på förebyggande arbete, plus en chef. Det är klart att det speglar en prioritering, men samtidigt måste vi jobba över områdesgränserna.

Nu har förbundsstyrelsen beställt en utvärdering av det förebyggande och det sociala arbetet, och medan vi gör den och funderar över vad vi gör, ligger vi stilla med nya metoder.

Vi har problem med att få volym på våra metoder – Föräldrar tillsammans, Ledare tillsammans, Huskuren, EU och alkohol. Det är mycket lättare att få många engagerade i våra kampanjer – Stoppa langningen eller Vit jul. Det är korta insatser, där många vill vara med och jobba. Men när det gäller långsiktiga metoder står vi inför ett vägval. Antingen måste vi bli bättre på

Peter Moilanen, ny chef för verksamhetsenheten på IOGT-NTOs kansli.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Distrikt och föreningar är vana vid att vi kommer när de ber oss. Men de kan göra mycket själva.«

att utveckla och sprida metoder, eller också ska vi inte ha egna metoder.

■ HUR KOMMER FÖRÄNDRINGARNA ATT MÄRKAS UTE I IOGT-NTO-LANDET?

– Man kommer att arbeta med flera områden samtidigt, till exempel i kontakter med politiker. Det kommer att bli färre besök ute i landet från enheten, men mer kontakt via mail och telefon och fler besök av andra människor. Nu när vi får fler utvecklingskonsulenter, kan de fungera mer som bollplank och svara för kommunikationen med distrikt och föreningar från alla verksamhetsområdena.

Men utvecklingskonsulenter ska inte göra samma jobb som verksamhetskonsulenter eller distriktskonsulenter. De ska stärka den lokala närvaron, peppa föreningar och distrikt.

Kansliet ska serva med metoder, ha kontakter med EU, göra undersökningar, ta fram rådslag, Vi måste få fler involverade i

landet, det hänger ihop med strategiarbetet över huvud taget.

■ NÄR KONCENTRATIONEN TILL TRE VERKSAMHETSOMRÅDEN GENOMFÖRDES, VAR MÅNGA UTE I LANDET KRITISKA MOT "STUPRÖREN" I KONTAKTERNA MED FÖRBUNDET. BETYDER DET HÄR ATT KRITIKERNA HADE RÄTT?

– Det har varit viktigt, från 2001 och framåt, att driva på och få igång processer inom de tre verksamhetsområdena. Vi definierade bort det som vi inte skulle göra, vi skulle inte jobba med miljöfrågor och inte med kultur i samma form som tidigare. När vi nu samordnar arbetet mer, är det de tre områdena vi samordnar.

Vi har lyssnat på kritiken, och eftersom vi är angelägna om att få volym på verksamheten, måste vi acceptera lokala lösningar. Vi måste släppa kontrollen och lita på att människor gör jobbet på sitt sätt

Distrikt och föreningar är vana vid att vi kommer när de ber oss. Men de kan göra mycket själva. Vi har många bra personer i distrikten som kan göra saker på andra håll också.

Ett bra exempel är Kalmardistriktets förebyggardag, när de anlitade Bert Andersson från Växjö som föreläsare – utan att vi var inblandade alls.

Experter måste inte vara centralt anställda. Men från centralt håll kan och ska vi serva med metoder och tips, och vara med och bolla idéer.

En idé är att försöka skapa en egen "volontärbyrå" på webben, där man kan matcha dem som vill och kan göra något med dem som har behov av det.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

PETER MOILANEN

ÅLDER: 34 år

BOR: Råneå och Stockholm

BAKGRUND: Generalsekreterare UNF, verksamhetsansvarig för IOGT-NTOs alkohol- och narkotikapolitiska arbete

AKTUELL som ny chef för IOGT-NTOs verksamhetsenhet

PERSONNYTT

Grafisk formgivare

PERNILLA FÖRNES är ny art director (grafisk formgivare) på IOGT-NTOs Kommunikationsenhet. Pernilla vikarierar för

Anton Hull, som är tjänstledig för studier.

Förbundsjurist

GAZAL AMINI är ny förbundsju-

rist på IOGT-NTOs kansli. Hon kommer närmast från RNS, Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, och efterträder Håkan Kjellsom som slutar vid årsskiftet.

Myndighetskontakter

CARIN HÅREGÅRD börjar på Samordningsenheten på IOGT-NTOs kansli. Där ska hon arbeta med förbundets myndighetskontakter.

Medlemsvärvningen når inte målet 2008

VÄRVNING 8 000 nya medlemmar 2008 har varit målet för IOGT-NTOs medlemsvärvning under året. Men det målet kommer inte att nås. Till och med den 20 november hade förbundet fått 2 889 nya medlemmar.

– Målet kommer vi inte att nå, säger värvargeneralen Sven-Erik Alfredsson. Vi får vara nöjda om vi kommer upp till halva målsättningen, 4 000.

I slutet av november är flera storvärvare i Ullared, där de båda värvat medlemmar och försöker få så många som möjligt att skriva på Vit Jul-

kontrakt. Sven-Erik Alfredsson har gott hopp om att det ska förbättra statistiken för årets sista månader.

– Men det vi inte har lyckats med i år är att få igång distriktsvärvningen.

Alla distrikt har ett eget mål för sin värvning, men eftersom det tagit tid att få fram värvarteam i distrikten, har det blivit svårt att nå målen i år.

– Nu får vi utvärdera årets arbete och ta nya tag nästa år, säger Sven-Erik Alfredsson.

EVA ÅHLSTRÖM

Jeanette Ahlgren, politisk sekreterare hos NBV, Gina Ebner, EAEAs generalsekreterare, Anders Castberger, från NBV och Folkbildningsförbundets generalsekreterare Maicen Ekman på plats i Malahide.

NBV i europeiskt sällskap

BILDNING NBV har som första svenska studieförbund valts in som ordinarie medlem i EAEA, European Association for Education of Adults. De skedde vid EAEAs generalförsamling i Malahide på Irland. EAEA har 128 medlemsorganisationer i 41 länder och arbetar med folkbildning och livslångt lärande på det europeiska planet.

Till ny president för EAEA valdes Sue Waddington, tidigare europeisk parlamentsledamot från Storbritannien. Ny ledamot i styrelsen blev också Britta Lejon från Sverige.

I samband med EAEAs generalförsamling träffade Irlands president Mary McAleese bland andra NBVs representanter. I samtalet uttryckte hon stor respekt för nykterhetsrörelsens arbete och det faktum att det går att bedriva folkbildning med nykterhet och folkhälsa som ideologisk grund. Hon uttryckte samtidigt stor oro för alkoholkonsumtionen på Irland, särskilt bland ungdomen.

ANDERS CASTBERGER

Ungdomsorkestern Göta Lejon tog plats på scenen på Wendelsbergsteatern och tog sedan täten när festdeltagarna vandra vidare till det väntande tårkalaset.

FOTO: ULF MAGNUSSON

GLATT 100-ÅRS JUBILEUM FÖR WENDELSBERG

JUBILEUM Fyrverkeri, paradorkester, högtidstal, festmiddag, lindans, trolleri, opera ... Det är nästan lättare att tala om vad som inte stod på programmet när Wendelsbergs folkhögskola bjöd på 100-årskalas. De drygt 200 inbjudna gästerna stortrivdes och kunde bara hålla med när rektor Sven Östberg förklarade:

– Allt är som vanligt på Wendelsberg - ingenting är sig likt.

Tidigare på dagen, före den stora festen, kom över 700 personer till öppet hus med föreläsningar och visning av det vackra träslottet.

Läs mer om Wendelsbergs första 100 år på sid 52

EVA ÅHLSTRÖM

Se teater från New York i Köping

KULTUR Nu kan invånarna i Köping gå på Metropolitan i New York eller Dramaten i Stockholm – utan att lämna hemorten. IOGT-NTO-lokalen Forum i Köping har utrustats med digital teknik och blivit

Digitalt Forum och kan nu visa både opera, teater och sportevenemang från stora scener och arenor.

I slutet av november invigdes Digitalt Forum med Fausts fördömd av Berlioz, direkt från Metropolitan, och Bernardas Hus av Lorca från Dramaten.

Politiker i tuff Drogkamp

BODEN Fem av åtta politiska partier i Boden ställde upp och kämpade i Drogkampen, en tävling om drogfrågor för politiker som tävlar i lag enligt "Vi i femman"-modell. Upplägget gjorde att lagens placeringar växlade under tävlingens gång. Vid halvtid ledde folkpartiet, men slutsegrare blev moderaterna, följda av sjukvårdspartiet, folkpartiet, kristdemokraterna och socialdemokraterna.

Kommunens drogsamordnare Urban Nyström tjänstgjorde på ett föredömligt sätt som tävlingsdomare. Aktiva medlemmar i UNF och IOGT-NTO fungerade som löpare och sekreterare.

Lagmedlemmarna utmanades också under kvällen på att skriva kontrakt om att hålla sig vita, alltså vara helnyktra under hela julhelgen.

Kvällen var lärorik såväl utlåtande, publik och arrangörer.

SIGRID SÖDERHOLM

Det gällde att skydda sig för regn och blåst.

Trotsade regnet för att hedra offren

FLEN Flen var en av många orter, där narkotikans offer hedrades med en ljusmanifestation. Den genomfördes trots hållande regn och isiga vindar. Huvudtalare var Peter Moilanen, chef för IOGT-NTOs verksamhetsenhet.

Växjö hedrar Curt Thapper med utmärkelse

UTMÄRKELSE Växjö kommun hedrar IOGT-NTOs medarbetare Curt Thapper genom att ge honom kommunens hedersbelöning av särskilda skäl 2008.

Han får belöningen för sitt

långvariga och omfattande arbete i kommunens föreningsliv, för oegennyttiga och engagerade insatser

Curt Thapper har under årens lopp blivit en aktad och välkänd

profil i Växjö kommun. Mycket av hans engagemang har handlat om att bygga nätverk mellan människor.

EVA ÅHLSTRÖM

CURT THAPPER

FOTO: HELENA KARLSSON

350 tända ljus för de som dog av narkotikan förra året i Sverige.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

Tal och tända ljus för narkotikans offer

LJUSMANIFESTATION Förra året tog narkotikan 350 liv. För att hedra offren höll IOGT-NTO, KRIS, SMART, Föräldraföreningen mot Narkotika och andra organisationer den 30 oktober en ljusmanifestation på Medborgarplatsen i Stockholm – precis som varje år. En tapper skara trotsade ruskvädret.

Långa rader av ljus – symboler för dem som dött av knarket – tändes av Lars Erik Larsson, aktiv i Föräldraföreningen mot Narkotika sedan 20 år.

1984 dog hans dotter Kersti av en överdos. I talarstolen syntes bland andra Kristina Axén Olin, Adam Westerholm från Smart och Bosse Högstedt från IOGT-NTO.

Axén Olin ville hedra alla de vänner och klasskamrater som dött på grund av droger och uppmanade till kamp mot knarket. Manifestationen avslutades med en tyst minut för att hedra de döda.

MARIA ZAITZEWSKY

FÖRENINGSTIPSET

Dela ut Accent

FÖRENINGSTIPSET IOGT-NTO-kretsen i Örnsköldsvik har en stående beställning på 100 ex av varje nummer av

Accent. Tidningarna delas ut i samband med torgmöten, öppna föreningsmöten och andra aktiviteter.

– Jag har alltid med mig några ex av Accent i väskan, berättar Gunnar Eklöf från lokalföreningen Höga Nord i Örnsköldsvik. När jag berättar om vad IOGT-NTO gör, kan jag nästan alltid hänvisa till en artikel i Accent.

I varje ex som kretsen sprider lägger de ett litet informationsblad med korta fakta om vad IOGT-NTO står för och en uppmaning att ta kontakt med organisationen i Örnsköldsvik – med adress och telefonnummer.

– Det är hur enkelt som helst, säger Gunnar Eklöf. Och många blir glada när de får tidningen.

EVA ÅHLSTRÖM

Junis-manifestation på hockeymatch

UMEÅ I Umeå hedrades narkotikans offer vid en hockeymatch mellan Björklöven och Huddinge. Före nedsläppte speakern ett tal skrivet av Junisledaren Willy Pettersson. Ett 70-tal medlemmar och föräldrar fick denna möjlighet tack vare Björklövens sociala engagemang.

– En schysst fritid är viktigt i det förebyggande engagemanget, säger Willy Pettersson. Vi vill ge Björklöven ett stort tack för denna kväll.

Auktion för Vänner i Världen

DRÖMME Drygt 11 000 kronor samlades in vid IOGT-NTO Drömmes årliga gåvoauktion för internationellt bistånd.

I många år hade föreningen fadderbarn i några av Afrikas länder, och därför kallas kvällen fortfarande fadderbarnsfest. Men numera går de insamlade pengarna till IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete, Vänner i Världen. De cirka 50 deltagarna kunde bland annat ropa in tunnbröd som bakats samma dag i föreningslokalen. Mycket av det övriga som auktionerades ut

var skänkt av medlemmar från föreningen och andra bybor. Före auktionen bjöd sånggruppen Halsmandlarna på skönsång under ledning av Margot Ehlin. Under kvällen visades också ett bildspel om IOGT-NTOs internationella arbete. Som vanligt dök Sollefteåtomten Yngve Sundqvist upp och berättade om sitt arbete med att dela ut julklappar till barn.

BERTIL WESTIN

KATERINA JANOUCH

FOTO: SIGRID SÖDERHOLM

Katerinas berättelse engagerade publiken

FÖREDRAG Att leva som anhörig i en missbruksfamilj var temat för två lyckade föreläsningar med författaren Katerina Janouch i Boden och i Öjebyn. IOGT-NTO och NBV arrangerade, och bland de sammanlagt 110 deltagarna fanns personer som arbetar med medberoende barn och vuxna, lärare, föräldrar och andra intresserade. Katerina Janouch berättade om det vardagliga helvete hon och hennes barn upplevt då maken

missbrukade alkohol och kokain. Hon förmedlade känslan av maktlöshet kaos, svek och ilska, men också kärleksfulla stunder. Det blev en svår väg tillbaka till trohet och tillit och till slut ett nyktert och drogfritt liv i en lycklig familjs. Katerina Janouch förklarade bland annat hur viktigt det är att föräldrar håller en absolut nolltolerans då det gäller alkoholförtäring för barn och ungdomar.

SIGRID SÖDERHOLM

Hur bygger man ett så högt torn som möjligt av tidningspapper? Här testas samarbetsförmågan.

FOTO: LEIF EKMAN

Rörelsekunskap för invandrare

BORÅS Förenings- och rörelsekunskap stod på schemat, när IOGT-NTOs Boråskrets inbjöd ledare och styrelseledamöter från invandrarföreningar till en kurs. Ett 20-tal deltagare från fyra Junisföreningar och två UNF-föreningar arbetade, tillsammans med representanter från kretsstyrelsen och konsulenterna Annette Manucheri och Emilia Sjöqvist, med allt från stadgar och föreningsteknik till bidragsbestämmelser och genomgång av diverse arbetsmaterial. NBV presenterade det studiematerial som finns och berättade att studieförbundet också tillhör vår organisation.

Samarbete var ett genomgående tema som bland annat testades i en tävling, där det gällde att bygga högst torn av tidningspapper. Resultaten framkallade många glada skratt, och arbetsglädjen var det inget fel på.

Lönnens vaktmästare Halim, som också är en duktig kock, serverade en delikat middag. Kvällen avslutades med att deltagarna fick prova på våra populära dansmattor och en tipspromenad, som var en form av kunskapsprov.

LEIF EKMAN

Torgny Lundgren berättar om Körkarlen för visningen på Skansen.

FOTO: PER ANDERSSON

KLASSISK FILM LOCKADE

SKANSEN Lokalen var mer än fullsatt, när Ordenshuset Brofästet på Skansen i Stockholm visade Körkarlen, "denna klassiska film från 1921 om en ångerfull drinkare som tvingas se sitt föröddas liv passera revy" som det stod på affischen. Maskinisten, eller projektionisten som det egentligen ska heta, Tommy Lundgren och hans medarbetare Magnus Törnberg skötte vant och varsamt Brofästets projektor från 1924. Matti Bye ackompanjerade stumfilmen med specialkomponerad musik på orgel och piano. Under avbrotten för byte av filmrulle såldes godis från en sådan låda på magen, precis som när filmen var ny.

Leif Furhagen höll ett engagerat tal om ordenshusets viktiga roll i biografverksamheten i Sverige, om nykterhetens kamp för folkbildning och om hur denna film turnerat i Sverige i många kopior i många ordenshus inför folkomröstningen 1922. Stämningen var magisk, och många framförde önskemål om fler filmkvällar som denna i samarbete mellan Skansen, SF och Cinemateket.

EVA ÅHLSTRÖM

Samtal i Umeå om alkohol och våld

UMEÅ Ett 25-tal personer samlades på Ordenshuset Björkstå för en samtalskväll om alkohol och våld, ett arrangemang av var Blå Bandet, IOGT-NTO, KRIS, VLN, MHF och NBV. I samtalet deltog bland andra journalisten Bertholof Brännström, som skrivit en upp-

märksammar reportageserie om Våldets pris, och alkoholforskaren Sören Sigvardsson.

Under samtalet framkom bland annat att alkohol är inblandat i 80 procent av alla våldsbrott men att alkoholen sällan omnämns i medias rapportering. Förra kriminalpolisen Rune Lindberg förklarade att alkoholens roll inte tas upp vid polisutredningar, efter-

som det inte påverkar rättsens bedömning och domslut. Alkohol är varken en försvärande eller en förmildrande omständighet.

Samtalsledaren Bertil Forsberg konstaterade att de radikala ändringar i alkoholpolitiken och de nya lagar som skulle krävas för att få bort alkoholen i vårt samhälle, och därmed det mesta av våldsbrotten, är en alltför brännhet fråga för att någon politiker ska våga lyfta den.

GÖREL LINDAHL

En grupp gjorde en utflykt till den norska sidan.

FOTO: BENGT ISAKSSON

Vetlandabor på fjälltur

VETLANDA IOGT-NTO i Vetlanda har under senare år ordnat höstresor till fjällen.

Årets resa gick till Grövelsjön. Vi var 35 deltagare mellan 16 och 80 år. Vi gjorde vandringar på Städdjan, Nipfjället och Fulufjället. En dag åkte en grupp båt över Grövelsjön in i Norge och vandrade sedan Linnéstigen tillbaka.

Varje kväll var det olika aktiviteter med tävlingar, film, allsång och en kväll lite dans.

Viktigast vid sådana här resor är gemenskapen och omtanken om varandra. Vi hade icke-medlemmar med som verkligen uppskattade gemenskapen och kamratskapet.

BENGT ISAKSSON

SOBER RESOR

PARIS 21-27 april 2009

Möt våren i "städernas stad" – världens kulturella huvudstad. Upplev de klassiska kvarteren i Montmartre med Sacré-Coeur-katedralen, flanera längs Seine eller stanna upp vid ett utecafé och njut av folklivet. Vi besöker Louvren med Mona Lisa, Eiffeltornet, Notre Dame med flera kända platser och byggnader samt gör utflykter till bland annat Versailles och Monés trädgårdar.

I resan ingår bland annat: Flyg Stockholm/Göteborg–Paris tur och retur, inkl transfer, entréer och utflykter enligt det ordinarie programmet, logi i dubbelrum, inkl frukostpension samt några middagar och luncher samt svensk reseledare och svensktalande guide.

Vill du veta mer om våra resor? Ring, skriv eller faxa till SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. Tel. 031-265330, fax 031-3408634. e-post: soberresor@telia.com • hemsida: www.soberresor.se

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Timringskurs

Från trädval i skogen
till praktisk byggnation

Kurstid: 32 timmar (4 dagar)
Kurstillfällen:
13/11–16/11, 2008
12/2–15/2, 2009
26/2–1/3, 2009
3180,- exkl. moms
Mer info på: www.saxenborg.se

Annonsera i Accent

– det naturliga sättet att nå engagerade läsare.

REKLAMBYRÅN INFO, Janne Moréus, Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel. 0221-213 40, 070-346 346 2. janne@info reklam.nu • www.info reklam.nu

MAROCCO

Hej kamrater i MHF Husvagns club och IOGT-NTO-föreningar.

Från den 1 januari 2009 tar IOGT-NTO 649 Framåt tillbaka ansvaret för Marockos uppställningsplats för husvagnar, husbilar och tält.

Man kan fortfarande betala uppställning för husvagnar, husbilar och tält. För helår är avgiften 600 kr. Den skall vara inbetald senast den 30 mars 2009.

Man kan också besöka Marocko för en eller flera nätter för 60 kr per dygn och enhet.

Det finns även möjlighet att använda elström till batteriladdare och kylskåp för 30 kr per dygn och för värme för 45 kr per dygn.

För dem som blir betalande helårsgäster finns det möjlighet att få nyckel till huvudbyggnaden.

För dygnsгäster kommer det att finnas kodbox för att få tillgång till huvudbyggnaden. Koden till boxen får man genom att ringa till Hardy, 013-12 68 53, 0709 64 43 30, Sven, 0141-413 97, 076 136 62 93, Inga-Lill 0141-420 76, Bengt 070 56 36 391 eller Greta, 0141-21 39 65.

På uppställningsplatsen skall det vara helnyktert och som gäst skall man följa uppsatt schema.

Vill ni ha mer information, kontakta Hardy.

Välkommen till en trevlig sommar
IOGT-NTO 649 Framåt

KFUK-KFUM

SPARREVIKEN

SOMMARLÄGER

Julkappen du aldrig glömmet!

Vi har:

- Seglarläger
- Friluftsläger
- Konfirmationsläger
- Ledarskapsutbildningar och massor av andra aktiviteter.

För mer info titta in på vår hemsida på www.sparreviken.se eller ring 0522-291 96.

FRAMTIDEN JUST NU

Projektmetodik i teori och praktik

DET BLIR ALLT vanligare i olika verksamhetsenheter att arbeta i projektform. För att lyckas med ett projekt är det bra med kunskaper om projektmetodik, det är för övrigt en metodik man har nytta av i de flesta verksamheter. Den ger dig möjlighet att tänka långsiktigt och strategiskt och öppnar upp för att goda idéer inte stannar vid att vara just goda idéer utan faktiskt kan utvecklas och genomföras i verkligheten.

IOGT-NTO genomför i samarbete med Wendelsbergs folkhögskola kursen *Projektledaren – projektmetodik i teori och praktik* för medlemmar i organisationen för att stärka det regionala och lokala utvecklingsarbetet. Kursen vänder sig till dig som arbetar i en ideell organisation och som vill använda dig av projektmetodiken som ett redskap i verksamheten.

Kursens längd och omfattning

Kursen pågår under 12 veckor och studietakten motsvarar 25 procent av heltidsstudier. Det innebär att förutom de tre dagar där man möts fysiskt, så arbetar man på hemmaplan samt utför uppgifter och deltar i diskus-

sion på distans motsvarande i genomsnitt 2 timmar i veckan. Under 2009 genomförs kursen vid tre tillfällen. Deltagarna från de tre olika kurserna kommer i vissa moment att ha utbyte av varandras erfarenheter.

Kursavgift

Kursavgiften är 1500:- för deltagare från IOGT-NTO. I avgiften inkluderas mat och logi i dubbelrum vid de fysiska träffarna samt reseersättning för billigaste färdväg. Enkelrumstillägg är 350:-.

Frågor och anmälan

Frågor om utbildningen kan ställas till Sören Eriksson på Wendelsbergs folkhögskola, soren.eriksson@wendelsberg.se eller 0733-14 49 24 eller till Eva Blomqvist, eva.blomqvist@iogt.se eller 08-672 60 31.

Anmälan gör du via IOGT-NTO:s hemsida www.iogt.se/utbildningar eller genom att ringa till IOGT-NTO Direkt på telefon 08-672 60 05. Antalet platser är begränsat, så först till kvarn gäller.

Sista anmälningsdag är för kursstillfälle 1 den 20 januari, för kursstillfälle 2 den 1 mars och för kursstillfälle 3 den 15 augusti.

Få praktiska redskap för att genomföra och utveckla nya framgångsrika projekt.

Kommunprojektet går in i 2009

IOGT-NTO:s Kommunprojekt har vid årsskiftet funnits i ett och ett halvt år. Dess projektledare Johnny Johansson kommer i och med årsskiftet att gå över i andra arbetsuppgifter som utvecklingskonsulent. Jag vill med dessa rader rikta ett stort och varmt tack till Johnny för allt engagemang som han bidragit med till projektet. Förutom hemsidan och allt material som producerats har han varit land och rike kring för att sätta igång lokala kommunprojekt.

Kommunprojektet går från och med 2009 in i en kommun-

satsning. Ingen speciell projektledare finns för uppgiften. Istället får satsningen bäras upp lokalt. Kvar finns hemsidan på www.iogt.se/kommunprojektet där alla hjälpmedel för att dra igång politisk verksamhet inom alla tre verksamhetsområden finns. Under 2009 kommer även nya undersökningar och rapporter att tas fram. Finns frågor och funderingar får dessa gärna kanaliseras till mig via peter.moilanen@iogt.se eller 0733-726212.

Peter Moilanen
Chef IOGT-NTO:s
Verksamhetsenhet

Nya möjligheter att söka projektbidrag för lokala utvecklingsprojekt

HAR NI i er förening en lysande idé till ett lokalt utvecklingsprojekt? Då finns det chans att söka pengar ur den så kallade tvåmiljonerspotten till det. Projektet ska ha tydligt syfte och mål och vara i linje med IOGT-NTO:s mål och verksamhetsinriktning. Policyn för potten är "många små projekt ska få stöd". Vill du veta mera eller få en ansökningsblankett så kontakta Elisabeth Bergström som är ansvarig handläggare.

Du når henne på telefon 0733-72 62 44 eller via e-post elisabeth.bergstrom@iogt.se

Vill du ha koll på det sociala verksamhetsområdet?

I så fall ska du prenumerera på det elektroniska nyhetsbrevet som skriver om det som är aktuellt inom det sociala området. Samlingar, material och analyser. Mejla olle.andersson@iogt.se så får även du ta del av brevet.

Viktig information till våra medlemmar om behandling av personuppgifter

Som medlem i IOGT-NTO finns dina uppgifter i vårt medlemsregister, ett gängse sätt som medlemsorganisationer och företag använder sig av. Personuppgifter som lämnas till IOGT-NTO används för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att användas för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

Uppgifterna kan även komma att överlämnas till annan för behandling, exempelvis för administration av medlemsavgifter. Komplettering eller kontroll av uppgifterna kan göras mot offentliga register som SPAR.

IOGT-NTO är angeläget om att de personuppgifter som registrerats är riktiga. Det är därför viktigt att du meddelar om personupp-

gift om dig är ofullständig eller felaktig, så att rättelse kan göras. Du kan också på vår postadress skicka begäran om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas. Om du inte vill ha marknadsföringsmaterial kan du skriftligen anmäla det till samma adress.

Har du frågor, kontakta gärna Johanna Berkquist, kommunikationschef IOGT-NTO på tel: 08-672 60 22 eller johanna.berkquist@iogt.se

Med vänliga hälsningar

Stefan Bergh
Generalsekreterare IOGT-NTO

IOGT-NTO
MedlemsService
Box 12825
112 97 Stockholm

Tema för FNV-09 klart

Även under 2009 års Folknykterhetens vecka blir temat "Minska alkovåldet". Däremot blir de rapporter och undersökningar som presenteras något annorlunda. De som vill anordna något och bidra till de 300 arrangemang som brukar ske under veckan kan med andra ord redan nu börja fundera på vad som skulle passa till alkovåld. När ni kommit på det eller om ni vill bolla idéer kan ni kontakta FNV-ansvarig Susanna Odin, susanna.odin@iogt.se, 0733-726229

Rådslag om IOGT-NTO:s värdegrund

Under 2009 kommer IOGT-NTO att genomföra ett rådslag om vår värdegrund. Vår målsättning är att så många som möjligt av våra

medlemmar ska delta i samtalet. Det kan vara på en temakväll i föreningen, på vårt community eller i en studiecirkel. Med detta nummer av Accent följer en speciell bilaga om rådslaget.

DECEMBER 2008

- 7-10 IOGT Internationals kulturkonferens, Malaysia
- Vecka 50 Stoppa langningen-kampanj – Lucia

JANUARI 2009

- 17 Distriktsordförandesamling, Stockholm
- 23 Utbildningsdag för medlemsregisteransvariga
- 23-25 NGR:s ordförandesamling och representantskap

FEBRUARI

- 3 Utbildningsdag för administratörer på distrikten, Stockholm
- 4-5 Regionala konsulentsamlingar
- 7-8 Startträff IOGT-NTO:s mentorprogram, Tollare

MARS

- 06-07 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 17 Riksstyrelsen sammanträder

APRIL

MAJ

- 08-10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 21 Folknykterhetens dag
- 30-31 Utskottshelg inför kongressen
- 12 Riksstyrelsen sammanträder

JUNI

JULI

- 8-11 IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Göteborg

AUGUSTI

SEPTEMBER

- 18-19 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 10-12 NordAN-konferens, Tallinn
- 17-19 Mediekurs, Tollare
- 22 Riksstyrelsen sammanträder

OKTOBER

NOVEMBER

- 06-08 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 17 Riksstyrelsen sammanträder

DECEMBER

- 7-9 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Sommarhus att hyra!

I Accent nr 2 och 3 2009
inför vi våra populära annonssidor
med sommarhus att hyra.

Annonsera och få nyktra och skötsamma
hyresgäster till rörelsens "nyktra" hus.

IOGT-NTO växer och läsekretsen växer

Med en annons i Accent når du 45 000 hushåll med engagerade medlemmar.

I Accent **nr 2** (utkommer **27 februari**) och **nr 3**
(utkommer **3 april**) kommer vi att publicera era annonser
under en gemensam rubrik.

Annonserna är **86 x 57 mm** och kostar **1 090 kr** för ett
införande och **1 640 kr** för båda numren.

Till **nr 2** behöver vi er bokning senast **20 januari**
och till **nr 3** senast **24 februari**.

REKLAMBYRÅN I KÖPING

Info Reklambyrå, Janne Moréus
Glasgatan 21, 731 30 Köping.
Tel 0221-213 40, 070 346 346 2
janne@info reklam.nu

Sommarhus att hyra!

Här presenteras några av
nykterhetsrörelsens sommarhus
som du som medlem kan hyra.
Nyktra medlemmar i "nyktra" hus

SEMESTRA i hjärtat av Värmland

I naturskön kulturmiljö, mitt i
Sälgarnas och rikens, konstens
och musikens landskap!
Boende i olika former: ävan
vandrarhem och tält för enskilda,
familjer, grupper och större läger.
Kontakta oss för mer info.

Tel 0552-302 39 Fax 0552-300 03
E-post ransberg@nsf.scout.se www.nsf.scout.se/ransberg

Med ogenerat läge vid Siljan

Mysig timmerstuga med
egen badplats vid Siljans
strand, 3 km norr om Leksands
centrum.
Storstuga med öppen spis, bäddsoffa och våningssäng.
Kök med elspis och kyl. WC och dusch. Rök-, drog- och djurfritt.
Uthyras veckovis eller fredag-söndag.

Välkommen att ringa Kikki 0247-10004, 073-696 79 85 för info och bokning.
Byggnadsföreningen Sven i Leksand

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

Med milsvid
utsikt över
Siljan

erbjuder vi en heldröppanläggning
med trivsamma rum i huvudbyggnaden samt
villorustade timmerstugor och härbren.
Här finns så badkar med uppvärmt vatten
möjlighet till hel- eller halvpension erbjuds.
Frukostservering (beställes dagen före).
Dessutom husvagnscommuna

CHARMIG SMÅLÄNSK KURS- OCH FRITIDSGÅRD

Partingsgården, smärre skidspår, är en skidspår som är lämplig
för barn, familjer och skolor. Här finns en bordsgräsmatta, en skidspår
bana, en skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår,
en egen skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår, en skidspår,
Partingsgården är lämplig för barn, för skolor och skolor. 070 288 88 88

IOGT-NTOs FJÄLLSTUGA Grövel- fjällen, Dalarna

Nära till
skidspår och
vandringsleder

STF Vandrarhem Tollare

Till Stockholm
i sommar?

Med 20 min bussresa är du
snart hemma i en avkop-
pande herrgårdsmiljö.
Bo i bra rum och laga din

Vart går IOGT-NTOs pengar?

I RÖRELSE För första gången på mycket länge får IOGT-NTO mindre lotteri-pengar än man räknat med. Vilka verksamheter drabbas när förbundet nu sparar? Accent granskar budgeten för 2009 och förutsättningarna för framtida intäkter. Kan rörelsen bli mindre beroende av lotterierna?

INTERVJU

Märta Tikkanen – ständigt aktuell

INTERVJU Märta Tikkanen slog igenom med diktromanen "Århundradets kärlekssaga", om hennes äktenskap med Henrik Tikkanen. Boken ger en närgången beskrivning av livet tillsammans med en alkoholist – men också en hyllning till kärleken. Nu är Märta Tikkanen aktuell med en utställning på Vin&Sprithistoriska Muséet.

REPORTAGE

Alkohol som jobb

REPORTAG Det finns yrken där alkohol är en förutsättning för jobbet. Accent har träffat sex personer som i sin arbetsvardag hanterar alkohol professionellt: bartendern Andreas, alkohoterapeuten Maria, "näsan" Jens, nykterhetskampen Olle – och några till.

ACCENT OMFÖRDELAR

På grund av besparingar kommer Accent 2009 att omfördela utgivningen. Papperstidningen får färre sidor och webbutgivningen kommer successivt att växa. /RED.

*God Jul &
Gott Nytt År*

önskar Accentredaktionen
alla läsare, annonsörer och medarbetare

Bosse skrev en glädjerapport

Vi har en för mörk bild av världen, menar Bosse Angelöw, docent i socialpsykologi och författare till boken Glädjerapporten.

■ **GLÄDJERAPPORTEN** Varje dag svämmas tidningar och teve över av nyheter – och de allra flesta handlar om kriser, olyckor, konflikter, krig och elände. Men enligt Bosse Angelöw, docent, socialpsykolog och författare till boken "Glädjerapporten, goda nyheter om vår värld", är nyheterna vi serveras onödigt svarta. För världen utvecklas faktiskt i positiv riktning – också.

– Många har en alltför mörk bild av världen i dag. Det är lätt att tappa framtidstron och hoppet och bara ge upp. Därför skrev jag den här boken. För genom att lyfta fram allt positivt som händer så mår vi mycket bättre, får en framtidstro och därmed ett ökat engagemang. Och om vi engagerar oss och tror att en förändring är möjlig, så skapas en positiv spiral, vilket genererar ännu fler positiva händelser och processer, säger Bosse Angelöw, som har hittat alla positiva nyheter från olika forskningsrapporter, vetenskapliga studier, tidskrifter, böcker och hemsidor.

HAN TYCKER ATT DET är tråkigt att alla konflikter som beskrivs i media ofta belyses ensidigt mörkt.

För även i en konflikt finns ljus och hopp, insatser som faktiskt ger resultat. Varför inte lyfta fram dem, som en motvikt till det negativa? Han tar som exempel det här med barnamord, händelser som naturligtvis är fruktansvärda. Men som media dukar upp det, är det lätt att få intrycket att vi lever i en mycket farlig värld, där pedofiler lurar i varje hörn. I själva verket har barnamord minskat med 40 procent.

– Bilden som ges i media är inte rättvisande. Och journalister är ofta rätt omedvetna om detta, de uppfattar att den bild de förmedlar är den korrekta. Men jag tror att människor börjar bli medvetna om den

»Bilden som ges i media är inte rättvisande. Och journalister är ofta rätt omedvetna om detta.«

Bosse Angelöw vill lyfta fram det positiva.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

här onyanserade bilden av verkligheten. Jag har fått så många positiva reaktioner!

Bosse Angelöw ser sin bok som en inspirationsbok. Han vill med sina exempel på positiva händelser, processer och nyheter – inom områden som godhet och givmildhet, miljö, hälsa och fred och rättvisa – visa att det faktiskt är lönt att kämpa för en bättre värld, att förändringar är möjliga. Glädje föder glädje, är hans devis.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

BOSSE ANGELÖW

ÅLDER: 54

YRKE: docent och socialpedagog

FAMILJ: Fru och två barn, 12 och 16 år

BOR: i Nybro

UR GLÄDJERAPPORTEN

Positiva nyheter om vår värld

MAT Barns och ungdomars matvanor har blivit bättre. Det är fler som dagligen äter frukt och grönsaker och färre som äter sötsaker och dricker läsk varje dag jämfört med för några år sedan.

MALARIA Malariafallen i världen har minskat. Under de senaste decennierna har exempelvis Kina utrotat malaria. I Sydafrika har sjukdomen minskat med 80 procent och med 50 procent i Zambia och Zimbabwe.

LIVSLÄNGD Den genomsnittliga medellivslängden i världen har ökat dramatiskt på ett sekel. Nu ligger medellivslängden i världen på 68 år, mot cirka 30 år för 100 år sedan. På 40 år har det skett en tiofaldig ökning av människor som är äldre än 100 år på vår jord. I Sverige har medellivslängden aldrig varit så hög som nu; 83 år för kvinnor och 79 år för män.

GÄVOR Fler och fler ger bort föremål för att hjälpa andra. Emmaus Björkå sände till exempel under år 2006 376 ton kläder och skor till Angola och till de västsahariska flyktinglägren skickades 70 ton.

FLYG Antalet flygolyckor i världen har minskat kraftigt. Inte sedan 1963 har så få flygolyckor inrapporterats i världen som under 2007. Sammanlagt omkom 965 personer, vilket är en minskning med 25 procent jämfört med året innan.

KONFLIKTER Såväl antalet väpnade konflikter som dödade i konflikter har minskat. Under det senaste årtiondet har det skett en dramatisk minskning av antalet krig, folkmord och människorättsbrott.